

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Paródia.

Budapest, november 12.

(v.) Megrendítő drámát vártunk s operett lett belőle. Erős akaratok szilaj összeütközésére, izzó indulatok csatájára készülődünk s láttunk paródiát, nevetségést és siralmat. Ez a mai nap, amilyen mozgalmasnak látszik első színre, mégis a nemzeti küzdelem hanyatlásának kezdetét jelzi. Az ellenzék olyan volt, mint a rossz színész, aki a lendületnek, a felfogás mélységének s a hang melegségének hiányát élénk taglejtésekkel akarja pótolni. Ripacséknál az ilyen színészt színpalhasogatónak mondják. Hát efféle színpalhasogatást vitt ma véghez az ellenzék. Bőkezien pazarolta a nagy parlamenti csaták *külsőségeit*, de csakis ezeket. A régi leltárból előszedte a régi instrumentumokat: házszabály-vitákat, zárt üléseket s egyéb efféléket. Ezekkel hadonászott déltől estig, aztán be a késő éjszakába; s lehet, hogy kihuzza e hadonászást talán hajnalig is. De ez a szopora taglejtés silányul takarta az érzés alacsony hőfokát, a lelki bágyadtságot, a fásult hangulatot. Operett volt az egész, még pedig gyengén eljátszott operett.

Ne ámítsunk senkit: se másokat, se magunkat. Hanyatlás biz' ez. A Khuen-Héderváry híres éjjeli ülésének eme szegényes paródiájára semmi szükség nem volt. Vagy van jogsérelem abban, hogy a kormány egyszerű napirendi vitával erőszakosan elmettszi a programvita fonalát s az ujoncjavaslatot tüzi ki tárgyalásra, holott e határozat a programvitához feliratkozott képviselőket elüti a szólás jogától, — vagy pedig nincsen jogsérelem a kormány

ezen elhatározásában. Ha kifogástalan a Tisza István napirendi indítványa, mi szükség volt akkor arra a parlamenti színpalhasogatásra, amely az ellenzék kétségbeesett ellentállását mimelte s ezen ellentállás letérésével olcsó diadalt juttatott a kormányelnöknek? Ha pedig van benne jogsérelem — aminthogy van, mert a házszabály egy incidentális rendelkezése révén ime rést ütöttek a parlamenti szólásszabadság mindennél fontosabb elvébe — hát akkor mért nem vonult fel az ellenzék akkora erővel, amely elegendő lett volna megtámadott igazainak sikeres védelmére? Csatasorából mért hiányzott a tábor nagyobbik fele? S akik jelen voltak, még azokban is mért hiányzott az a nemes hév, amely ilyen tusákban a győzelem nélkülözhetetlen előfeltétele? Mért nem akartak a nemzeti ügy katonái komoly csatát vívni és komoly csatát nyerni? Mért elégedtek meg az ütközést *jelzésével*? Hiszen valóban olyan hadgyakorlatféle volt ez a mai dolog, mint amikor egyazon csapatnak egymással szemközt álló részei csatárláncba oszlanak, sűrű puskaropogás közt hol egyikük, hol másikuk nyomul előre, de a fegyverekben vaktöltések dördülnek el, hogy hátra ne feleljenek egymásból a harcoló felek, a végin aztán nagy hurrárdítással megtörténik az ostrom s az előre kijelölt szerep szerint az egyik fél visszavonul, a másik pedig emennek pozícióját diadalmasan foglalja el. Ilyen manőver volt ez a mai ütközés. Durrogott a sok vaktöltés, fáradtan hangzott el a rekedt hurrá s a szereposztáshoz hiven a napirend ormára kitzették végezetül a kormány lobogóját. S itt is, mint a katonaság

gyakorló-tercin, egyedül a markotányosnak volt haszna az egész csatából: a képviselőlház *buffeje* óriási bevételt csinált.

Az obstrukciót hideg forradalomnak szokás nevezni. De minek nevezzük ezt a mai hideg obstrukciót? Talán forradalomnak, amely beadni készül a derekát. Az ellenzéknek egyik része szántszándékkal, szinte tüntetően távolmaradt a csataterőről. A másik, amelyik ott volt, nem vetette ugyan magát a győztes cézár diadalszekere elé, de viszont meg sem próbálta, ha vajjon fel tudná-e borítani ezt a diadalszekeret. Az elszánt küzdelem szent mámorra helyett inkább valami ironikus flegmát mutatott, mely sok handabandával s kevés kockázattal akar tulesni ezen a histórián. Gróf Khuen-Héderváry, aki ma jelen volt a parlamentben, furcsa mosollyal kíséerte az egész akciót. Nyilván az froghatott elméjében, hogy amit néhány héttel ezelőtt véle cselekedtek meg, elejétől végig ugyanez volt, ugyanez, és — csodálatosképpen — mégis mennyire egészen más.

Ha ezt gondolta Khuen-Héderváry, igaz is volt, — de csak félig. Mert azóta jött közbe valami, ami akkor még hiányzott: a nemzeti követelések egy részének teljesülése. Ez megmagyarázza némileg a különböző hőfokot. Ámde nem meglegeti sehogysem az ellenzék mai eljárását. Mert ha elegendők a nemzeti vívmányok a leszerelésre, akkor felesleges volt a mai komédia. Ha pedig az a meggyőződés hatja át az ellenzék, hogy a vezényleti nyelv kiküzdése előtt a harcot abba nem hagyhatja, akkor nem parodizálnia, hanem fokozottabb erővel ism-

TÁRCA

Budapesti vázlatok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Pásztor Árpád.

A korzó asszonyai.

— Hiába! Csak szép a budapesti ősz. Ennek az ujonnan támadt nagyvárosnak házaít minden nap úgy ragyogja be a napfény, mintha tavaszig bucsut venne tőlük, s arra a Dunapart felé szinte érezi az ember a messzi hegyek, ritkuló levelű erdők bucsuzó sóhaját virágtól, illattól, fénytől. Gyerünk a girbe-gurba utcák közül ki a Duna felé s ott valahol a király háza táján álljunk meg s nézzük a nap sütésben csillogó új hidat, a kispáldimentumozott Gellértet . . .

— No és úgy melleleg a járókelőket.

— Ej, ej, fiatal barátom, javíthatatlan vagy! Mindég és mindenkor a járókelők, természetesen inkább az asszonyok. Mikor is jutsz odáig, hogy el tudsz merülni a természet szépségeiben?

— Majd ha néhány esztendővel öregebb leszek, ha a vér forradalmi véget érnek s csak artiztikus eszmények után fogok sóvárogni . . .

— De nem értelek! Te, aki minden délelőttöt itt töltöd a Kossuth Lajos-utcában, ugyancsak ösmerheted már a járókelőket.

— Hiszen éppen azért, mert ösmerem őket, érdeklődöm irántuk. Nem is képzeli, hogy milyen érdekesek a korzó asszonyai. Nagyon jól tudják, hogy vizsgálgatjuk őket, s éppen ezért akarnak mindég érdekesek, újszerűek lenni.

— Hát ki az a fejedelmi termetű nő, ki a Koronaherceg-utca felől jön?

— A legszebb járásu és a legizlésebb ruházkodású nő Budapesten. Nem fiatal már, de az elszálló évek éppenséggel nem öregítik, csak érettebbé, kívánatosabbá teszik, mint valami gyönyörű gyümölcsöt. Ha végigmegy az utcán, utána néznek a férfiak, de megállanak és bámulják a nők, igen! a nők is. Járnak tanulnak tőle. Mert ennek az asszonynak a járásában lélek, erő, büszkeség, akarat és diadal van. Mintha minden lépte magát az asszonyt jellemezné! Egyáltalában úgy vélem, hogy analizálva járásukat, meg lehet különböztetni ebből az egyes embereket. Van, aki könnyedén, vidáman, fűtörésre jár, lépte egyenetlen, nem igen szereti másokat kikerülni . . . Ez talán valami gondtalan, könnyelmű ember. . . Van azután lassu járásu, lehajtott fejű, görnyedt vállu, a talpát nagyon kevéssé emeli fel a földtől . . . Ezt már megtörite az élet. . . Járásról megösmerni a fúrge, élelmes embert, amint a tömegeken, a réseken keresztül onson, megismered a boldogot, a boldoglatot . . .

— Tehát járásu után ítélve ösmered azt a hölgyet is.

— Azt hiszem. — Hallgassa csak meg még egyszer jelzőmet: — Járárásban lélek, erő, büszkeség, akarat és diadal van. És most következnek a bizonyítékok. Ugy mondják művelt, nagyvilági hölgy, aki szereti a művészeteket, lelkesedik minden szép iránt s hogy fogva tudja tartani a leguonitabb világtájakat is . . .

— Szóval, azt akarod mondani, hogy lelke van.

— Igen . . . Gazdag, közismert urhoz ment feleségül minden habozás és fontolgatás nélkül, mert pozíciót akart a társaságban. A szerelemnek házassághoz semmi köze sem volt. Ime az akarat. — Most következnek az erő.

— El is következett egy ügyvéd alakjában, aki már tíz esztendeje állandó barátja, mi több: szerelme. Az asszony talán nem is titkolja férje előtt, tud róla az egész világ, de soha senki nem meri megszólalni, vagy gáncsolni. Együtt járnak az utcán mind a hárman s a férj szinte olybá tűnik, mintha házibarát volna. Az asszony varázslatos ereje szinte parancsolja, hogy senki se avatkozzék az ő dolgába, s diadalmas büszkeséggel, mint valami nagy hadvezér, jár-kei a többi nő között. Határozott egyéniség s kell hogy feltűnjék, mint ahogy nekünk is feltűnt. Sűrű szemöldöke alól acélos, szinte parancsoló szempillantás villan elő . . . Ah! gyönyörű asszony. Kevés hozzá hasonlójár a Kossuth-utcán . . .

— Szóval, egyetlen a maga nemében.

— Egyetlen, mert nézzen csak végig ezeken a kis hölgyikéken, akik hol párosával, hol egyedül lejtnek végig a Szerviták terétől a Károlykörtü kiugróig. Egyformán simítják testükhöz szoknyájukat, egyformán mimelik a szendeséget, miközben gyöngéden mosolyognak a járókelőkre. Nincs közöttük kivétel. Ezzel vagy azzal akadcs össze közülük, teljesen egyre megy.

— De hallga, megkondult a harang. Tizenkét óra van. Hogy megsürsödött egyszerre a tömeg!

— Igen, a kis üzleti lányok sietnek hazafel. Tizenkettőtől két óráig szabadok. Némelyik talán künn lakik a Keleti-pályaudvar táján, villamosra nem telik néki, hát gyalog megy haza. Mindegyiknek van barátja, aki szintén az ő környékén lakik s azzal siet át a napfényes, sütkezőz déli korzón. Csak éppen, hogy haza érhetnek, hogy magukba hányhatják szegényes ebédjüket és máris rohanni kell vissza, a műhelybe. És mégis mind meglegedett, vidám s mintha fecsekesicsérgéssel telnek meg a levegő, mikor

telnie kellett volna az első éjjeli ostromot. Így, amint a dolog ma lefolyt, a közvéleményre csak azt a benyomást fogja gyakorolni, hogy erősen megceppant a küzdők tábora s a megmaradtakban is erősen megcsappant a nemzeti lelkesedés. A közvéleményben a hadjárat folytatásának is, a leszerelésnek is vannak hívei. De azt, hogy eme nagy nemzeti küzdelem drámai színpadán operetteket játszszenak el, a közvéleménynek egyik árnyalata sem fogja sem helyeselni, sem megérteni.

Éjjeli ülés a képviselőházban.

Budapest, november 12.

Harmadik napja lógott a t. Ház fölött Tisza István indítványa. Hétfőn már rebesgettek róla, kedden készülődtek rá, szerdán elaktikázták: ma leszakadt az indítvány. Az ülés végén Tisza István fölemelkedett s azt indítványozta, hogy a Ház hagyja abban a tárgytalan és céltalan programvitát s holnapra tűzze napirendre az ujoncjavaslatot.

Ami addig történt, az nem sok.

Tizenkét óráig elintézték vagy két tucat mentelmi ügyet. Aztán báró Kaas Ivor mondott egy okos, higgadt, a program minden részletére kiterjedő beszédet. Azt persze alig hallgatta valaki, mert hiszen okos beszéd volt. Inkább kihuzdták az emberek a folyosóra s azon tanakodtak, leszakad-e az ég s szétnyilik-e a föld, ha Tisza István csakugyan indítványozni meri, hogy holnap már az ujoncjavaslat körül folytatódjék ugyanaz az obstrukció.

A sokfajta prognózis közül kiszedjük a jellemzőket. Azt mondta az ellenzék egyik tagja:

— Fölösleges erőpazarlásokba nem megyünk bele. Ha Tisza azt akarja, hogy holnap már az ujoncjavaslatot tárgyaljuk, hát legyen az ó akarat szerint. Nekünk egészen mindegy, hogy hol és milyen címen akar megveretni. Elég erősek vagyunk, hogy ne kelljen az egyszer elfoglalt pozícióhoz ragaszkodnunk. Agyonbeszélmi csak úgy lehet a program körül, mint az ujoncjavaslat vagy az indemnitás körül. De mit is érünk vele, ha éjjeli ülést csinálnak? Éjfélok vagy éjféli után a többség mégis csak megszavazná a napirend-indítványt s az egyetlen elképzelhető eredmény az lehet, hogy holnap nem volna ülés

s az ujoncjavaslat tárgyalása egy nappal később kezdődne. Hát mi tíz vagy tizenkét órát pazaroljunk azért, hogy a holnapi négy órát nyerjük cserébe? No ez nagyon rossz üzlet volna. S végül még hozzá, hogy amennyiben még az éjjeli ülés árán se akadályozhatjuk meg az ujoncjavaslat napirendre tüzését, aminthogy lehetetlenség megakadályozni, akkor egy erkölcsi vereség árnyéka alatt kell a felújított katonai vitába indulnunk. Én tehát azt hiszem, hogy a szokásos kis ceetepaté után nem fogjuk tovább akadályozni az ujoncjavaslat napirendre tüzését.

De volt más hang is.

— Egészen nyugodtak lehetnek, itt maradjunk reggelig. Mert ha mi az első lépésnél meg nem mutatjuk, hogy küzdelem nélkül egy tapodtat sem engedünk, akkor a közvélemény előtt senki sem mossa le rólkunk a foltot, hogy leszereltünk. Kirakatban állunk s minden mozdulatunkra vigyáznunk kell. Hát már csak nyugodjatok bele, itt maradjunk reggelig.

Egy harmadik ellenzéki röviden nyilatkozott: — Demonstrálni fogunk, hogy tiltakozunk a házszabályok erőszakos kezelése ellen. Ez kötelességünk.

A sokféle prognózis mellett az a hir kelt szárnyra, hogy Tisza István szombatra halasztja indítványát, mert vasárnapra talán kevesebb honatának akaródzik Budapesten maradni s a néppárt szombaton éjjelkor megkezdni a vasárnapi munkaszünetet. Hol meg azt ujságolták, hogy az ülés végén föltétlenül meglesz az indítvány. Mindezekben a hírekben és beszélgetésekben sok volt a komolyság, még több a komolykodás, de elég sok volt a tréfa is. Csak egy volt nagyon kevés: a hangulat, az izgatottság. Se a Ház, se a folyosó nem festett úgy, mintha vihar következne. S az esetleges éjjeli ülésről olyan szempontból beszéltek, hogy ki melyik szobában, melyik pamlog és melyik órában fogja rendes délutáni álmát aludni s hogy vajjon Perczel elnöksége alatt szabad-e az éjjeli ülések rendjén a buffeten tarokkoni. Ugy nagyjában ezek a problémák sürűben foglalkoztatták a képviselő urakat, mint bármi más.

Két óraker báró Kaas Ivor befejezte felszólalását s ekkor az egyik kérdés megszűnt kérdés lenni. Tisza István megtette indítványát.

A szélsőbalon morgás, zugás támadt, de az nem volt egészen spontán s nem is volt olyan erős, hogy Tisza István ne mondhatta volna el indítványának megokolását. Sőt beszéde után se volt dobogás, hoch vagy padok verése. A zaj megnézzék az új hidat, hogy kivegyék részüket a divatos sétatól. A házfalak között, mint széles folyam, hőmpolyóg gyalogjárón, kocsiuton a szines tömeg; mindenkit látni és senkit se venni észre, — szinte ez a vasárnap dél mottója. Oh mi lesz belőled szép Kossuth Lajos-utca, ha nemsokára villamos fog rajta végig csilingelni.

— Hát szó van róla?

— Nemesak, hogy szó van róla, de már elhatározott tény. Nagyon kellemetlen és éppenséggel nem józan dolog, mert minden nagyvárosban kell egy sétátnak lenni. Eppen csak az vigasztal meg, hogy a Nemzeti Kaszinó is tiltakozott ellene, de hiába. Ez a kis demokratikus öröm enyhíti némileg azt a tudatot, hogy néhány hónap múlva meghal itt a déli korzó, hogy a Kossuth Lajos-utca asszonyai más vidékre költöznek. . . De ne törődjünk a jövővel, mikor itt a jelen. Látod ezt a két kis dómát?

— Igen. . . Ugyanesek ki vannak öltözve.

— Rendes alakjai a korzónak. Jól ösmerem őket. Minden déiben erre sétálnak. Valahol a közelben kell lakniuk, mert a minap délután éppen akkor találkoztam velük, mikor egy szomszédos utcából kanyarodtak ki — anyjukkal. Szegényes, törpödött kis asszonyka, fején kendő, ruhája kopott, fakó, de mégis az anyjuk. . . Teljesen egy arc. A sarokig együtt mentek, de mikor az előkelő negyedbe értek, a lányok kissé hátraszóltak anyjuknak, aki intett a kezével, hogy hiszen ő másfelé megy. S a két feleicömözött lány megállás, köszönés nélkül hagyta ott az öreg asszonyt, aki tényleg másfelé ment, de néhány lépés múlva mégis megfordult és titokban, lopva követte lányait. S ha egy-egy ur bajszát pódörve visszazérett a hölgyek után, bizonyára nem sejtette, hogy az az ütött-kopott kis öreg nem messzire mögöttük édesanyjuk. S kiváncsi vagyok, vajjon az anya hátul bandukolva szomorú volt-e, vagy büszke, hogy ilyen szép lányai vannak.

semmit sem volt nagyobb, mint Tisza István bármely más felszólalásánál. Mikor Thaly Kálmán a Kossuth-párt nevében visszautasította a napirend-indítványt s évődve emlegette, hogy Tisza István talán a saját programját mondotta tárgytalannak és céltalannak, még nevetés is hangzott. Egy kis viharzás csak akkor támadt, mikor Thaly Kálmán azt a kérdést vetette fel, hogy miért sürgősebb az ujoncjavaslat, mint például az indemnitás?

A kórus rámondta:

— Mert az ujoncok a királynak kellene, az indemnitás pedig a nemzetnek.

— Ugy van! Ugy van! — tört ki az első viharosabb helyeslés.

Tisza István és Lukács László összemosolyogtak s nyilván abban az irányban cseréltek eszmét, hogy még a minap a kiszolgált katonák dolgát tartotta a szélsőbal legsürgősebbnek. Most pedig Thaly Kálmán már nem nézi sürgősnek a katonák dolgát, sőt azt mondja:

— Ez a katonai prepotencia bizonyítéka! A nemzet előtt jár a katonaság.

Ez már hangosabb, elevebb jelenet volt, de még mindig nem vihar. Történt azonban, hogy Thaly beszéde alatt szólásra jelentkezett Rakovszky István, Holló Lajos s talán más is. A szabályok szerint a napirend-indítványhoz négy szómonk jelentkezhetik. Rendszerint azonban különböző címeken annyian beszélnek, ahányan akarnak. S mintha ennek akarná elejét venni, Perczel Dezső elnök egy nyilatkozatba fogott:

— Többen a házszabályokhoz kértek szót. Nekem aggodalmaim vannak, hogy vajjon ezek a felszólalások beszámítandók-e a szabályokban engedélyezett négy felszólalásba. . .

Az ellenzék egyszerre felszisszent:

— Ah, neki aggodalmi vannak!

— Kezdődik már!

— Most veti le a gubóját az új elnök!

— Szigorú kezelés!

Egy pillanat alatt talpon volt az egész ellenzék. Olay Lajos már előszedett egyet a preparált ívekől s felsietett az elnökhöz.

— Zárt ülést kérik!

S a zárt ülést el kellett rendelni. Ez a zárt ülés pedig kezdődött délután félháromkor és végződött — no úgy látszott, hogy nem is végződik soha. Maga a zárt ülés kérdése elég gyorsan eldőlt, mert Perczel Dezső kijelentette, hogy eszé ágában sem volt a házszabályokat más szellemben magyarázni, de igenis tisztázni kívánta azt, hogy aki a házszabályokhoz kér szót, annak szigorúan a házszabályok magyarázatánál kell maradnia. Ezt a kijelentést mindenki, az ellenzék is helyeselte. De azért a zárt ülés zárt ülés maradt s az obstrukció megindult a zárt ülésben.

Igazán komoly csak az elején volt a zárt ülés. Ekkor nyilatkozott Perczel Dezső. S ekkor történt, hogy Olay Lajos udvaroncnak nevezvén a miniszterelnököt, Tisza István megszólalt:

— Politikai eszmésoréba zárt ülésben nem bocsájtokozom. De tartozom magamnak azzal a kijelentéssel, hogy udvaronc nem voltam s nem vagyok, udvaronchoz úgy hasonlítok, mint kuvasz az ölébe.

Valaki balról azt dörmögte:

— Egyik kutya, másik eb.

Aztán megindult a szónak árja és ömlött, zugott, hőmpolygott szakadatlanul. Közben kigyultak a villamos csillárok a teremben s az egész nagy dunaparti márványpalotában, a hatalmas ablakokon keresztül villamos fény sugározta messzire, az egész fővárosba, hogy a t. Házban megint gátszakadás történt s tart az ülés estig, éjjelig, talán tovább is. . .

A zárt ülésből gyéren jöttek a hírek. Alig vannak benn huszan-huszonötön s azok is inkább alusznak, mint hallgatnak. A villanyos világításban csak a szegény elnök s a szegény szónok van a helyén. A többi vagy kimenekül, vagy megbukik valahol és szunyókkal.

Nines odabenn vihar, csak viharos unalom. De a folyosón sínes animó. Az emberek fásultan mondogatják, hogy valószínűleg reggelig is eltart az ülés. A szerepek úgy vannak kiosztva, hogy Lengyel Zoltán beszél négytől hatig, Gabányi

haza sietnek. Oh boldog fiatalság, oh gondtalan kedély. . .

— És mind ilyenek?

— Többnyire. De akad közöttük olyan is, aki már nagyobbra tör. Ruhája gondosabb, hogy ne mondjam, kihívóbb s ez déiben nem siet haza, hanem egy-két fordulóra a városban marad. Kelteti magát a nem veszik rossz néven, ha gavallérjuk akad. Megbámulja a hivatasos sétálót, a kis szinesznövendéket, az előkelő delnököt s mikorra hazaér, rosszkedvű, szomorú, utálja szegény otthonát, talán szülőit is.

— És végül?

— Végül szintén szinesznövendék lesz, — hiszen annyi szinesznövendék van! — vagy pedig beáll azok közé, akik már a jól ismert, közös forma szerint emelik szoknyájukat.

— A korzón tehát nem az emberek, de az idők változnak.

— Más esztendők jönnek, más divatok is talán, de a korzó nagy vonalai, húsága, erkölcsé mindig ugyanaz marad. A járókelők között néha feltűnik egy-egy idegen nő is. Más városrészből, más kerületből, hogy úgy mondjam, más vadászterületről való. Megriadtan, idegenül halad át az utcán, nem mer egy pillanatra sem megállani a kirakatok előtt, mintha valaki üldöznék. Hamar, hamar haza, ösmerős tájak, ösmerős emberek felé!

— Hát ott mi történt, hogy annyi ember futott össze?

— Hadd látom. . . Ah, ó, az a primadonna! Ma nincs próbjája és sétálni megy a városba. Egy hónapban kétszer, háromszor ez is megtörténik. S hogy a színpadnak mily varázsa van hazánkban, legjobban az bizonyítja, hogy rögtön udvara támad s a munkából hazasiető varróleánykák elébe állva sipogják: „De édes, de aranyos. . .” Mint egy meteor vonul át a korzón. Többnyire hétköznapokon, mert vasárnap a korzó képe egészen megváltozik. Bevonulnak a kültekékről is, különösen most, amióta munkaszünet van. Kereskedő-asszonyok, gyerekestül, férjestül idejönnek, hogy

Miklós hattól nyolcig, Pap Zoltán nyolctől tizig. Akkor nyílt ülés lesz s a nyílt ülésben Lengyel Zoltán elbeszél négy teljes óráig. Segítségére lesznek Szederkényi, Hellebronth, Visontai, Bakonyi és mások.

— Reggel hétkor lesz a takarodó!

Igy állították össze a menüt ellenzéki részről. Jobbról az emberek aránylag elég nyugodtan hallgatták.

— Ugy rendezkedtünk be, hogy akár három napig is itt maradhatunk — szölt Gajári Géza.

Hegedűs Loránt egész családi megbeszélést leplezett le:

— En nyolc óráig maradok itt. Akkor bejön az apám s átadom neki a hazát.

Gróf Khuen-Héderváry, aki reggeltől fogva a Házban maradt, folyosói udvarának mosolygva mesélte:

— Sajnálom, hogy a multkor átadtam az én tiszteletemre rendezett éjjeli ülést. Akkor jóformán semmit se láttam. Pedig nem is olyan érdektelen, így *kivülről* nézve.

Inkább a vidámabb oldaláról fogta fel mindenki az éjjeli ülést. Hiszen elvégre csak egy demonstrációról van szó. A szélsőbal megmutatja, hogy a legkisebb szigorra erőszakkal tud felelni ő is. Ez joga is, kötelessége is. Azért még haragudni sem szabad. És nem is haragudott senki. Csak megismételték technikai külsőségeiben és animó nélkül azt, amit július 29-én lobogó szennvedélyvel s az ujdonság lázával csináltak. Külsőségeiben ugyanaz a vihar, de mégis csak a paródiája. Hanem azért még mindig őszintébb és becsületesebb volt ez a paródia, mint sok mesterséges vihar. Ez a paródia nem is akart egyéb lenni s Lengyel Zoltán a zárt ülésben olyan kedélyesen feesegett, hogy bizony megérdemelt volna egy kis karzatot is. Nem komolykodott, hanem segített a paródiát megcsinálni. Egyszerűen megvallotta ő is, az ellenzék is, hogy nem haragszik, csak demonstrál.

Ilyenformán a folyosó is lázmentes volt. Ujságírók, képviselők eltréfáltak egymással s leleséltálgattak a félemeletrre, ahol a gépirő-kisasszonyoknak korzóját figyelhették. Mert tudnivaló, hogy a gépirő-kisasszonyoknak a zárt ülés következtében nem volt dolguk és sétálhattak. De el mégse mehettek, mert a nyílt ülések történetét mégis le kellett gépzongorázniok.

A szegény, kalitba zárt madárkák szorongva kérdezték:

— Meddig kell itt maradnunk?

— Reggelig.

Az egyik gépleánykának kiszaladt a száján:
— Jaj, mit szólnak majd otthon, ha csak reggel jönök haza!

Itt már egészen vidám volt a hangulat. A gépirőleányok korzójába bekiáltott egy vidám honatyá:

— Nem kell busulni, kisasszonyok! Az ülés tónemulatsággal végeződik.

Félemeleten és emeleten szórakoztak, tréfáltak, híreket korportáltak, csak éppen izgalomban nem volt senki. De hét órakor egyszerre megüresedtek a folyosók. Akkor hozták ki a hírt:

— *Mánányajunknak be kell menni!*

Akkor ugyanis a zárt ülésben Lengyel Zoltántól átvette a szót Gabányi Miklós és kitergetésén maga előtt három halom újságot, elkezdte felolvasni és elmondani az obstrukció történetét Széll Kálmántól napjainkig...

Esti kilenc óra. Nincs a márványpalotának olyan emelete s olyan helyisége, ahol honatyák né kartyáznának. Még a pincében is van tíz alsós-partie. A buffetben már negyedszer étkeznek. A folyosókon eddig már megfordult egész Budapest. Az ügyvédek fölmentek vacsora előtt, a színészek körülállták egyszer a folyosón, az asszonyok is megmutatták már magukat. Volt köztük egy szenzációs sárgahajú. Még Gabányi is utána nézett. Pedig Gabányi, saját bevallása szerint, már csak a politika s az opera iránt érdeklődik. Az utóbbi iránt a karzatról.

Tehát kilenc óra.

Tallón Béla odasiet a folyosón Pap Zoltán és Visontai Soma képviselő urakhoz.

— Kérlek szépen benneteket, mondjátok meg nekem, de őszintén, elmehetek-e egy órára?

Azt hallom, ti vagytok soron. Reggel óta talpon vagyok, levegőt szomjazom s dolgom is van. Elmehetek-e nyugodtan?

Pap Zoltán kiveszi az óráját:

— Most, kilenc óra. Beesületekre kijelentem, hogy ha éjjelkor jössz vissza, talán még mindig én beszélek a zárt ülésben.

Tallón hálásan megszorítja Pap Zoltán kezét és távozik. A folyosón pedig új meg új hírek keringenek, hogy reggel lesz-e vége az ülésnek vagy csak délben. De olyan hír is van, hogy szervezkednek s két napig elhúzzák az ülést. Kivált a néppárt igazat ilyen irányban s Rakovszky hangosan hirdeti:

— Csak huszonnégy óráig húzzuk ki s megbukott.

De azért van már olyan hangulat is az ellenzéken, hogy okosság nélkül való az ellenzéknek precedens csinálnia a permanens ülésekre. Röstellik is ezt a hideg forradalmat s fáznak az üléstől, melynek vége nincs.

A kartyápot a legvidámabb s egyre nő. Most már a buffetben, az újságírók vacsora-társasága mellett is folyik az alsós. De a jegyzői szobában is kartyáznak s féltízkor beviszik partnernek Lukács Lászlót, Magyarország pénzügy-miniszterét.

A folyosón azt mondják:

— Jaj, ha ez most elveszti az ország pénzét!

Pedig az ország pénzét odabenn a zárt ülésben teszik kockára. Ott folyik a hazárdabb játék s vége sem akar szakadni. Csak az egyetlen Kaas Ivor jár aggodalmas arccal:

— Ha nem vigyázunk, lefőznek.

— Mivel? Mi baj van?

— Vitázást indítványozhatnak s nincsenek itt a vezéreink.

— Hát hol vannak?

— Fáy Istvának ma esküszik a lánya, hát persze nem jöhet vitát rendezni. Kubik Béla az egyik násznagya, hát persze az se jöhet vitát rendezni.

S a lelkiismeretes báró felsóhajt:

— Hogy mért is lakodalmaznak a vitarendzők ilyen napon!

A folyosón keresztülsétál Tisza István. Nyugodtan szívja szivarját s úgy látszik, már megvacsorált. Egészen vidámnak látszik.

Abban a pillanatban megszólal a villamos csengő.

— Siessünk be, mert kevesen vannak. Azért csöngetnek.

S besiet a báró is, a miniszterelnök is, mindenki. Az újságírók s a vendégek magukra maradnak a folyosón.

A csöngetés azonban mást jelentett. Odabenn Udvarny Ferenc bejelentette az elnöknek, hogy a Ház különböző helyiségeiben már nyolcvanhatan kartyáznak.

— Akkor még nem határozatképesek — morogta Pichler Győző.

Az elnök azonban intézkedett, hogy a ház nagy szüntesse be a kartyázást. Most már komoly kétségbeesés mutatkozik a folyosón. Hát hogy lehessen az éjjeli ülést kartya nélkül kiállítani? Hisz ez állatkínzás! Pedig már Csávossy Béla háznagy sorra járja a helyiségeket és beszűnteti az összes partiekat...

Tíz óra. A kartyázók szét vannak riasztva s elárasztják a folyosót. Egyik-másiknak (bocsánat az őszinteséért) keresztbe áll a szeme. Az nem kartyázott szárazon. A szegény szolgálk és rendőrök, akik reggel óta élen-szomjan állnak a helyükön, irigykedve és éhesen nézik a folyosó népét.

Vészi Józsefnek megesik rajtuk a szive:

— *En felszállok, hogy az elnök gondoskozzék ezeknek a szegény embereknek vacsorájáról.*

Zboray Miklós csöndesen int:

— Főlsleges. Majd odasugok Udvarnyak, hogy hozza szóba ezt is. Ha szétkergette a kartyázókat, majd gondoskodik a szolgálk vacsorájáról is. Jó ember az.

A szolgálk megkapták a vacsorát. Evésükben eldiskurálták s az egyik azt mondja:

— Tudod-e, koma, hogy a karzaton is ferbitkez a nagyságos urak?

S ez is igaz. Akiknek már nem jutott helyi-

ség, a karzaton helyezkedtek el s ott is volt néhány partie. S ez volt a harminckétlevelű nemzeti küzdelem...

Udvarny éppen most fejezte be a mondókáját. Állítólag nem azért, mintha nem győzné lélekzettel, — mert a folyosón ugyancsak dicsekszik, hogy akár reggelig is bírná és bizonyíték okáért mindjárt kezd is mesélni, hogy mit beszélt és még mit beszélt volna. Sőt azt is, hogy mit fog beszélni, mert még egyszer sorra akar jönni. Most tehát nem a lélekzete fogyott el, hanem a — Pap Zoltán türelme. Pap Zoltán ugyanis a soros távbeszélő és már nagyon beszélhetnékje van. Udvarny udvarias fegyvertárs és szerényen abbanhagyja. Pap Zoltán nagy mohósággal kezd a beszédjébe:

— Azok után, amiket előttem elmondottak, nagyon rövidre foghatom felszólalásomat és ezért csak néhány órára kérem a Ház türelmét.

Erre a beköszöntőre a bent szunyókáló harminc ember közül is kimenekül vagy tizenöt, a többi tizenöt pedig a másik oldalára támaszkodva, szundikál tovább...

A folyosó képe nem igen változott. Álmos unalom itt is. Egy kissé, úgy féltizenegy tájon felrisszülnek az elernyedt kedélyek. Biztató hír kap szárnyra: mégsem tart reggelig a kénytelen mulatság. Olay Lajosnak, a fővitarendzőnek a mondását kolportálják, hogy nem húzzák tovább a zárt ülést, mint valamivel éjjel utáni. Ekkor nyílt ülésben egy erős, szenvedelmes tiltakozást rendeznek s aztán e tiltakozással kivonulnak. Kérdezik tőle, mit csinálnak, ha Rakovszkyék tovább csinálják?

— Hát akkor csinálják maguk! — felelt Olay vállat vonva.

Am az öröm, ami ennek a rezignált mondásnak a nyomán támad, nem lehet zavartalan. A főrendező elkedvetlenedése mellett is még mindig elég hajlandóság van az éjszaka keresztülbeszélése. Tanuság erre a következő vidám párbeszéd.

Bakonyi Samut kérdezi egy újságíró, nem változott-e a csataterv?

— De igen, annyiban, hogy megszapordotunk. Éppen huszan jelentkeztek, hogy beszélnek, ameddig csak kell.

— A képviselő ur is köztük van?

— Nekem, sajnos, haza kell utaznom Debreczenbe, de reményem, hogy még az ülés folyamán visszaérkezem...

A folyosónak csendesen bóbiskoló népét közben egy riasztó hír hozza mozgásba. Erdélyből jött képviselők beszélnek, hogy az oláhság, amelyet Vlád Aurél tegnap olyan igen jámbor és békeséges népné festett le, mégis csak mozgolódik. Maros-Ujvár mellett, Nagylak községben például olyan szerződéses jöttek divatba, melyekben kikötik azt is, hogy mi lesz akkor, ha Magyarország nem tesz már magyar... Ugyanott a napokban rálöttek néhány magyar emberre és állítólag halálos sebesülés is történt. Most folyik a bírói vizsgálat. És felháborodva teszik hozzá a hirthozók, hogy a megye alispánja, aki az oláhok szavazataival jutott hivatalába, nem akar közbelepni; azt mondja, közönséges kocsmai verekedés az egész...

Fél tizenkettőre. Pap Zoltán még mindig beszél. A linzi béke okmányát olvasta fel, hogy annál alaposabban megvilágíthassa a mai helyzetet. Es azután áttért a világtörténelem egyéb fejezeteire. Ki tudja, mikor ér el a jelenkorig? Ezen nem is igen sokan törnek a fejüket. Némelyek egyszer csak észreveszik, hogy a miniszterelnök széke üres. Keresésére indulnak és hamarosan fölfedezik a buffetben. Igen, gróf Tisza István a buffetben üldögél néhány hívével és már messziről feltűnik, hogy milyen jókedvű. Vajon mi lehet oka a jókedvének? A hívek is vigan nevetélnék. Amiben nyilván része van a vacsora után elfogyasztott néhány pohár itálnak is. A vacsora után kerekedett hangulat aztán megoldja a nyelveket is. Az egyik a hívek közül el is kottantja magát. Hogy miért van jókedve Tiszának? Hogyne volna, mikor az ellenzék segített

megcsinálni neki azt, amit leginkább kívánhatott: a permanens ülést.

— Ammit én csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtam volna keresztülvinni, azt most megcsinálta nekem az ellenzéki akarat és ellenzéki energia. Próbáltam volna csak én indítványozni, akár a legfontosabb kérdésben is, hogy, nem éjfélig, hanem csak négy óráig maradjon együtt a Ház: szétzúzódtak volna. És most megcsinálták ők maguk. Amit ők maguknak csináltak, az nagyon jó lesz nekem pro futuro...

Éjféli. Pap Zoltán végzett az ujkori és legújabbkori történelem kiemelkedő eseményeivel és eljutott az 1889-iki véderővitáig. Eppen gróf Apponyi Albertnek akkori nagy beszédjét ismereti a kellő részletességgel. A beavatottabb harctéri tudósítók úgy mondják, hogy még ebben az órában át akar térni Apponyi idejuli beszédjére.

És e közben a helyzet úgy alakul, hogy a szélsőbal leszerelés csakugyan hiábavaló lesz, mert a néppárt teljes számban felvonult és maga akar nekirugaszkozni a folytatásnak.

A honatyák ehhez képest kezdenek berendezkedni. Az öregebbek a társalgóban, a pamlagokon és végignyujtózkodva alszanak. A fiatalabbak a buffetben szednek szivarosítót. A buffetben feltűnt, hogy gróf Tisza István hosszasan beszélgetett Szentiványi Árpáddal. Némelyek szerint ez a beszélgetés valóságos szóváltás lett. Annyi valószínűséggel megállapítható, hogy a beszélgetés során nézeteltérés támadt. A beszélgetés után a volt nemzeti párt emberei a társalgóban konferenciát tartottak.

Egynegyed égykor végigsívt a csengő a folyosókon, buffet-n, a társalgóból lett hálótérmen. Az alvók felriadnak, a buffet közönsége utolsóit hörpint, mindenki siet az ülésterembe, ahol teljes kivilágítás mellett kezdődik újra a nyilvános ülés. Zsufolt padok. A karzat is tele van az első emeleten. Bakonyi Samu — aki úgy látszik, mégsem utazott el, a házszabályokhoz szól. Tiltakozik az ellen, hogy éjfél után folytassák az ülést. A jobboldal gunyos közbekiáltásokkal zavarja. Perczel erős csengéssel csendet csinál, aztán — felolvassa gróf Apponyi Albert beszédét, amelyet a július 29-iki éjjeli ülésen mondott.

— Már háromszor hivatkoztak arra, hogy elődöm szellemében vezessem a Ház tanácskozásait! — mondotta Perczel bevezetéstől, a szabad-elvű párt zajos helyeslése közben. A jobboldalról szólal most fel Papp Géza és nagyon erőlyesen utasítja vissza azt a törekvést, hogy most másképpen értelmezzék a házszabályokat, mint júliusban, meg Bakonyinak egy megjegyzését, amelyet úgy értett, hogy a többség akarja terrorizálni a kisebbséget. Az ellenzékéről nagyon ingerülten szölogatnak közbe, de inkább kedélyeskedve meg csufolódnak, úgy hogy a szó-nok aránylag rövid megszakításokkal, elég folyékonyan beszélhetett. Előbb a hároméves katonák benntartásáért, aztán az obstrukció gazdasági káraiért tette felelőssé az ellenzékét és azt fejtegette röviden, hogy Tisza katonai programja kielégíti a nemzeti követelményeket. Ezzel az okfejtéssel pártolta a miniszterelnök napirend-indítványát. Bakonyi magyarázta meg ezután félreértett szavait: azt mondta, hogy a többség majoritárián akarja a kisebbséget; terrorizmusról nem beszélt. Majd Rátkay László fűzte tovább Bakonyi témáját, kibővíve azzal, hogy a miniszteri felelősség elve alapján az új honvédelmi miniszternek újra be kellene terjesztenie az unjoncjavaslatot és elülről kezdeni az egész tárgyalást. Perczel elnök néhány helyreigazító megjegyzése után gróf Tisza István miniszterelnök azt mondta, hogy már a napirend-indítványban implicite benne van az is, hogy a javaslatot magáévá teszi. De ha Rátkaynak skrupulusai vannak, hát kijelenti, hogy magáévá teszi a javaslatot.

A miniszterelnök után, egy órákor Lenyel Zoltán beszél. Valószínűleg hosszasan.

Az ülés végére erős explózió várható. A miniszterelnök ugyanis, hír szerint, ragaszkodik ahhoz, hogy reggel ülés legyen és ezt az ellenzék

rendkívül nagy sérelemnek veszi és heves támadásra készül ellene.

A képviselőház ülése november 12-én.

Perczel Dező elnök 1/11 órákor megnyitja az ülést, felolvassák és hitelesítik a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

Az irományok előterjesztése után Néményi Ambrus, a pénzügyi bizottság előadója beterjeszti a pénzügyi bizottság jelentését, az indem-nity-javaslatot. Napirendre tűzése iránt annak idején határoz a Ház.

(A hazafias pánszláv.)

Kollár Márton: Hock tegnapi előtti beszéde alatt Lukács Gyula közbeszólt, hogy itt van Kollár katonai pap és tót. Hogy tót, az erendőt büne, de a legfontosabbban visszaütösi, mintha a tót katolikus elemi iskolában a magyar állameszme ellen igatnának. Mi a tót katolikus gyermekeket hazafias szemlelben neveljük és tanítjuk. (Helyeslés.)

(Halasztás.)

Eötvös Károly: A napirendhez szól. Györfly Gyula mentelmi jogának állítólagos megsértése tárgyában a mentelmi bizottság jelentését kikapcsolni kéri s valamikor később tárgyalni.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hozzájárul Eötvös indítványához. A Ház egyhangul elfogadja Eötvös indítványát. Ezután rátér a mentelmi ügyek tárgyalására.

(Mentelmi ügyek.)

Maróthy László előadó előterjeszti a mentelmi bizottság jelentését.

A Ház könnyű testi sértés vétsége miatt feljelentett Molnár Jenő, könnyű testi sértés vétsége miatt feljelentett Salamon Géza, párviald és rágal-mazás vétsége miatt feljelentett Benedek János, rágal-mazás és becsületsértés vétsége miatt feljelentett Vészi József, becsületsértés és közszend ellen kibégés miatt feljelentett Bartha Ferenc mentelmi jogát felfüggeszti.

Bartha Ferenc rágalmazási ügyében a mentelmi bizottság jelentése szerint a tényállás valódsága a tanvallomásokból nem derült ki, de mivel az iratok helyesen vannak felszerelve, azért Bartha mentelmi jogának felfüggesztését pártolja.

Barta Ödön: Nem lát ugyan zaklatást ez esetben. de kötekedést, mely a képviselő ellenőrzést le-beetelenné akarja tenni. A képviselő ellenőrzése szükség van. Kéri azért a mentelmi bizottság javaslatával szemben a mentelmi jog fel nem függesztését.

Rátkay László: A bizottság azt mondja, hogy a tanvallomásokból a tényállás valódsága nem derült ki, de azért, mert különben fel vannak szerelve az iratok, a mentelmi jog fel függesztését javasolja. Kö-rütekintőbb és óvatosabb eljárást kér jövőre a mentelmi bizottságtól. (Helyeslés a bal- és szélsőbal-oldalon.)

Kubik Béla: Kéri az iratok felolvasását, hogy tisztán lássunk a dolgokban.

Maróthy László előadó: A mentelmi bizottság a dolgot nem érdemben bírálja el. hanem csak azt nézi, hogy helyesen vannak-e felszerelve az iratok. A bizottságot tehát gáncs nem érheti eljárásában. Kéri a bizottság javaslatának ellogadását.

A Ház mellőzte Kubiknak a felolvasására vonatkozó indítványát, elfogadta a bizottság javaslatát, mely szerint Bartha Ferenc mentelmi jogát ez esetben is felfüggesztik.

Csalás büntette miatt feljelentett Eötvös Bálint, párviald vétsége miatt feljelentett Lendl Adolf, párviald vétsége miatt feljelentett Baghy Béla mentelmi jogát felfüggesztették.

Kubinyi Géza mentelmi jogának felfüggesztését javasolják négy esetben gyors hajtás által elkövetett kibégés miatt.

Barta Ödön: Kéri az iratok visszaadását a mentelmi bizottságnak annak konstalása végett, hogy elévülés nem iorog-e fenn.

Egry Béla: A bizottság jelentéséből világosan kitűnik, hogy elévülés forog fenn, azért kéri a mentelmi jog fel nem függesztését.

Zboray Miklós: A bizottság álláspontja mellett érvel; vagyis a mentelmi jog felfüggesztését kéri.

Barta Ödön: Zaklatást látott ez esetben, azért tette meg indítványát, melyet visszavon s Egryéhez csatolozik.

Olay Lajos: Sem Bartha, sem Egry álláspontját nem osztja. A bizottságnak csak azt kell konstalálni, hogy politikai zaklatás iorog-e fenn, vagy sem.

A bizottság javaslatát 57 szöfaly 49-cel szemben elfogadták.

Az elnöki széklet Jakabffy Imre alelnök foglalja el.

Párviald vétsége miatt elítélt Kubinyi Géza mentelmi jogát felfüggesztik. A határozatot az elnök halk hangon mondja ki, mire Kubik Béla felkiált:

— Halljuk! Hangosabban! Halljuk, mit pityegnek oda! —

Elnök: Ezen kifejezésért rendutasítja Kubikot, (Zaj az ellenzéken.)

Felkiáltások az ellenzéken: Beszéljen hangosabban, ne utasítson rendre!

Kubik Béla: Meghajol az elnöki rendutasítás előtt. Azt mondta, hogy halljuk, mit pityegnek oda! — (Derűtség.)

Párviald vétsége miatt feljelentett Papp Géza és Pap Zoltán, párviald vétsége miatt elítélt Pichler Győző mentelmi jogát felfüggesztik.

Kubik Béla: Hangosabban! Halljuk! Ebből a csöndes beszédéből még a legnagyobb kétségek tognak fölmerülni.

Elnök: Azt hiszem, elég hangosan beszéltek.

Kubik Béla: Nem! Nem lehet érteni. Elnök: Igyekezni fogok még hangosabban beszélni.

Rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt feljelentett Olay Lajos, becsületsértés vétsége miatt feljelentett Sacellary György, nyilvános rágalmazás vétsége miatt feljelentett Hollaly Imre, párviald vétsége miatt feljelentett dr. Nosz Gyula, rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt feljelentett báró Kaas Ivor, párviald vétsége miatt feljelentett Csávolszky Lajos és Ivánka Oszkár, párviald vétsége miatt elítélt Luby Géza mentelmi jogát felfüggesztik.

Kubinyi Géza mentelmi jogának felfüggesztését kéri párbajnál való segédkezés miatt. A bizottság a felfüggesztést javasolja.

Rakovszky István: Zaklatást lát ebben az esetben, azért a fel nem függesztést javasolja. A többség nem függeszt fel Kubinyi mentelmi jogát.

Becsületsértés vétsége miatt feljelentett és párviald vétsége miatt elítélt Györfly Gyula mentelmi jogát felfüggesztik.

Elnök: Az ülést 10 percre felfüggeszti. Szünet után:

Perczel Dező foglalja el az elnöki székét. Folytatják a vitát a miniszterelnök programja felett.

(A program-vita.)

Báró Kaas Ivor: Mindenekelőtt Tisza személyét köszönti. Ausztria ő benne látta azt az Odisszeust, aki erősen megfogta a hajó kormányát, a viharos tengereken keresztül, Scyllán és Charibdisen át biztos révbe vezet. Mentőli jobban tiszteli az erőseket kormányt, annál elszántabban küzd egy olyan kormány ellen, amelyet a hazára nézve veszedelmesnek tart. Kész elismerni tértünk Tisza Istvánt. A jókérés azonban az volt, hogy bekés után kiveteszék Magyarországot azokból a bonyodalmskból, amelyekbe jutott. Ha azt akarják, hogy Magyarországon mindenki visszanyerje lelke bizalmát, a parlamentben béke jöjjön létre, akkor nem ez a mód az, amely ezt elősegíti, amelyet Tisza István az erős kék politikájával proklamál. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Pártközti tárgyalásoknak kellett volna folyni, az egyes pártok kiküldött bizottságainak kellett volna megkeresni a béke feltételeit s paktumban kellett volna békét kötni.

Rakovszky István: A pártok ellenőrzésével!

Báró Kaas Ivor: A szabadelpvűpárt e helyett egyhangulag jart el. A katonai program megállapítását egy kidondoló kilences-bizottságra bízták, amely aztán a legnagyobb titokban tárgyalta. A szabadelpvűpárt heteken keresztül leste, mi lesz az eredmény, s a vége nagy csalódás volt. Mert a helyett, hogy a nemzet jogát, kivánságát, óhaját kívánták volna a parlamenttel megállapítani, megkezdődött a Bécsbe való szaladgálás, az osztrák államférfakkal való tanácskozás. Ez az eljárás nagyon távol van a magyar alkotmányosságtól. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

A miniszterelnök főtekrévése. mint mondotta, hogy a nemzet és korona közötti összekötőzések elkerültek, Tisza mindig szereti a koronát szembehe-lyezni a nemzettel. Ezt közölgölg is helytelenül teszi, mert hisz a korona mindnyájunké. A korona nem azonos a királlyal. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) nincs képviselő it, aki a király jogait ne tariana tiszteletben.

Az osztrák körök is fo ytatnak dinasztikus politikát, de azt hiszi, a miénk sokkal egészségesebb, életrevalóbb. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Az osztrák politikusok nem akarnak tanulni, még mindig a multak hagyományain élőkö-dnek s ezeket jövőben is érvényesíteni akarják. S most jött Tisza, aki épp ezeknek politikáját akarja folytatni, aki egyszerűen a osztrák szolgája. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbalon.)

Nincs semmi, amiért engedhetnének követeléseinkből, alkotmányunkból. Az osztrákok 67 óta mindig csak arra törekednek, hogy Magyarországot önállóságból valamit lefaragjanak. A kormányok eljárása mindenben a militarizmus tero gialását, megnövekedését segítette elő. Most is e téren kezdődött egy lépés. Amit Ausztria katonai tere művelt velünk, ugy, mint művelte velünk közgazdasági tere.

Követeli a békelétszám megállapítását és a póttartalék kontingenctáását. Ez a két kérdés még a szabadelpvűpártot is megoszlasza birta. Jelzi a néppárt álláspontját a kérdésekben s felolvassa a néppártnak 1901-ben a felségéhez benyújtott felirati tervezete erre vonatkozó részét.

Tisza programjával foglalkozik s főleg a közös jelvényekről mondottakat kritizálja. Az egyik terv szerint a kérdést úgy akarják megoldani, hogy a kétéjú sas két szárnya alá jön az osztrák és a magyar címer, de fekete-sárga színben.

Felkiáltások az ellenzéken: Nagyon szép lesz. Báró Kaas Ivor: Szivemet kellene kitépnem, amikor a magyar nyelvőrül beszélek. Szégyen, gyalázat, hogy a magyar parlamentben még a magyar nyelv jogairól is kell beszélni. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalon.) A miniszterelnök a koronával jött be ide, ennek nevében kérte a leszerelést, de a leszerelés áróról már nem a korona nevében beszélt. A katonai szervezeti dolgok a véderőtörvény keretébe tartoznak.

Gróf Tisza István: Ht nem! Báró Kaas Ivor: Ht hová? Nem mondotta meg. Polónyi Géza: Majd a király manifesztumokkal fogja elintézni ezeket a dolgokat.

Báró Kaas Ivor: A miniszterelnöki program többi kérdésével is foglalkozik és pedig elsősorban a gazdasági kiegyezéssel.

Hangsúlyozza a kereszény alapon folytatandó politikát. Mivel ezt a miniszterelnöknél nem látta, azért iránta bizalommal nem viseltük. Sürgeti a választási törvény reorgnáját. A választási törvényt it

kell, a parlamentben megosinálnia az egyes pártoknak. Küldjön ki a Ház egy bizottságot a törvény megszerkesztésére. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Jönet abszolútizmus, de ez a magyar a kotmány ezeréves táját nem fogja kidönthetni. (Ugy van! a bal- és szélsőoldalon.) Vállalkozzék a miniszterelnök inkább a köztvető szerepe s világosítsa fel a királyt a nemzet igaz óhajairól és kívánásairól. Legyőzhet bennünket a miniszterelnök a választásoknál, létrejöhet a nemzeti ügyért fellépő törvényhatóságokat jöhet a régi korrupciós rendszer, de e hazáikat a kétségbeesés fogja megszálalni s ezzel a kétségbeeséssel számoljon a miniszterelnök a választások után. (Élénk helyeslés és éljezés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Tisza István indítványa.

Elnök: Két óra lévén, a tanácskozást megszakítom. Most megállapítjuk a holnapi ülés napirendjét. A miniszterelnök ur kíván szólni. (Mozgás.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Tekintettel arra, hogy az unjonjavaslatok letárgyalása nagyon sürgős... (Zaj az ellenzéken.)

Felkiáltások az ellenzéken: Abbol nem lesz semmi! (Zaj.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: ... a kormányprogram felett való vita céméül és tárgyátlan, azért indítványozza, hogy holnap kezdje meg a Ház az unjonlétszám megállapításáról és az unjonok megajánlásáról szóló törvényjavaslatok tárgyalását. (Nagy zaj és ellenmondások az ellenzéken.)

Thaly Kálmán: A miniszterelnök, úgy látszik, nem akar tisztába jönni programjával, azért kívánja megszakítani a vitát. Nagyon fontosnak tartja a kormányprogram megvitatását, azért holnapra ezen vita folytatását kéri kitűzni. (Élénk helyeslés az ellenzéken.) Nagyon sok pont van, amit kellően még nem vitatott meg a Ház. Ha holnap a katonai javaslatot kezdjük tárgyalni, akkor méltóztassék megengedni, hogy a program minden pontjához hozzá szólhasson az ellenzék. (Ellentmondások a szélsőjobbon.)

Gróf Tisza István: Tévesen mondtam!

Felkiáltások az ellenzéken: Lapsus volt!

Thaly Kálmán: De különben is az unjonjavaslatnál sürgősebb és fontosabb az indemntty, miért nem tűzik ezt napirendre? Ez a katonaság illetéktelen bevonulása ide. (Taps az ellenzéken.) A visszatartott katonákat bocsássák haza, hisz nem szükséges az a nagy létszám. A Balkán a törökök és bolgárok is hazabocsátották katonaságuk nagy részét. Ami most történik, az csak előjele egy Haynau-féle korszaknak. (Ellenmondás a szélsőjobbon. Zajos helyeslés az ellenzéken.) A parlamenti vitának nyugodt, csendes mederben való felújítása kedvéért is kéri a mai vitát holnapra áttenni s a miniszterelnök indítványát elvetni. (Élénk helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Több képviselő, így Holló és Rakovszky, a házszabályhoz kért szót, ezt aggályosnak tartja... (Nagy zaj az ellenzéken.)

Lovász Márton: A házszabályokhoz minckenkor lehet beszélni! (Zaj.)

Elnök: Ha a négy szónok lebeszélte a napirendhez, akkor beszélhetnek taán a házszabályokhoz. (Zajos ellenmondások az ellenzéken.)

Olay Lajos: Zárt ülést kértünk! (Nagy zaj.)

Elnök: Miatún 20 képviselő zárt ülést kért, ezt elrendeli. (Helyeslés.)

A zárt ülés.

Olay Lajos: A helyzetet kívánja megbeszélni. Kijelenti, hogy ő őszintén kereste a módot a becsületes kibontakozásra. Sajnája, hogy ezt nem sikerült megtalálni, mert a király teljesen érzéktelen a nemzet ama követelésétől, hogy a magyar nyelv az állam minden intézményében s így a hadseregben is érvényesüljön. A miniszterelnök programjában nincsen semmi nemzeti, azt teljesen aulikus, az csak Bécsnek szól, abban feloldozza a nemzet jogait, hogy a korona jogosulatlan törekvéseinek, nagyhatalmi aspirációinak szolgáljon. Hajlandó lett volna a békés kibontakozásra, ha látta volna a kormánytól a törekvést nemzeti követeléseink megvalósítására. Horvátországban a horvát nyelv minden intézményben érvényesül, nálunk még középiskolák is vannak, amelyekben nem magyar a tananyag. Nézete szerint a magyar nyelv iránti küzdelem katonai téren momentán fel lehetett volna hagyni, ha ezzel cserébe más téren megkapjuk a magyar nyelvet a közigazgatás minden ágában és az összes iskolában.

A mi küzdelmünket kívülről sokan löfödték. Vannak akik azt hiszik, hogy ez a mi küzdelmünk megszünt a nemzeti ellenállás küzdele me lenni, vannak akik azt hiszik, különösen protestáns papok vannak, akik azt hiszik és hirdetik, hogy ez a harc a klerikalizmus küzdele, — pedig ez nem igaz.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Mindig szívesen rendelkezésre áll, hogy a kérdéseket megvitatásák, de nem találja helyénvalónak, hogy ez zárt ajtók

megett történjék, s egyszersmindenkorra kijelenti, hogy eszmecsorébbe zárt ülésben nem bocsájtózkok. De azon különös rokonszenvével fogva, melyely Olay iránt viseltetik, válaszul két megjegyzésére. Arra, hogy ő aulikus, mással, mint egy mosolylyal, nem felelhet. Soha más nem vezet eljárássában, mint az ország érdeke. S ebben ő nem tekint sem fellelé, sem lefelé. Aki az ő programbeszédjét elolvasta, nem tarthatja őt aulikusnak. Annymira hasonlít ő az udvaronchoz, mint a kuvaszkutya az őlebbez. (Hangos derűtség. Felkiáltások a baloldalon: Egyik kutya, másik eb!) Olaynak a közigazgatás és közoktatás nyelvére vonatkozó megjegyzésére azt feleli, hogy a béke feltételei sokan sokfélélt kívántak: egyik az iskola álamosítását, másik az általános titkos szavazati jogot és egyebet. Ő lehetetlennek tartja, hogy 20 léle vesztőfáliai békét kössön különböző képviselőkkel. De a parlamentárizmussal is ellentétben áll az a felfogás hogy az ellenzék csak akkor hagyja fel az erőszakos küzdelemmel, ha neki a kormány egész programja tetszenék. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Rakovszky István: Hozzájárul a zárt ülés tekintetében a miniszterelnök nyilatkozatához, de most nem erről van szó, hanem a házszabálykezelésről. Ez ellen támadásnak tekint magát a napirend-indítványt, mert nincs joga a miniszterelnöknek az ellenzékét attól elzárni, hogy a programjához hozzászóljon. Ez a szólásszabadság megsértése. (Helyeslés a baloldalon.)

Peresz Dezső: Kijelenti, hogy senkit jogában gátolni nem akart, csak a helyzetet akarta tisztázni, ő úgy akar eljárni, hogy a szót megadja mindenkinek, aki a házszabályokhoz akar szólni. Megengedi, de csak ebben a keretben. Ezt megmondta volna nyilvános ülésben is, ha nem kérnek zárt ülést. Ismétli, hogy ő a házszabályokat meg akarja tartani és tartatni.

Holló Lajos: Ellentétben áll az elnök e nyilatkozata a nyílt ülésben tett nyilatkozatával. Hivatkozik a 282. és 218. §-ra, melyek szerint napirendi indítványok csak az tekinthetők, amit az elnök javasol. De itt arról van szó, hogy most a kormány tett előterjesztést, ehhez tehát mindenki hozzászólhat, nemcsak négy szónok. Kétely van e tekintetben, hogy a kormány fölemelt létszámot kíván-e az unjon-javaslatba. Nézete szerint a kormánynak új javaslatot kell beterjeszteni. S különben is a legelső feladat a költségvetés tárgyalása, azután az unjon-javaslat. Kérji, hogy a miniszterelnök milyen alapon vállalkozott a helyzet szanálására?

Szentiványi Árpád: Figyelemmel kísérte a zárt ülést kérők felszólalásait de ezekben nem talált kellő okot a zárt ülésre. Holló Lajos leginkább kérdéseket intézett, ezzel a dolgot megvilágítani nem lehet. Ő sem helyesli a házszabályoktól való eltérést, de erre az elnök már egész helyesen nyilatkozott s így nincs ok a zárt ülésre. A miniszterelnök napirend-indítványa nem házszabálysértés, sőt ezt ő indokoltan tartja.

Rónay János: Személyes kérdésben visszautasítja Rakovszkynek azt a kijelentését, hogy ő meg van vesztegetve. (Ellenmondás balról. Felkiáltások: Ezt senki sem mondta! Nagyt hall!)

Rakovszky kijelenti, hogy ő a vesztegetésről egy szót sem szól.

Trubinyi János: Kijelenti, hogy hallotta, amikor több képviselő az elnöktől szót kért a házszabályokhoz és az elnök ezt kategorice megtagadta. Ezért kérte a képviselők zárt ülést.

Szentiványi Árpád: Személyes kérdésben szól. **Simonyi-Semadam Sándor:** Megerősíti Trubinyi állításait. Azért kellett a zárt ülés, mert az elnök aggályosnak tartotta, hogy Holló és Rakovszky a házszabályokhoz szóljanak.

Lengyel Zoltán (Zaj a jobboldalon): Kéri az elnöktől, hogy rendelje el a terem világitását, mert sötét van. (Felkiáltások: Szünetet kérünk.)

Elnök: A zárt ülést 5 percere föliggesszi.

Szünet után

(3-tól 6-ig.)

Lengyel Zoltán: Nem hiszi, hogy a miniszterelnök vagy az elnök nyelvbőlása lett volna az, hogy a házszabályokhoz való hozzáférést úgy akarta minősíteni, mint a napirendi indítványhoz való hozzáférést. Az a meggyőződése, hogy itt kísérlet történt az a szólásszabadság korlátozására. Szóló nem akar obstruálni (Derűtség.), de a házszabályok idevonatkozó rendelkezéseit mégis fölolvassa és magyarázza. A szónok ezután szavanként magyarázza a házszabályt s hosszasan vitatja, hogy a miniszterelnök napirendi indítványa más, mint az elnök napirendi indítványa. Ezután annak indoklására tér át, hogy a Ház minden egyes tagjának joga van ahhoz, hogy a kormányelnök programjához hozzászóljon. Részletesen kezdi ezután boncolgatni Tisza programját s hangsúlyozza, hogy úgy a tiszték visszahelyezésében,

valamint a jelvények kérdésében és a nyelv ügyében is vesztes a magyar nemzet.

Ezután az fejtegeti, hogy a katonai iskolák száma nem felel meg a szükségleteknek s követeli, hogy állítsanak föl pionír, posta és távirat-iskolát és tűzérképző intézeteket. A magyar szellemben nevelt tiszteket, hazai ezredeknél kell elhelyezni, majd újból átér a katonai garanciák fölborolására, a hadkiegészítő kerületek új beosztására és a katonai terhekben való egyenlőtlányos részesedést követeli. Az ellenzéknek a delegációban való részvételét biztosítani kellene, mert jogainkat nem védik meg ott azok a képviselők, akiket szemben mindig az ellenzéknek kellett megvédeni a nemzet jogait. A szónok itt tíz perc szünetet kér, melyet az elnök elrendel.

Szünet után:

Lengyel Zoltán folytatja beszédét s miután hosszasan fejtegeti a hadkiegészítő-parancsnokság új beosztásának szükségét s töviről-hegyire megmagyarázza azt is, hogy ezt az új beosztást miképpen képzelel, átér a magyar ezredek visszahelyezésének kérdésére. Kimerítő tárgyalás után rámutat a miniszterelnök szerinte hibás taktikájára, hogy tudniillik előbb kéri az unjonlétszám megszavazását s csak azután a hozzá szükséges költségeket. Ebben alkotmányserelmet is lát s ebbeli álláspontját hosszasan magyarázza. Végül át kérdezi, hogy a mai erőszakos napirend-indítványt mit akar elérni a miniszterelnök. Eredményre elnöki erőszakoskodások nélkül úgy sem számíthat. Tisza István fölhozott egy szép csizmát s most azon veszi észre magát, hogy ez a csizma nagyon szorítja a lábát. Le akarja hát huzatni a lábáról s ezt csak az erőszakos elnöki hatalommal teheti meg, de egészen bizonyos, hogy az erőszakos csizmahuzóban nemcsak a csizma, de a miniszterelnök lába is benmarad. (Derűtség.) Szónok szépen megköszöni, hogy oly sok órán át oly kiatartó figyelemmel halgatták s azzal a reménnyel ül le, hogy a következő szónok bizonyára bő és alapos fejtegetései ugyanilyen figyelemmel részesülnek. (Derűtség.)

(6-tól 7-ig.)

Gabányi Miklós: Föladatánul azt tüzte ki, hogy az obstrukció geneziséét röviden ismertesse s azután alaposan és kimerítően mondja el az obstrukció történetét. (Derűtség.) A szónok ezután hozzáfog elbeszélésehez, ismerteti az obstrukció történetét s mikor a Héderváry Károly kormányelnökségének történetére tér át, megemlíti, hogy véleményét hosszú cikkekben meg is írta. Rákosi Viktora ma utja így folytatja aztán: Az én kedves Viktor barátomnak át is adtam ezt a cikket, de ő nem merté közölni, olyan komisz volt. (Viharos derűtség.) Csodálja pedig, hogy nem közölték, mert ő, ahogy a diák mondja, quidquid agis... (A szónok nem tudja folytatni s várakozásteljesen néz Rákosi Viktorra.)

Rákosi Viktor: ... Prudenter agas, ha többet nem használás latin citátumot. (Viharos derűtség.)

Gabányi Miklós: Qui tacet, consentire videtur. (Percekgig tartó, viharos derűtség.) Szónok ezután a katonai kérdésekről akar nyilatkozni s fáj neki, hogy Nyíry honvédelmi miniszter nincs jelen, pedig a magyar példaszó, amelyet helyesen fog citálni, azt mondja, hogy az új szita szögön lóg. (Derűtség.) Ha nincs itt Nyíry, megelégszik Lukács Lászlóval is, aki az ischli klauzula szülője, ahogy ő az újságban olvasta. (Nevetés jobbról.) Akár nevetnek rajja, akár nem, ő igazán olvasta. A szabadelpártiakról elhiszi, hogy nem olvasták, mert azok egyebet sem olvasnak, mint egytől kilencig. A kilences-bizottságon túl már nem mernek számlálni. Ilyen pártnak s ilyen miniszterelnöknek nem ad unjonot, mert ő nem akarja, hogy Tisza István a nemzeti ideálok tőkájéből játszószék. (Derűtség.)

(7 után.)

Várady Károly: A miniszterelnök közjogi botlásairól beszél hosszasan s azt magyarázza, hogy közös hadseregről soha sem beszéltek még Magyarországon. A hadsereg mindég magyar volt s annak is kell maradnia.

A szónok hosszasan beszél a katonai iskolákról s követeli, hogy mondja meg a miniszterelnök, mely tárgyakat fogják magyar nyelven előadni. (A jobboldalon egymásután vonulnak ki a képviselők. Az ílésteremben alig van egyhány ember. Az elnök csöngtetésére azonban csakhamar újból megtelenek a padok.) A szónok ezután a chiopyi hadiparancsról szól, a miniszterelnök politikai elveiről s végre félkilencor, tehát másfélórát beszéd után, átadja a szót Udvary Ferencnek.

Udvary Ferenc: A miniszterelnök nemzetiségi programját veszi bírálat alá s ismerteti azokat a támadásokat, melyeket a nemzetiségi sajtó intéz a magyarság ellen. Hosszu fölolvásokat tart egy román lapból.

Azután jelentést tesz az elnöknek és elmondja, hogy a képviselőház különböző termeiben szabad-
elvépárti képviselők kártyáznak. (Nagy zaj.) Kéri az
elnököt, hogy sürgősen intézkedjék ebben a dologban.
(Félkialtások: Kik azok? Hányan vannak?)

Udvary Ferenc: Nyolcvanheten.

Flohr Győző: Hisz akkor nem is határozat-
képesek. (Derültség.)

Elnök: Fölvívja a háznapot, hogy ebben a do-
logban sürgősen tegyen jelentést, mert nem lehet
térni, hogy a Házban kártyajátékot üzzenek. (He-
lyeslés.)

Udvary Ferenc: Fejtéget ezután, hogy az ex-
lezből mennyi kára van a nemzetnek a menti a nép-
pártot, melynek e káros helyzet előidézésében nem
volt része. A szónok itt szünetet kér, melyet az elnök
elrendel.

Szünet után

Elnök: A zárt ülést újból megnyitja.

Udvary Ferenc: Folytatja fejtegetéseit.

(10—12-ig.)

Pap Zoltán: Nagyon röviden kívánja elmon-
dani álláspontját s ezért csak egy pár órára kéri a
Ház türelmét. (Derültség.) Elsősorban a zárt ülés
indokolását tartja szükségesnek. Mielőtt azonban ezt
tenné, az általános politikai helyzetet kell ismertetnie,
amit viszont nem tehet meg anélkül, hogy az ország
ezereves történetére ne vessen egy pillantást. (Derül-
ség.) A katonai kérdések dolgáról szólva, szükséges-
nek tartja, hogy Albert király egyik dekrétumát ol-
vassa föl eredeti szövegében. (Ovassa.) Meg kell
magyaráznia a dekrétum szövegét.

Tisza István ma végre meg akarja mutatni, hogy
mit ért ő az erős kéz politikája alatt, de ezt a törek-
vést még a szabadelvépárt is perhorreskálja s bizo-
nyos, hogy ez a politika nagy fiasóval fog végződni.
A szabadelvépárt egy nagy része már kijelentette,
hogy egy oly kormányt, amely *Koerber* támadásait
nem veri vissza, nem támogathat. Ezt Tisza eddig
nem tette meg; miniszterelnöki esküjét főhadnagyri
egyenruhában tette le, amivel azt akarta kifejezésre
juttatni, hogy a katonai erőszaknak mindig rendke-
zesre álló eszköze. A szónok ezután a napirend-
indítványhoz szól, beszél a permanens-ülésekről s idézi
Tisza Kálmán szavait, melyek szerint egyik ülést a
másik ülésnapra átvinni nem lehet. (Taps a bal-
oldalon.)

Nessi Pál: Eláll fölszólásától.

Elnök: Fölvívja a zárt ülést öt percre.

Nyit ülés.

Ejféli után egyegyedgykor Percezel Dezső el-
nök megnyitja a nyit ülést.

Elnök: Következik a napirend-indítvány tár-
gyalása.

Bakonyi Samu: A házszabályokhoz szólva, til-
lakozik a további tanácskozás ellen, mert az a nap,
melyre az ülés hirdetve volt, elmult. (Nagy zaj. Ellen-
mondás jobbról.) Semmi erőszakot eltűrni nem fog az
ellenzék. (Viharos oláll-kialtások jobbról, elnök egyre
eseng.)

Elnök: Hivatkozik a július 29-iki esetre, ami-
kor Apponyi, akire az ellenzék ma oly sokszor hi-
vatkozott, ugy nyilatkozott, hogy igenis az ülés ti-
zenkét óráig is folytatható s hogy az ülés napirend
megállapítása nélkül nem zárható be. (Helyes-
lés jobbról.)

Pap Zoltán: Tisza Kálmán egyebet mondott.

Papp Géza: Nagy zajban kezd beszélni s sva-
vaiból alig hallatszik egy-két szó. Végre szőhozzjutva
kijelenti, hogy joguk van ahhoz, amit tesznek. Ki meri
azt mondani, hogy ők terrorizálnak, holott tulajdon-
képen voltak ők, akik a nemzet többségét képvisel-
lik. (Nagy zaj balról.)

Egy hang balról: Nőjjön nagyobbra!

Papp Géza: Az, amit az ellenzék tesz, a tünk
szélére viszi a nemzetet. (Viharos elmentmondás balról.
Taps jobbról.) Ne akadályozza meg az ellenzék, hogy
a miniszterelnök programjában levő engedményeket
a gyakorlatba átviszik. (Nagy zaj balról.) Az ellen-
zék mindig íratva a három éven túl benntartott
katonákat, most szándékosan megakadályozza, hogy
azok hazabocsáttassanak, mert különben senki sem
hiszi el könnyeik valóságát. (Taps jobbról.) Nagy
zaj balról. Félkialtások balról: Hát bocsássák haza
őket! Párttaktikai okokból nem szabad a gazdasági
életet megbénítani s ezért hozzájárul a napirendi in-
dítványhoz. (Helyeslés jobbról.)

Bakonyi Samu: Főlemagyarozott helyreigazi-
tása említi kér szót s újból tiltakozik a szándék ellen,
mely a szólásszabadság megtörésére irányul.

Rátkay László: Az újonc-ajánlatot nem Nyiry
honvédelmi miniszter, hanem még Kolossváry nyuj-
totta be. Nyiry alá sem írta s érte szavatosságot sem
váltat. Kéri ezenkívül, hogy a miniszterelnök tör-
vényjavaslata kinyomattassék.

Vérsi József: Igaz! Ugy van!

Elnök: Napirend-indítványt soha sem szoktak
kinyomtatni. (Félkialtás balról: Nem ezt kívánta.)
Arra is van precedens, hogy az előző kormány tör-
vényjavaslatait az új kormány is beterjeszti.

Tisza István: Megnyugtítja Rátkayt, hogy kor-
mánya magáévá teszi az előbbi kormány által benyuj-
tott két törvényjavaslatot.

Lengyel Zoltán: A házszabályokhoz kér szót.
Visszautasítja Papp Géza vádját, hogy az ő taktikájuk
vitte az országot gazdasági válságba. A válságot a
többség politikai rendszere idézte elő. A hároméves
katonákat sem ők, hanem a kormány tartja vissza.

Az explozió.

Ejféli után 1/2-kor a képviselőházban nagy
vihar támad. *Kristóffy* József után gróf **Tisza** Ist-
ván miniszterelnök szól föl és hosszabb beszéd-
ben polemizál az előtte szólókkal. Bizonyítja,
hogy indítványa nem házszabályellenes. Rátér az
ellenzék részéről felhangzott ama fenyegetésre is,
hogy ha forszírozza indítványát, holnap is zárt
üléseken tárgyalnak és kijelenti erre, hogy ha
ezzel fenyegetnek, ezt mint magyar ember sajnálja,
mert ez a parlament tekintélyének rovására megy.
Ha mégis — ugymond — élnének e jogokkal,
ugy mi önméket ebben megakadályozni nem fogjuk,
de vegyék tudomásul, hogy a többség is élni fog
házszabályszerű jogaival és kötelességeivel, hogy
akaratát érvényesítse és rajta lesz, hogy az önméket
viselkedését a nemzet ítélőszéke elé vigye.

Erre az ellenzéken óriási zaj támad. Egy-
másután hangzanak a felkiáltások:

— Ah, kibukik a szeg a székblől!

— Választásokkal fenyeget!

Tisza István: Ne gondoljanak mindjárt a
házfeloszlásra. De végre föl kell nyitni a nemzet
szemét és ráteríteni figyelmét a baloldal gyerekes
csinytevésére.

Iszonyu tombolás támad erre az ellenzéken;
a padokat ütögetik és lármázva követelik, hogy
az elnök utasítsa rendre a miniszterelnököt. A
kormánypárt ellenben percegig tapsol és azt
kiáltja:

— Igaza van! Igaza van!

Hosszabb ideig tartott ez a vad jelenet. Az
elnök felhozza a gyorsírói jegyzeteket, nagy-
nehezen csendet csinál, ezután kijelenti, hogy el-
olvasta *Tisza* beszédének azt a részét, amely a
zajt okozta, de semmi házszabályellenes dolgot
nem talált benne.

Az elnöknek ezt a kijelentését az ellenzék
vad lármával fogadta és egymást érték a felkiál-
tások:

— Megsértette az egész baloldalt!

— Nem türjük ezt az inzultust! Lakolni
fog érte!

— Rendre! Rendre!

A jobboldal ellenben folyton tartó tapsal
jelezte, hogy a miniszterelnökkel egyetért, aminek
a következő felkiáltásokban is kifejezést adott:

— Igazad volt!

— Még keveset mondtál!

Gróf *Tisza* István miniszterelnök után *Olay*
Lajos beszélt röviden, aztán *Ráth* Endre szólalt
föl; háromnegyed 2 órakor pedig az elnök felteszi
a kérdést a miniszterelnök napirend-indítványára.

Rakovszky István kéri, hogy az elnök for-
mulázza az indítványt, vajjon a „másnap” alatt
péntek vagy szombat értendő-e?

Elnök: Ha kívánják, a miniszterelnök ur
újra nyilatkoznia fog.

Gróf *Tisza* István miniszterelnök: Meg-
mondtam már tegnap, hogy péntekre értettem.
Most sem mondhatok mást.

Rakovszky István a kérdés feltevéséhez
szól, kéri, hogy a két katonai javaslatot egy-
szerre, vagy egymásután külön-külön kívánják-e
tárgyaltatni.

Elnök: Egymásután.

Azután az elnök belefog a kérdés feltevé-
sége, mire az ellenzék viharos felkiáltásokba
tör ki:

— Kérjük az indítványt felolvasni!

Még nagyobb zaj támadt erre.

Felkiáltások a jobboldalról:

— Halljuk az elnököt!

Az elnök végre felteszi a kérdést és az
egész jobboldal feláll és az elnök határozatilag

kimondja, hogy a Ház elfogadja a miniszterelnök
napirendindítványát.

Nagy tombolás támadt erre az ellenzéken,
Felkiáltások hangzanak:

— Erzsékoskodás! Nem türjük!

De az ellenzék vad lármája beleful a jobbol-
dal tapsviharába.

Néhány percel 1/2 óra után az elnök be-
rekeszti az ülést.

*

A szabadelvi pártkörben ma csak igen kevesen
fordultak meg, nagyobbára főrendek és kültagok.
Esti fényolera érkekezlet volt összehívva s a párt
elnöke, bár *Podmanický* Frigyes pontosan meg
is jelent a kitűzött időben, de konstatalván, hogy
a párt nincs együtt a klubban és a Házban van
elfoglalva, eltávolította a hirdetést a tábláról,
holnap (pénteken) este 1/2 8 órára elhalasztván
az érkekezletet.

BELFÖLD

Az erényhősök. A szabadelvépárt agrárius
és klerikális elemeinek szócsöve, a *Hazánk* ma
egy szájból lideget is, meletet is fúj. Vezérelké-
ben biztatja gróf *Tisza* Istvánt, hogy a szabad-
elvépárt érkekezletén kérdezze meg a pártot,
akarja-e, hogy a mai első kísérlet után folytassa-e
Kardoff-féle stílusban; és hosszas kontórfalazás
után arra konkluzióra jut, hogy a békés kibonta-
kozás kísérlete megbukott, hogy tehát az ob-
strukcióra való tekintettel a parlamentarizmus fir-
mája alatt dolgozni csupán a házszabályok erő-
szakos alkalmazásával lehetséges, hogy továbbá
ehhez Tiszának a párt felhatalmazását kell kér-
nie, és hogy végül „a kormány katonai program-
jához csatlakozott szabadelvépártiaknak feltétlenül
támogatniuk kell Tiszát, hogy minél tovább éljen
s hogy vele együtt menjenek a választásokba.”

Politikai tudósításában ezután azt írja lap-
társunk, hogy az erélyesebb parlamenti harc ese-
tén lesz a pártban egy, bár terjedelmére nem
nagy, hanem azért jelentős széccsészió.

A nemzetipárti erényhősök tehát biztatják
is Tiszát, fenyegetik is. De két dologról meg-
feledkeznek. Először arról tudniillik, hogy a mai
taktikára Tiszát egy precedens biztatta fel, ame-
lyet gróf *Apponyi* Albert nyíltan helyeselt. Má-
sodszor arról, hogy abban az esetben, ha a mi-
niszterelnök ama bizonyos *Kardoff-féle* eszkö-
zökhöz akarna nyulni, akkor nemcsak a ma olyan
álmos ellenzék támadna fel ellene újult erővel és
fokozott haraggal, hanem a szabadelvépártból is
szemben találna magát nemcsak *Apponyi*ékkal,
hanem a pártban olyan elemeivel is, amelyeknek
a felfogását lap-társunk egyáltalán nem ismerheti.

Szerződésünk Olaszországgal. Az Olaszország-
gal való kereskedelmi szerződési tárgyalásokra vonat-
kozólag jelentik a bécsi *Allgemeine Zeitung*nak Buda-
pestről:

Ezideig még nem nyilatkoztak hivatalos ol-
dalról arra nézve, hogy mit szándékozik tenni a
kormány arra az esetre, ha a képviselőház nem
intézi el időben az olasz kereskedelmi szerződés
tárgyalására vonatkozó felhatalmazási törvényt.
A kormánypárt és a függetlenségi párt egy részé-
ben uralkodó hangulatból itélve az a felfogás,
hogy a kormány a legnagyobb felelősséget vál-
lalná magára, ha nem intézkednék idejében az
Olaszországgal való vámpolitikai viszony újból
szabályozásáról, ha nem akarják a lakosság széles
rétegeinek érdekeit komoly sérelemmel kitenni,
kénytelen a kormány az esetre, ha ezt a felhatal-
mazási törvényjavaslatot megobstruálnák, az állam
végszükség-jogára hivatkozni és a maga felelősségére
cserekedni. Az az állapot, amely akkor állana be,
ha a kormány nem ezen lépésre határozna el
magát, a legsúlyosabb gazdasági következmények-
kel járna, amelyeket minden áron el kell kerülni.

Hieronymi a kamarákhoz. *Hieronymi* Károly
kereskedelmiügyi miniszter a kereskedelmi és ipar-
kamarákhoz leiratot intézett, melyben a réa város
fontos és közérdeklő feladatok teljesítésére támogatásukat
kéri, ezután pedig így folytatja:

Az ipari és kereskedelmi kérdésekben illetke-
sen megnyilatkozó kamarák véleményének megismeré-
sére különösen becses réam nézve a mostani életbe-
vágó fontosságú közgazdasági kérdések napirenden
léte alkalmával. A magam részéről biztosítom a
kamarát, hogy őszinte, nyílt és tárgyilagos nézetnyil-
vántásait mindenkor köszönettel vendem, és eszt
hatáskörömben meg fogok tenni mindent, ami a hazai

HIREK

Budapest, november 13.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** November 13-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán megkondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Jászay főherceg és Klotild főhercegnő téli tartózkodásra ma reggel Piuméba érkeztek. — *Samassa* érsek ma este hazatért a székelyhelyre Rómából, hol a pápa nagy kegyvel fogadta.

— **A német császár betegsége.** Berlinből jelentik: *Orth* tanár tegnap fölulvasást akart tartani az orvostudományi társaságban a *Vilmos* császáron végbevitelt műtétéről. A előadásra igen nagyszámú közönség jelent meg, amely azonban megcsalhatkozott várakozásában, mert a császár nem engedte meg a fölulvasás megtartását. A német császár egészségi állapotáról ma délelőtt kiadott orvosi jelentés a következő:

A császár tegnap, erős szél lévén, kénytelen volt sétájáról lemondani. A seb gyógyulása rendes folyású. A császár közérzése állandóan jó.

Ma délelőtt fogadta a császár a hadügyminisztert, továbbá a vezérkar főnökeinek és a katonai kabinetiroda főnökeinek előterjesztését.

A *Frankfurter Zeitung*nak autentikus részéről a következőket írják *Vilmos* császár bajáról:

A polyp, mely a bal hangszalagon képződött, egész a széléig húzódtól és nem volt a szokott alakú, ezért a műtét komplikáltabban alakult, noha rövid ideig tartott. A császár meg se moccant az operáció alatt. A seb a szokottnál erősebben vérzett ugyan, de azért nem volt szükség a vérzést csillapító szer alkalmazására. A gyógyulás is a rendesnél hosszabb ideig fog tartani, mert az egész bal hangszalag a polyp izgatása következtében megduzzadt és gyűadt.

Dr. *Schmidt* Mór frankfurti tanár még a császári palotában tartózkodik. A kezelő orvosok mindennap gégetükörrel vizsgálják a sebet és porral behintik. Természetesen a császár tartózkodik a beszéd-től, iuszeresételektől és szeszartalmu italoktól. A hangulat a császár környezetében éppenséggel nem nyomott.

— **Küttüntések.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király hídvégi gróf *Nemes Albert* másodosztályú követségi tanácsosnak a Lipót-rend lovageresztjét, sédini báró *Ambrózy* Lajos követségi titkárnak a harmadosztályú vasokrona-rendet és futaki gróf *Hadik* Miksa követségi titkárnak pedig a másodosztályú követségi tanácsosi címet adományozta.

— **Lujza hercegnő Bazelben.** Párisból jelentik, hogy *Lujza* hercegnő, a szász trónörökös elvált felesége nemsokára elhagyja a ronnió kastélyt és Bazelben fog megtelepedni.

— **A darmstadti látogatás költségei.** Darmstadt-ból írják, hogy a cári pár hetheti tartózkodása Darmstadtban és Wolfsgartenben 260.000 márkába került. Ennyit vett fel az utalványozott összegből a cári udvartartás a darmstadti kereskedelmi és iparbanktól.

— **A Ludovika Akadémia új parancsnoka.** Pápai *Vajna* Albert vezérőrnagy, a szeptember 40-ik számú gyalogdandár parancsnoka van tudalevőleg kizárva az Akadémia parancsnoki méltóságára. Az új parancsnok kinevezése valószínűleg a szombati Rendeltető Közönlönyben jelenik meg. Az intézet ügyeit *Czeisberger* zászlóaljparancsnok vezeti. *Vajna* Albert vezérőrnagyot nagyon szeretik Szegeden s onnan való távozását úgy a tisztikar, mint a polgárság lájálja. Az új parancsnok, mint bírlék, a jövő héten veszi át az intézet vezetését.

— **Katona József emlékezete.** A *Fánk bán* halhatatlan szerzőjének, *Katona* József születésének évfordulóját kegyelettel ülte meg szülővárosa, *Keckemet* népe. A *Katona József-kör* ünnepén dr. *Szeles* József, *Keckemet* országgyűlési képviselője mondott beszédet. *Wiler* József joghallgató *Katona József* emlékezete című költeményét szavalta el, *Szabó* Ignác kegyesrendi tanár pedig tartalmas beszédben emlékezett meg *Katona* szelleméről. A *Keckemeti* ev. ref. főgimnázium és a főreáliskola önképző köre is sikerült ünnepséggel róttá le háláját a nagy költő iránt. Mindkét iskola íjúsága díszes koszorút helyezett *Katona* József szobrára és a szobor előtt emlékünnepet rendezett.

— **Alapítványok az egyetemen.** A Budapesti Tudományegyetem alapítványairól dr. *Margitai* Antal egyetemi tanácsjegyző most terjesztette a tanács elé a múlt évi jelentését. A jelentés szerint az egyetemen összesen harminckilenc tudományos és jótékony célú alap van, amelyek 1902. év végén értékpapirokban

1,084.140 koronát, takarékbetétekben 77.883 korona 6 fillért, tehát összesen 1,112.023 korona 6 fillért telet ki. Az alapokat a fokozott kamatvédelem és az értékpapírok konvertálása körülbelül 200.000 koronával gyarapította. A legtöbb alapítványnak nincsen alapító levele, azért az egyetemi tanács megbízta *Margitai* tanácsjegyzőt az alapító-levelek kidolgozásával.

— **Virohow könyvtára.** Berlinből jelentik, hogy *Virohow* Rudolf özvegye a berlini orvosi társaságnak adományozta férjének hétezer kötetre rugó könyvtárát.

— **Az osztrák kultuszminiszter állapota.** Bécsből jelentik, hogy *Hartel* közoktatásügyi miniszter állapota lényegesen nem változott, noha az éjszaka növekedett a beteg láza. Ő felsége ma tudakozódott a miniszter állapota felől.

Egy éjjeli távirat szerint a tegnapi aggályos hőmérsékletesség után ma a hőmérséklet emelkedése állott be lázzal kapcsolatban. [Remélik, hogy a miniszter ezér szervezete a betegségnek ellent fog állani. A delután kiadott orvosi jelentés szerint, a láz engedett. A betegség helyi lefolyásának további javulása nem állott be, ami a miniszternél már hosszabb idő óta beállott anyagcsere-zavarban leli magyarázatát.

— **Mert még nincs akkreditálva.** Az angol király születésnapjára gratulációt küldött a szerb király is. Amint ez már illik is, a nemzetközi érintkezés formái szerint. A gratuláció azonban bel se indult az utjára, mert a belgrádi angol követ nem volt kíváncsi azokra a jó kívánságokra, amelyek a szerb kormány szívéből eltöltik, annak az államnak a királyá ellenében, aki rögtön a királyi kiküldetés után visszahívta Belgrádból a diplomáciai képviselőt. Ez az esemény persze belekerült a sajtóba is s minthogy a sajtó úgy általában vagy mulat, vagy dühöng azon a sok, nem e világra való eseményen, amit Szerbia e világnak föltálat, bőséges kommentárban volt része a visszaütött gratulációnak. Ez persze rosszul esik Szerbiában. Odaát Zimonyynal szemben tudniillik mindjárt elszontyolodnak az emberek, ha a világ kékis az elismeréssel, amikor politikai okokból például azt cselekszik meg, hogy nemesak kivégzik, hanem ki is rabolják a Lunyevica-fiukat a hazafias szerb tisztok. Most is el van szontyolódva a belgrádi közvélemény s azon bizonykodik, hogy nem is úgy történt a gratuláció visszautasítása, amint ezt megírják az újságok. Az angol követ egyszerűen csak azért nem fogadta el a jó kívánságokat, mert még nincs akkreditálva. Egyébként *Edvárd* király nagy szeretettel van eltele a szerbek iránt s csak az alkalmat várja, hogy egyszer tisztelettel tessese *Péter* nével Belgrádban. — A szerbek szerint azonban a szerb kormány nem is gratulált, csak *Péter* király s ez is direkt az angol királynak küldte el az üdvözlőt. Igaznak kell lenni a szerbek állításának, mert „szerb hivatalos forrásból” jön, ahonnan csakis igazság kerülhet ki.

— **Az új kultuszminiszter.** Dr. *Berezvici* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter héttől nov 16-án delután 4 órakor általában kihallgatást ad.

Az új kultuszminiszternél a mai napon a következő küldöttségek tsztelegtek: a kolozsvári egyetem tanácsa *Apáthy* István rektor vezetésével, az országos közoktatási tanács. majd az országos középiskolai tanáregyesület *Bothy* Zsolt vezetésével, a tanfelügyelői kar élén *Veredy* Károlyival, báró *Eötvös* Loránt vezetésével az Eötvös-kollégium, az Erzsébet nőiskola és paedagogium *Bauer* vezetésével, a budapesti tankerület igazgatói, az országos zenekademiának *Mihálovits* Ödön igazgató vezetésével, a megyei tanárai *Bárczy* István tanácsnok vezetésével a fővárosi tanács és tanácsok, a magyar földrajzi társaság, valamint a felső kereskedelmi iskolai tanácsok *Erődi* Béla főigazgató vezetésével, az izraelita országos iroda küldöttsége *Schweiger* Mártonnal az élén, a kolozsvári egyetem orvosi kara *Hoor* professzor vezetésével, a magyarországi tornaegyletek szövetsége s a magyarországi tornatanácsok egyesülete, végül a váci siketnéma-intézet tanácsok.

A VIII. kur. Általános Közjótékonyági Egyesület és a Budapest-józsefvárosi Jótékony Nőegyesület elnökeivel, *Berezvici* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél testületileg kíván megjelenni s a hozzávaló ragaszkodásnak és örömeinek kifejezését adni. A gyűlés kezdés november 13-án, pénteken, háromnegyed 11 órakor lesz az országház delegációs termében, a fogadás pedig 12 órakor.

— **Lebándy léghajója.** Párisból táviratozzák: *Lebándy* kormányozható léghajójával ma délelőtt fél 10 órakor Moissonban felszállt azzal a szándékkal, hogy Párisba jusson ahová 11 óra 40 perckor délelőtt el is ért és az Eiffel-torony közelében éppen azon a helyen, ahol a leszállás terveze volt, leereszkedett.

— **Az automobil halottja.** A bécsi országos kórházban — mint tudósítónk telefonon jelenti — ma meghalt *Chamar* Pius, az a 34 éves fiatal ember, aki a minap automobilon szerencsétlenül járt és súlyos belső sérüléseket szenvedett.

— **Evangélikusok egyetemes gyűlése.** A magyarországi ágostai hitvallású evangélikusok ma délelőtt folytatják egyetemes közgyűlésüket báró *Prónay* Deszö egyetemes főelügyelő és dr. *Baltik* Frigyes püspök elnökele alatt. *Góbi* Imre a tanügyi bizottság jelentését ismertette, s ennek kapcsán előadta, hogy a kultuszminiszter legutóbb az alkoholizmus ellen irányuló mozgalom érdekében leiratot intézett az egyház püspökehez.

A tanügyi bizottság tárgyalta a leiratot s azzal a javaslattal járul az egyetemes közgyűlés elé, hogy ezentul csak olyan új olvasókönyvet fogadjon el iskolai részére amelyben legalább egy olvasmány tárgyalja az alkoholizmus káros hatását. Többek felszólalása után a közgyűlés elfogadta a bizottság javaslatát. A tanügyi bizottság javaslatára az egyetemes gyűlés öt vallási tankönyvet engedélyezett. Ugyancsak elfogadta a közgyűlés Luther kis katechézis legújabb fordítását, amelyet *Händel* Vilmos vezet. Báró *Prónay* Deszö egyetemes főelügyelő bejelent, hogy a tél folyamán valószínűleg távol lesz Magyarországtól és épp ezért kéri az egyetemes közgyűlést, hogy hivatali kötelességében való helyettesítéséről gondoskodják. A közgyűlés kimondotta, hogy az egyetemes főelügyelőt távolléte idején a legidősebb kerületi főelügyelő *Laskáry* Gyula fogja helyettesíteni. A közgyűlés megalakította ezután a tanügyi bizottságot, a teológiai akadémiai nagybizottságot, az egyetemes számvizsgáló bizottságot, továbbá a nyugdíjintézet és pénzügyi bizottságot. Valamennynek tagjai a régiék maradtak. Az egyetemes könyv- és levéltárról szóló jelentést a gyűlés tudomásul vette, ugyancsak jóváhagyta a számvizsgáló bizottság működését, s a felmentvényt neki megadta. A közgyűlést holnap folytatják.

— **A fizetésrendezés és a tanárok.** Félhivatalosan jelentik: A fizetésrendezés kérdésével kapcsolatban egyes lapokban megjelent közlemények, melyek a tanári fizetésrendezés módosulásának konkrét adatairól számolnak be, teljesen légből kapottak, mivel ez a kérdés újabb hivatalos tárgyalás alapjául egyáltalában nem szolgál.

— **Komjáthy Béla nyilatkozata.** *Komjáthy* Béla országgyűlési képviselő a pénzügyi bizottság 1903. november hó 11-én tartott ülésén tett és helytelenül reprodukált kijelentésének a következő helyreigazítását kéri:

Helyreigazításul kijelentem, hogy a következőket mondtam: Nagyon helvesiem, hogy a kormány a közigazgatási tisztviselők fizetését is rendezni akarja. Én ezt már a múlt kormányknál is sürgettem. Annnyira elődázhatatlannak tartottam és tartom az összes tisztviselők fizetésrendezését, hogy az államtisztviselőkre vonatkozó javaslatot egész kézséggel elfogadom, noha a közigazgatási tisztviselők fizetéséről nem intézkedtem. Szóba hoztam azt is, mit már több ízben hangsúlyoztam, hogy a tisztviselőket jól kell fizetni és meg kell menteni aul őket, hogy más uton legyennek kénytelenek lenntartásuk eszközeit megkeresni s ezzel kapcsolatban emittetem fel, hogy amennyiben a fizetésrendezés nagyon megterheli az államháztartást, az a tisztviselők számának redukójával kell és lehet ellensúlyozni. Budapest 1903. november 12.

— **A tizenharmadik.** Tegnap este Bécs környékéről tizenhárom pékmeret érkezett Budapestre, hogy itt a Viktória-malomban megrendelést tegyenek. A tizenhárom pékmeret között volt *Schachner* József is, aki *Ybbs* an der *Donauból* való. A vonaton észreveték már, hogy tizenhárom vannak s évődtek egymással, hogy ki fog közülük Budapesten meghalni. *Schachner* József egyszer csak így szolt:

— Ha valaki közülnk Budapesten marad, az csak én lehetek, mert beteg ember vagyok!

A különben is vidám társaság a London szállodában vett lakást s onnan elment a főváros éjjeli életébe tanulmányozni. Hajnatájában tértek haza szállásukra, de alig hogy haza értek, *Schachner* József rosszul lett, vért hányt s mire a mentőket kihívták hozzá, meghalt. Holttestét kivitték a törvényszéki orvostani intézet boncterembe.

— **Házasság.** *Sten* Sidney november 15-én esküszik Grök hűségét a dohány-utcai izraelita templomban *Rusz* Jolán kisasszonynak.

Kulka Hugó Budapestről eljegyezte *Korányi* Józsa kisasszonyt Kassáról.

— **Megöltés párbajveszéd.** *Fiumából* jelentik, hogy ott tegnap delután pisztolypárbaj volt *Nibolaki* effendi török konzul és *Cipelli* sorhajóhadnagy között. A felek sérteüenek maradtak ugyan, de *Cipelli* golyója belefuródott az egyik segédnek, *Dall'Asta* ügyvédnek a lábába. A felek kibékültek.

— **Milliók a tűzben.** *Pétevárról* jelentik, hogy tegnapelőtt éjszaka egy *Pétervár* felé haladó postavonat egyik postakocsijában tűz ütött ki, amely alkalommal két millió rubel értékű tárgykörmekent. A postás táviró-igazgatótság azt mondta, hogy a tűz úgy keletkezett, hogy néhány külföldről eredő küldemény tartalma magától meggyuladt.

AMERIKAI MŰFOGAK

fogsorok vagy egyes fogak szájpaddal 2 frtért darabja, fogmütermében készíttetnek 10 évi jóállással. kizárólagosan **Barna J.** Vidékiek megvárhatják. Budapest, VII., Kerepest-ut 26. szám. II. emelet.

— **Wintersteinné.** A berlini hármás gyermekjóságáról, amelyről lapunk mai számában megemlékeztünk, ma bővebb részletek érkeztek. Azt mondják, hogy örületlen követte el Wintersteinné tétét, de a tett végrehajtásában és viselkedésében kegyetlen nyugalmat tanúsított. Azt hajtagatja, hogy nem tehetett másképpen. Wintersteinné tegnap reggel öt órakor hagyta oda a lakását és két rendőrt megszólítva elmondta, hogy egy asszony megölte három gyermekét. Mikor aztán megkérdezték, hogy ki az az asszony, akkor már azt is megmondta, hogy ő az. A rendőrök rögtön elmentek vele a lakására és csakhamar meggyőződtek arról, hogy kegyetlenül igazat beszélt Wintersteinné. A három fiúcska már holtan feküdt az ágyban. A legnagyobbik még meleg volt egy kicsit, de az élesztési kísérletek hiábavalók voltak. A gyilkos anyát a rendőrségen rögtön kihallgatták, de a lakásán, az asztalon egy levelet is találtak, amelyben azt írja, hogy ő és családja üldözöseknek volt kitéve. Azt írja továbbá, hogy nem akarja, hogy fiaiból gonosztevők legyenek. Urának a felgyógyulása, aki tüdővész szanatóriumban van, ki van zárva és ő nem tudja becsületesen fölvenni három gyermekét. *Azért inkább megölte őket.* A rendőrségen teljesen közömbös volt és azt mondta, hogy egészen jól van minden úgy, ahogy történt. Még a részleteket is minden igazalom nélkül mondotta el. Este a padlásról erős zsinogot hozott, a hajnali órákban aztán először a legkisebb fiúcskához ment, rátette a hurkot a nyakára, s felkötötte az ajtókilincse, mielőtt még fölbredd volna. *Órával a kezében* várt erre az ablaknál, s félóra múlva levette a kilincsről a kis halottat. Majd végzett másik fiúcskájával, ugyanazt a hurkot használva és ugyanígy bánt a harmadikkal. Hanom a legnagyobb fiúcskájára már nem mehetett át aludva az örök álomba, fölbredd, csudálkozva kérdezte:

— Mit csinál az anyám?

— Ó semmit — felelte Wintersteinné — csak a másik ágyba akarlak tenni.

De a következő pillanatban már ott volt a hurok a nyakán. A kis halottakat közszemlére tették ki. Nagyon apró, szellemileg elmaradt csempész gyermekek voltak, s a legnagyobbik kerülte is az iskolát, s sok gondot okozott az anyjának.

— **Egy nagybirtokos öngyilkossága.** Zágrából táviratozzák: Wildner Ernő bácska származása, dugszagdag nagybirtokos tegnap Pusztá-Kisecán agyonlőtte magát. Az öngyilkos nagybirtokos levelet hagyott hátra, melyben tettét nagy tőzsdei veszteséggel okolja meg. Hír szerint fél millió koronát vesztett a külföldi tőzsdéken.

— **Sikasztó tanono.** Schweiger Zsigmond 16 éves tanonc, ki *Latzók* és *Popper* posztóüzletében volt alkalmazva, szerdán délelőtt 2700 korona elszakasztása után megszökött a fővárosból. A cég megiette a főjelentést a rendőrségnek s a nyomozás folyamán kiderült, hogy a bűnös fiú *Göndör Sándor* nevű 16 esztendőes barátjával még szerdán délután a déli vasút két órákor induló vonatával. Marionvásárra, onnan pedig este 7 órakor Székeséhegyre utazott. Schweiger Zsigmond aloszony, zömök termetű, csinos arcú, szőke fiú. Távozásakor világos-barna ruhát és fekete kerek puha kalapot viselt.

— **Halál vrtosból.** Egy beregszói suhano, *Gajanc* Miklós karakter volt és ebbe bele is halt. Amugy bizalmas mulatozás közben történhetett, hogy *Gajanc* hetyke öntudatossággal emlegette az ő nem közönséges kválitáit. Többek között az észre jorult a sző. *Gajanc* ebben is első akart lenni, mert egy óriási éjtelmennység elfogyasztására vállalkozott. Fogadásból megevett egy kiló szalonát, tíz pár kolbászt és öt kiló kenyert. Bizonyosan szívesen megállt volna feleuton, de kötötte a fogadás. amit elveszteni semmiképp sem akart. És tényleg megnyerte a fogadást, de diadalát nem sokáig élvezhette. A gasztronómiai erőmutatvány után néhány perccel meghalt.

— **Tagfelvétel a szent egyetbe.** A Pesti Chevra Kadisánát a minden három évben szokásos tagfelvételek 19. évi január 3-án veszik kezdetüket. Előjegyzéseket az intézet titkári hivatala (VII., Laudon-utca 3. szám.) már most elfogad.

— **Öngyilkosság idegenben.** Budafok határában, a vasúti töltés mellett a Rékk-gyár mögött ma reggel egy fiatal ember holttestét találták. A rendőrség megállapította, hogy az illető föfelötte magát. Az irataiból kitűnt, hogy *Hrehovic József* a neve, mőtlingi (Krajna) születésű 27 éves, levelet hagyott hátra, amelyben a következőket írja:

— Kérem a mőtlingi járásbírósgót halálomról értesíteni. Ne boncoljanak.

Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Az Orozy-ház vessedeleme.** Az Orozy-ház beomlott részében még mindig nem lehetett megtartani a helyszíni szemlét, mert a tető annyira megröppant, hogy leszakadásától tartanak. Ma állványt építettek, amelylyel aláámasztják a tetőt. A romok eltakarítása tart és majd csak akkor lehet megtartani a szemlét, ha azokat teljesen eltisztogatják. A ház

beomlásának egy áldozata van: egy kis kanári madarat találtak agyonzsuvva.

— **Választási mozgalom a Józsefvárosban.** A józsefvárosi függetlenségi 48-as párt a mai napon érkeztetelt tartott, amelyen mintegy 200 Józsefvárosi polgár jelenlétében elhatározta, hogy *Berszevczy Albert* ellen jelöltet állít. E célból egy szűktagu bizottságot küldött ki, amely e hó 13-án este 7 órakor a Nagyfuvaros-utca 16. szám alatti vendéglőben újabb érkeztetelt tart.

— **Revolveres sikasztó.** *Salzburgból* jelentik, hogy a gasteini postahivatalban tegnap rendkívül izgalmas dolog történt. Linából egy nagyobb állású hivatalnok érkezett a pénztár megvizsgálása végett. A hivatalnok nagyobb összeg hiányát konstataálta s emiatt *Kern* hivatalnokot fellüggesztette alásától és egy *Mitterhammer* nevű tisztet bizott meg a helyettesítésével. A revideáló tiszt távozása után *Kern* revolvert rántott elő s ráöltött egy *Guttmann* nevű hivatalnokra, aki négy nap óta volt a hivatalban. A golyó nem talált s *Guttmann* kimenekült a szobából. *Kern* ezután ráöltött *Mitterhammerre*, akit fején veszedelmes megsebesített. *Mitterhammer* kimenekült a szobából, de *Kern* utána rohant s kétségbeesetten birkózott vele. E közben esendőrök érkeztek akik a lövöldöző embert le akarták tartóztatni, de ebben a pillanatban maga ellen fordította fegyverét s halálosan megsebesítette magát. Kernt a salzburgi kórházba szállították.

— **A család legújabb nemel.** Az emberi elme kifogyhatatlan a leleményességben még mindig találnak ki újabb és újabb módokat a család művészetében. Bécsben történt a következő eset: Egy belvárosi élelág cukrászdába elegáns úri ember állított be a minap és azt mondta a tulajdonosnak, hogy az előző napon mákos patkót vásárolt az üzletben s a patkóban — egy nagy szeget talált. A beszéd odalyukadt ki, hogy fizeszen a cukrász ennyi meg ennyi koronát, mert különben följelenti. A bécsi cukrásznak volt annyi esze, hogy kitérő választ adott, s a fenyegető úr azt másnapra rendelte magához. A jeles idegen azonban nem mutatta többé magát. Hasonló esete volt egy másik bécsi cukrásznak is. A zsaroló itt már a gyöngébb nemhez tartozik. Előkelő öltözött, úri nő volt és azt a nem éppen kellemes dolgot adta tudtára a cukrásznak, hogy a nála vásárolt tortában nagy szeget talált, sőt mi több, félig le is nyelte. Hogy komolyabb baja nem esett, azt csak ennek meg ennek az orvosnak köszönheti. Természetesen a végén halgatás díjjal szép summa pénzcséket követelt az asszony. A vendéglős kissé fantasztikusnak találta a történetet s faggatni kezdte a hölgyet, aki végre is megijedt s otthagya a cukrászt. A szegről is megfellekedezett s nagy sietségében azt is ott hagyta. Nem mindennapi tehetségére vall annak a fiatal embernek az esete sem, aki már sokkal szerencsésebb volt. Egy nagyobb vendéglőben marhagulyást rendelt, József eszik; egyszerre csak leteszi a villát s hivattja a vendéglőt és az ámuló embernek felmutat nagy felháborodással egy varrótűt, melyet állítólag a gulyából halászott ki. A megszeppent vendéglős negyven koronát áldozott, hogy üzlete jóhírnevét megőrizze. A fiatal ember pedig még a gulyást is megette a sikerült csiny után, mielőtt távozott. Ilyen és ehhez hasonló dolgok sűrűn fordultak elő az utóbbi időben a császárvárosban. Végre is a rendőrség megsokalta a dolgot, erősen kutatni kezdett s azóta a szőhámos urak és asszonyok is jobban vigyáznak magukra.

— **Kifosztott tótok.** *Gajanc* András és Mihály meg *Nemes* Mihály és János tót munkások Nagy-Gyereből Brassóba igyekeztek, de Püspök-Ladányban, ahol át kellett volna szállniok, elaludtak s így Budapestre hozta őket a vonat. Amikor ide megérkeztek, a kerépesi-uton egy ismeretlen ember akadit eljöttik s úgy üdvözölte őket, mintha földiek volnának. A jambor tótok megörültek neki. Az ismeretlen egy Luther-utcai pálinkakereső vezette s jól tartotta őket pálinkával. Beszéd közben megtudta, hogy 41 forintjuk van.

— Ez kevés az elutazáshoz. Adjátok ide a pénzt ami még hiányzik majd pótolom és megvátom a jegyetekeket.

A tótok odaadták a pénzt, az ismeretlen szőhámos azzal megörült. A szegény tótok pénz és hajlek nélkül maradtak az ismeretlen, nagy városban. A rendőrség a tolonchában adott nekik szállást. A szőhámost nyomozza a rendőrség.

— **Összeütközött vonatok.** Zágrából jelentik, hogy tegnap éjjel egy gyorsvonat *Stowe* állomáson összeütközött az előtte haladó személyvonattal. Két ember megsérült. A szerencsétlenségről még nem érkezett részletes jelentés.

— **Gyors- és teherárak hához szállítása.** A magyar kir. államvasutak a vasúti üzletszabályzat 68. §-a alapján már évekkel ezelőt rendszeresítette azon intézményt, hogy a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugoti és budapest-udaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárakat a címzeteknek ráját szerződött fuvarosával hához szállítsa, ha a címzet a Duna balpartján a IV—IX. kerületben vagy a tisztviselő-telepen lakik. Ugyancsak e szerződött fuvarossal vámolgatja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárakat is, melyeknek elvámolása a vasútra bizott; egyuttal a külföldről érkező — hához szállított — szállítmányok

után kiállítandó árnylatkozatokat is ezen megbizotta által állíttatja ki. Utánvételrel terhelt, Budapestben a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tüvészes és oly árak, melyeknek összisége az egy tonnát meghaladja, osakis a szállítóval kötendő előzetes egyesség alapján vállaltatnak hához. Jogában áll ezenkívül mindenkinek, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatósága által e célból szerződött fuvarosoknak közbenjárását kizáró utasítást adhasson. Ez utasítás az illető állomáson még az ár megérkezése előtt írásban nyújtandó. A hához való elszállítást díjak a következők: a) gyorsárúkért: 10 kg. súlyig 30 fillér, 10—25 kg.-ig 40 fillér, 25 kg.-on felett 50 kg.-ig 50 fillér, 50 kg.-on felett minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér. b) teherárúkért: 50 kg. súlyig 40 fillér, 50 kg.-on felett minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai árnylatkozatokat kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatánként 10 fillért számíthat. Az árak hához szállítása esetén, ha az árú fogyasztási vagy vámilletékek alávetve nincs, s ha a címzet a fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható s az árút ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeg szedetik be. Ha az árú vámilletékek vagy fogyasztási adónak van alávetve még a címzetnek kézbécsítését vámnnyugta, illetve adóbárcá szernat fizetett vámilleték fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállítmányozó az árú a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állítani, mely e célra neki kijelöltetett. Ha címzet az árú befuvározása idején lakásán nincs, a másodsor, esetleg többször is megkísérelt kézbesítésért külön illeték nem számítható tel. Ha címzet az árú átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavétel, újra való elhozatal, vagy más helyre való szállításért a díjszabás szerű illeték újból felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üz elvezetőséghez jut-tatandók.

— **A tűzhányók térképe.** *Brüsszelből* jelentik, hogy a csillagászati társaság legutóbbi ülésén *Ehisee Reclus* azt indítványozta, hogy a föld összes tűzhányóiról térképet készítsenek. A vállalat költségei 150.000 frankra rugnának. A társaság elhatározta, hogy a költségek tedezésére gyűjtést fog indítani.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség letartóztalta *Weiss* Adolf 26 éves munkiatlan osavargót, akit tegnap zsebmetszésen értek a keleti pályaudvaron. — Letartóztatták még *Breslauer* Lszák 19 éves nvomádat apró lopásokért és *Treszt* Katalin cselédet, aki gazdájának szekrényét feltörte és ellopott belőle 500 koronát. — *Gyorgyevics* Miklós a budapesti kereskedelmi ügynök- és muzeum igazgatósága főjelentést tett *Ivanovics* Szvetlen 19 éves könyvelője ellen, aki 2000 koronát elszakasztott. A rendőrség ma *Ivanovics* Szvetlent letartóztatta. — *Schweiger* Zsigmond 16 éves kereskedőinas 2700 koronát ellopott gazdájától és megszökött. A rendőrség keresi. — Tegnapelőtt a Királyszínház-ból ellopott egy darab busz méter hosszú és 240 koronát érő szőnyegét. A rendőrség keresi a tolvajt. — *Palkó* József 50 éves épíész ma délelőt hírtelen meghalt dr. *Rothschild* Andor orvos Váci-utca 39. számú lakásának szőbójában. — *Peraszky* Istváné 63 éves munkásné a Laudon-utca 2. számú ház eölt, *Mundy* Vilmos 43 éves mézsáros pedig a Gyár-utcában halt meg hírtelen.

(x) **Ha öszül a haja, használja a Stella-vizet.** Ára 2 korona. Kapható *Zoltán* Béla gyógytárban, Budapest, V., Szabadság-tér.

(x) **Simplicius zenekara.** Külföldön még mindig tartja magát az a téves felgóság, hogy Magyarországon főként csak cigányok és jógazok laknak. Miesem természetesebb tehát, hogy a fővárosunkba kerülő idegenek nagy kíváncsisággal keresik föl a zenés kávéházakat, hogy megismerkedhessenek a híres magyar cigányokkal. Ezt szem e őt tartva az András-utni *Budapest* kávéház derék új gazdája, *Spiegel* Ignác valóban elismerésre méltó áldozatkészséget tanúsított, amidőn helyiségébe Magyarországi legjobb hírnevű cigányzenekart, a kaposvári *Simplicius* bandát szerződtette. Nem csodálható ezek után, ha a zenekedvelő közönség estenként egészen megtölti a különben is kellemes díszesen renovált kávéházat, ahol kevés pénzért igazi művelőzetet szerez magának.

(x) **Anyá e gyermekek.** Típláló anyának a tevé- választás elmozdítására most az orvosok nem eléggé ajánlhatják a *Somatose*l egy a tej javítására, mint gyarapítására ha ez betegeség, kedélybajok vagy egyéb zavarok miatt már a táplálás elején hanyatlant kezd és erre való jelek, mint lejtás, hát- és mellfájdalmak mutatkoznak. A *Somatose* ez irányban meglepő eredményt mutat.

FŐVÁROS

(*) **Községi választási mozgalom.** A VI. kerületi demokraták felhívására ma a posta- és távirda- valamint a vasúti tisztviselők jelölti érkekeztetere gyűltek össze az Erzsébetvárosi Demokrata Körben. Dr. *Oláh* Gyula emőkölt, aki felkérte a megjelöteket, hogy azokat, kiket saját kebelükből jelölni kívánnak, terjeszszék elő. Majd dr. *Somogyi* Lajos ügyvéd szó- lalt fel, aki az ellentelt tegnapit érkekeztetéről, illetve az ott felmerült kérdésekről és programról tett szatirikus megjegyzéseket.

Ezután a posta- s távirda-tisztviselők jelöltjeiket jelentették be, a fővárosi bizottsági tagságra *Hennyey*

Vilmos posta- és táviridőigazgató, bizottsági póttagnak Kiszalady Pál felügyelőt; választmányi tagnak pedig Szabó Kálmán főtitust; majd Czövek János vasúti tisztviselőt szálalt fel. Bejelentve a vasutasok nevében, hogy Marx János M. A. V. igazgatót és Kovács Lajos üzletvezetőt kívánják jelölni a bizottsági tagságra. A bejelentéseket az elnök tudomásul vette és határozatilag kimondta, hogy a jelölteket a demokráta párt elfogadja és nevüket a választó-lapra veszi. Többek felszólalása után Vársonyi Vilmos országgyűlési képviselő foglalkozott az ellenpárt magatartásával s csodálkozásának adott kifejezést a felett, hogy most, régi szokások ellenére, programot adtak. Ez a ténykedésük — úgy mond — egy óreg urhoz hasonlít, aki 70 éves korában tűz ki magának életéért, ahelyett, hogy végrendeletet csinálna. Azt hiszi, hogy az a program, melyet ők adnak, már végrendelet. Nevelésének látja, hogy a községi programba a tisztviselők fizetésrendezését felvetik, mert azt a korlátli előjárás — tudomása szerint elintézni nem lehet. Az értekezlet után bankett volt. melyen dr. Somogyi Mór és Mérey Jenő mondtak felkészített üdvözlőve az új pártbivakot.

(*) A tüzoltó-főparancsnok ügye. Scerbowsky Szaniszló tüzoltó-főparancsnok felebbezési ügyére vonatkozólag a következő értesítést közli egy könyvomat: Az önkéntes tüzoltóságok Scerbowsky Szaniszló főparancsnok ellen a polgármesternél tett panaszára vonatkozólag a főparancsnok a főpolgármesterhez jelentést tett, melyben kijelenti, őt helyelmi ügyében Eötvös Károly országgyűlési képviselő, ügyvéd képviselte. A felebbezést is Eötvös írta s az abban foglaltakért ő a felelős.

SZÍNHÁZ, ZENE

** A Vigszínházban ma délután bemutató-előadás volt. Először játszották ugyanis Szigeti József népszínművét, az *Okos bolondot*. A darabot a fővárosban alig ismerik, de hogy szívesen ismerték meg, azt bizonyította a derűség, amellyel vidám jeleneteit fogadták és a lelkesedés, amellyel a felvonások végén a szereplőket sokszor kitapsolták. A darab egy vén zsugoriról szól, aki két gyámleánya vagyonára tör; az egyiket az ellenszenves Kinzay doktorhoz akarja kényszeríteni, aki neki ezért sok pénzt ígért a másikat pedig maga venné el a vagyonáért. Harmat Hedvig, Fábán Kornélia, Vendrey, Balassa, Tanay Rónaszéky, Győző, mindmegannyian jó kedvvel játszották az egyszerű, naiv, mulatságos népszínművet. Esie a *Csodagyermek*en mulattat a telt ház.

** A Senki bemutatója. A Népszínházban a negyedik magyar darabnak lesz e szezonban a bemutatója. Szombaton *Balla, Nyárai és Barna* a *Senki* című nagy operettje kerül színpadra, amely iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozik. A bemutatóra már teljesen elkészült a személyzet s még csak egyetlen házi főpróba lesz pénteken. Kúry Klára és Nyárai Antal az egyik szerző viszik a két főszerepet, ugyancsak nagy szerephez jutott Szirmai, Kápolnay Irén, Kiss, Újvári Solymosi, Szabó An'ai és Horváth Vince. A zenekart az egyik szerző Barna Izso személyesen fogja vezetni.

** A kis kofa bemutatója. A Magyar Színházban a jövő héten lesz bemutatója Sztajnovics Jenő és Falk Richard *A kis kofa* című operettjének. A színház a darabhoz plakátot készítették Faragó Géza festőművészrel, akinek az utóbbi időben szép sikere volt színes karikatúráival és plakátterveivel. A plakát stílusát keretben Phryné ábrázolja, aminet béklyóba vert kézzel bírál elő áll. *A kis kofa* zenei részében, amely a vig opera mesyéjén halad, oly feladatot ró az előadókra, hogy a színház ez alkalommal zenekarát, továbbá éneket és táncokat jelentékenyen megerősítette. A zenekart a bemutatóelőadásban maga a szerző, Sztajnovics Jenő vezényli.

** A Vándorlegény. A holnapi pénteki előadás a herceg szerepét, amelyet eddig Hegyi Aranka játszott, a Népszínház fiatal új tenoristája Rusznyák Armand adja. A többi főszerepben változatlanul Komlóssy Emma és Kovács Mihály lép fel.

** Királysínház. Az Aranyvirág holnapi, pénteki előadásán a milliárdos amerikai kisasszony szerepét ismét Szamosi Elza veszi át. Az igazgatóság számot vetett a közönség egy jogos óhajátával és intézkedett, hogy a magas fődíjazatnak azokat a helyeit, ahonnan a nézőközönség nem látott elég jól, felemeljék. A vasárnapi előadásán ezek a széktelelmelések már végre lesznek hajtva, úgy hogy akkortól kezdve e magas fődíjazat lesznek a színház legjobb helyei.

** Filharmónia. Igen nagy érdeklődést kelt a f. hó 18-iki III-ik filharmóniai hangverseny, melyen Baré Emil, operánk újonnan szerződött verseny-mestere s a Nemzeti Zenede tanára fog bemutatkozni Csajkowsky hegedűversenyével. Aronkivül még két érdekes ujdonság van a műsoron: *Rékay* „Kurocnyitány”-a és *Massenet* „Scènes pittoresques”. *Schubert* „befejezetlen” szimfóniájával egészül ki az érdekes műsori.

** A Feld-féle Gyermekszínház megnyitása. A fővárosi gyermekvilág kedvelt szórakozó helye, a *Feld-féle Gyermekszínház*, vasárnap nyílik meg. Ez alkalommal az *Aranyhaja*ca, vagy *Az anya áldása* című bájos tündérrége kerül színpadra, *Feld Aurél* átdolgozásában. Az igazgatóság teljesen új díszleteket és

jelmezeket készített. Az előadás fél 5 órakor kezdődik, s arra szól jegyeket már most lehet váltani a színház Rottenbiller-utca 37. számú helyiségében s a szokásos elővételi helyeken.

** Schrátt Katalin vendégjátéka. Prágából táviratolozták, hogy Schrátt Katalin legközelebb vendég-szerepelt fog az ottani német színházban *Schönthan* nagysikerű vígjátékának, Mária Teréziának címszerepében. A bécsi Deutscher Volkstheater erre az alkalomra a darab pompás díszleteit és jelmezeit átengedi a prágai színháznak. Az előadás jótékony-célú lesz.

** Műsorváltás a Magyar Színházban. Az igazgatóság vasárnap este — az előrehirdetett Dróttostól helyett — a *Tavaszt* tűzte ki, amely így vasárnap készer, délután is, este is színpadon kerül.

** Elhalasztott hangverseny. *Lucini Giovanni* nak e hó 14-ikére hirdetett hangversenyét a művész indispozíciója következtében bizonytalan időre elhalasztották.

Beck és Pege.

Budapest, november 12.

Ma délelőtti féltizenkét ókor Pege Károly, a derék cigányprimás megjelent az Operaházban, ahol a portánál Beck Vilmos ur után kérdezősködött.

— Most nem lehet, — hangzott a válasz, — próbája van a *Mesterdalnokok*.

— De kérem, én Pege vagyok.

— Én meg *Csepke* vagyok, — felelt a portás.

Délelőtti az Operaházban roppant nagy a sűrűség. Magán-próba, kar-próba, részleges próba, együttes próba, világítási próba és mindenféle egyéb próba folyik. — énekesek, énekesnők, zenészek, ballerinák, műszaki emberek, munkások rohannak föl-alá. Az áradat Pege Károlyt — hogy, hogyan — az öltözők folyosójára sodorta, ahol vagy három-ször-négyezer belebotlott egy igen erőlyes urba.

— Mit keres itt? — kérdezte végül türelmetlenül a primástól.

— De kérem, én Pege vagyok.

— Én meg *Alszeghy* főrendező. Tessék ott kúnt várni...

A szűk sikátorban egy magas, kopasz, cvikkeres ur állt nagyon szerényen, valami írásba merülve, aki nem tudott kellő módon kitérni Pege elől.

— Mit keres itt? — kérdezte a cigányprimás.

— Mader Raoul igazgató vagyok...

— Én meg Pege vagyok.

— Mivel szolgálhatok?

— Beck urral akarok beszélni abban a fontos ügyben... Különbön el is mehetek, de aztán kíváncsi vagyok, mit fognak csinálni.

— Kérem, tessék várni. — udvariaskodott az igazgató, — rögtön megyek Beck urfőrt.

Beck a színpadon éppen a szombati *Mesterdalnokokból* próbált, amikor először éneklő Hans Sachsot. A derék baritonista bízalommal foglalkozik a szerepeltőlrekeket kiuntól és a realizmus kedvéért megtanult csizmát varni szurkos fonállal. A második felvonásban egy teljes pár csizmát fog elkészíteni nyílt színen. Teljesen elmerülve szerepében rohant ki a próbáról.

— Mi tetszik?

— Én Pege vagyok.

— Én meg Hans Sachs.

— Beck Vilmos urat keresem.

— Rögtön kiküldöm, — szólt a szórakozott énekes — és visszament a próbára. Ott is maradt két óráig.

Időközben Pege Károly vagy száz emberrel ismerkedett meg. De már híre terjedt, hogy Beck Vilmos ellen valami tréfa készült, denikre, amikor a *Mesterdalnokok* személynete a próbaután kiözlött, nagy csoport vette körül Beck Vilmost. Természetesen jelen voltak az ellen-baritonisták, akiknek már előre elmagyarázta a dolgot az *Operaház* egy kedves szöke művésznője, aki a színpadon éppen olyan bájosan pajzán, mint az életben. Nyilván tőle származott a tréfa, mert ő volt az egyetlen beavatott.

— Vilmos, Vilmos, keresnek, — hangzott egyszerre tíz, részben lírai, részben hősi bariton-hangon és odalökték az éneket Pege elé.

— Mi tetszik? Beck vagyok.

— Pege vagyok.

— Mivel szolgálhatok?

— De kérem, Pege vagyok. Ezt a levelet írta nekem.

És a művészcsoport bahoatja közepette a következő — természetesen — apokrif levelet olvasta fel:

Tekintetes Pege Károly hegedűművész urnak!

Van szerencsém ezenél önt felkérni, miszerint holnap, azaz csütörtök délelőtti 12-12-kor, vagy még jobb 12 után az Opera színpadán engem felkeresni méltóztatson.

A magy. kir. Opera igazgatósága elhatározta ugyanis, hogy ünnepélyt rendez hazafias célból a Dankó-szoborralp javára.

Miután tervünk az, hogy én díszmagyarban Dankó-nó-

tákat énekeljek, végtelenül lekötelezne, ha kíséretével támogatná énkeket!

Személyesen felkerestük volna önt, de reméljük, hogy nem fogja rossz néven venni, ha kérjük, miszerint méltóztatson az Operában megbeszélni a dolgot!

E hangversenyt szombaton a *Mesterdalnokok* előadás-szünetei között reméljük megtartani.

Holnap dében méltóztatson okvetlenül felkeresni a színpadra jönni hozzám!

Tiszteelő hiva

Budapest, 1903. november 11.

Beck Vilmos,

a magy. kir. Opera tagja.

A levél befejezése után új kacagás tört ki. Az egyik baritonista kollégális szeretettel megjegyezte:

— Hát nem elég, hogy minden szerepet élénkekszel, — még Dankó-nótákat is akarsz énekelni?

Beck Vilmos, aki rögtön megismertte, hogy a levél attól a bizonyos szöke művésznőtől való, kezelt fogott a cigány nyál és mentegelődzött:

— Kedves művész, semmi részem sincs ebben a tréfában és sajnálom, hogy idefáradt.

Pege dühösen eltávozott és a szöke énekesnő most kissé elkomolyodottan és sajnálkozva nézett a derék cigány után.

— Nem is volna rossz, ha Dankó-nótákat énekelnének itt, — hadd halljunk egyszer egy kis muzsikát is, — szólt *Csepke*, a portás.

Beck Vilmos pedig arról értesít bennünket, hogy a szöke énekesnő száz koránál akarja kárpótozni Pege Károlyt idő-mulatságáért. Lakik pedig a tréfa szerzője Teréz-kört 6. szám alatt az első emeleten, otthon van délután két és háromóra között, neve pedig: *Szayer* Ilonka. Csak menjen föl holnap hozzá a derék primás és mutatkozzék be kellő hangsúlyozással:

— Pege vagyok!

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ A felülvizsgálótról. A budapesti ügyvédi körben ma este nagyszámú előkelő jogász közönség jelenlétében felolvasást tartott dr. Pap József, a budapesti ügyvédi kamara titkára, egyetemi nyilvános rendkívüli tanár *A felülvizsgálótról az igazságszolgáltatás szövegezésében*. Ugy az ügyvédek, mint a bírák nagy érdeklődést tanúsítottak a felolvasás iránt.

A felülvizsgáló a legszövevényesebb perorvoslat. Érzik ezt nemcsak nálunk, hanem Németországban is. Igen fontos kérdés, hogy az új polgári perrendtartásban miképpen lesz ez a jogorvoslat szabályozva. A felolvasó azt indítványozta, hogy, azon esetben, ha a felebbezési bíróság nem közvetlenül a bizonyítási felvétele alapján alapította meg a tényállást, csupán közvetve, az elsőbíróságtól átvett peranyag felhasználásával, a felülvizsgáló bíróság legyen felhatalmazva a bizonyítási felvétele eredményét is mérlegelni és így azt a funkciót végezni, amelyre a közvetlenség elvénk megsérülésével a felebbezési bíróságot a sommás törvény és a miniszteri javaslat felbontalmazza. Helyesnek kell elfogadni azt is, hogy már 100 korona értékhatárnál meg lesz engedve a felülvizsgáló, ma csak 400 koronánál foghat helyet. A szegény emberek ügyét nem szabad az utolsó órumtól távolítani. Ez is mutatja, hogy a perrendtartás szomatol a szociális követelményekkel. Az érdekes előadást a nagyszámú hallgatóság nagy tetszéssel fogadta.

○ Európa leírása. (Írta: Dr. Csizbusz Géza.) A *Balby-Csizbusz-féle* nagy geográfiai munka az V. kötet 2-ik részével befejezett nyert. Tíz évig tartott a nagy földrajzi mű elkészülése, de most a kész művel oly geográfiai munkát kap a közönség, mely feltölgásban önálló és tárgyi tekintetben a tudomány jelen színvonalán áll. A könyv Szabó Ferenc nagybecskereki apátplébános és országgyűlési képviselő kiadása jelent meg, kapható *Pleits* Ferenc Pál kiadóhivatalában Nagybecskereken. Az egész mű ára tízve 48 korona, a most megjelent V. kötet 2. részének ára 10 korona.

Nyiltér.

Osztálysorsjegyek

az eredeti árakon:

Egy egész 12 kor., egy fél 6 kor., egy negyed 3 kor., egy nyolcad 1.50 kor.

kaphatók a

MERCURBANK-
nál Budapest, IV., Váci-utca 37.

Minden külön értesítés helyett

GRÜNHUT RÓZSIKA,

HERBS LIPÓT, főkantort,

Jászberény

JEGYSÉK.

ANGOL
kir. szabadalom.NÉMET
kir. szabadalom.

M. KIR. SZAB.

PICK TESTVÉREK

elsőrangú férfiszabó-műterem.

BUDAPEST,

V. kerület, Dorottya-utca 12. szám.

ANGOL RUHABÉRELTRENDSZER

Angol és Francia Szövetkülönlegességek.

Városi bundák valódi szormékkal dus vászonszövetben.

Szállítottnak;

Kétféleosztály

havi 30 kor.

1 nyári sacco öltöny
1 tavaszi sacco öltöny
1 őszi vagy Jaquet öltöny
1 Farenó József öltöny
1 Tűző, vagy
1 ulster
1 télikabát

A)

osztály

1 negyedévre 95 kor.

1 nyári sacco öltöny
1 tavaszi sacco öltöny
1 tavaszi
1 őszi vagy Jaquet öltöny
1 Fer. József öltöny vagy
1 trakk öltöny
1 felöltő vagy
1 ulster
1 télikabát
1 nadrág

Árjegyzék és a ruha-
is létezik.

Papirkereskedő segédlet

jobb Bizetással azonnal alkalmas helybeli elsőrendű cég. Ajánlatokat eddigi állások, életpálya és referenciák pontos megjelölésével a kiadóhivatal s Jobb jövő jellegével továbbít.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága
Tisztán a kölcsönös elvén alapszik.
Utánfizetési kötelezettség nélkül.
Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483.42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587.09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Károly-körút 26.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Football. E hó 15-én, vasárnap délután 2 1/2 órakor érdekes labdarúgó mérkőzés lesz a milenári versenynapján. A Budapesti Torna Club I. mérkőzik a Müogyetemi Football Club ez ideig veretlen csapatával. A B. T. C. erősen készült a fontos mérkőzésre, mert be akarja bizonyítani a közönség előtt, hogy a súlyos prágai veresége távol sem realis.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Dr. Soós Kálmán bíró ügye. A delegált pestvidéki törvényszék vádlánácsa ma tárgyalta dr. Soós Kálmán budapesti büntető törvényszéki bíró kifogásait, amelyeket az ellene folyó megvesztegetési bünygyben beadott ügyész vádiratban foglalt vádpontok tekintetében nyújtott be. Dr. Soós Kálmán volt büntető törvényszéki bíró ellen dr. Magyar István királyi ügyész vádiratában azt a vádat emeli, hogy Schwarz Ábrahám nevű rovvott multu ügynökkel szövetségbe, megzsarolta azokat a pörös feleket, akiknek bünygyében ő, mint a büntető törvényszék felebbviteli tanácsának volt előadó bírája ítélkezett. E vádak tekintetében Soós bíró azzal védekezett, hogy Schwarz Ábrahám az ő tudta és beleegyezése nélkül követte el a deliktumokat. A budapesti büntető törvényszék azonban, amely előtt Schwarz Ábrahám beismerő vallomást tett, elrendelte nemcsak Schwarz Ábrahám, hanem Soós bíró ellen is a vizsgálói fogságot személyi megbízhatatlanság miatt. A mai vádtañaci tárgyaláson Seyfried József elnököt, Előadó bíró dr. Novotny Károly, szavazó bíró Veréblyi Ignác táblai bíró volt. A tárgyaláson dr. Novotny előadó bíró kezdte meg az ügy ismertetését. Határozatra na nem került a sor.

§§ Kellemetlen fogadtatás. Juliusban történt, hogy L. József lözdelátogató becsüségelt Deutsch Sándor kereskedő lakására, hogy valami üzleti ügyet intézzen el vele. A látogatónak Győry Mari szobalány nyitotta ki az előszoba ajtaját és azt mondta, hogy az ur nincs otthon. A barátságos idegen erre egy pár sort akart írni Deutschnak és éppen indult befelé a szobába, de a szobalány dühösen elébe állt és annyira sértette a vendéget, hogy az kénytelen volt távozni. Nem értette a dolgot, de nem skart botrányban szerepelni, azért nem reflektált a válogatott szidalmakra. Ellenben nagyon bántotta az, hogy mikor lement, a házbellek, akik hallották a szobalány éles hangját, úgy néztek rá, mint valami tetten ért bünygyre. Panaszot emelt a szobalány ellen a járásbíró-ságnál ahol ma volt ebben a dologban a tárgyalás. A szobalány azzal védekezett, hogy tolvainak nézte a panaszost, mert egy nappal előbb valaki azon a címen, hogy ír egy pár sort az urnak, a szobába ment és ellopott onnan egy ezüst cukortartót. A panaszos mindamelllet ragasztotta a bepanaszolt megbüntetéséhez, mire a bíró becsületértérsért husz korona pénzbüntetésre ítélte a szobalányt, aki mindvégig kihívón v selkelett.

§§ Királyi esküszegés. Dr. Kalmár Antal közjogi író. akinek a magyar alkotmányról írott könyvét annak idején királvsértés miatt elkobozták, az idén május 15 ikén a Független Magyarországra cikket írt Királyi esküszegés címen, amelyért a királyi ügyesség a büntető-törvénykönyv 140. szakaszába illőző királvsértés vétsége miatt megindította az eljárást. Az ügyesség a cikknek különösen következő két részét kifogásolta: A Deák-é e közjogi alap, a XII. t.-cikely nincs végrehajtva. De ha nincs végrehajtva: kinek volna azt elsősorban szent kötelessége végrehajtani? Annak, aki annak végrehajtására, megtartására megesküdött. Ez pedig a magyar király. No és ha a magyar király nem hajlja végre a törvényt, akkor talán már esküszegő a magyar király? Az országgyűlésnek annak mondogatják, egy nagy országos párt kórusban zengi. — el fog jönni az idő (amint eljött a többi Habsburgoknál is), hogy ez az esküszegés biteles törvénymagyarazat alakjában közjogiag konstataiva lesz? — Mára volt kitűzve ebben a pörben a tárgyas dr. Agoraszó Péter bíró elnök-lésével. A tárgyaláson azonban a vádlott nem jelent meg, hanem Szabadkáról küldött táviratban közölte, hogy beteg és betegségét néhány nap mulva hiteles orvosi bizonyítványt is igazolni fogja. A bíróság ezér dr. Davóczy királyi ügyész indtványára a tárgyalást elhalasztotta.

§§ Meggyötört család. Rendkívül érdekes törvényeszi tárgyalás volt tegnap Berlinben. Kuhn real-iskolai tanár feleségét testi sértéssel, kénszermunkával, becsületérsétséssel és lopással vádolta volt családja Michalski Franciska. A bizonyítás során szörnyű dolgok derültek ki az embertelen asszonyról. Havi 12 koronáért egy dolgoztatta családját, hogy az belébetegedett. A nehéz nappali munka után esti tisztól éjtőlantán kettőig kellett még mindenelő munkát végeznie a szegény leánynak. Hajnabán 4 kor, legkésőbb ötkor már föl kellett kelnie és csak tizenegykor kapott reggelit, amely minimális ennielavó állott. Ébédhez csak délután ötkor jutott, amikor azt a maradékot adta neki az asszonya, ami a gyerekek meghagytak. Szüleivel a család egyáltalában nem érinkezhetett annyira fogva tartotta Kuhné. Egy februári napon délután négyelő lényolig kellett Michalovsiki Franciskának a Kuhné felügyelete alatt februhát sujkolni térdig érő iszapban. Mikor hazáérték ráparancsolt a nagysága, hogy surolja föl a folyosót. Vaesorát azonban nem kapott. A jéghideg víz és az éhség miatt megbetegedett, de azért az asszony tovább is így bánt vele. A leveleket, amelyekben a meggyötört család elpanaszolja sorsát a szüleinek, Kuhné szétszakította. Ammelllet a családsozabát soha nem engedte az asszony kitarítani, így az ott főlhalmozódott piszok is megártotta a szerencsétlen leánynak, akit a sok kínzás annyira elgyöngített, hogy nem tudott a lábára állani. Kuhné azonban megtöltötte neki, hogy ágyba feküdjön és mint hogy a lába megdagadt, térdén csuszva kellett munkáját elvégeznie. Végre a leány apja révén valahogy a rendőrség tudomására jutott és a hajmeresztő bánásmód. Áprilisban kiszabadított Michalski Franciska kintója karmai közül és röögön bünygyi följelentést tett ellene. A tegnapi tárgyaláson a törvényszék elnök és szavakkal róta meg a kegyetlen asszonyt, majd kibírdette az ítéletet, mely Kuhnét negyedel havi fogházbüntetéssel sújja.

§§ Munkások halála. Tavaly a földművelési miniszterium szőlészeti pavillonjának budai építkezésénél egy földomlás következtében két munkás életét veszítette s egy súlyosan megsebesült. Ezért az ügyesség Stimer Zsigmond vállalkozót és Hercog Simon paltré vád alá helyezte. A törvényszék gondatlanság által okozott emberölés miatt mindkettőjüket egyelő joghárra ítélte s foglalkozásuktól eltiltotta őket. Az ügy lelebbezés folytan tegnap került a királyi táblán föltárgyalásra Frenreisz kuriai bíró elnöklete alatt. A vádabószágot dr. Balogh királyi főügyész képviselte, Stimer Zsigmondot Gonda Dező, Hercog Simon dr. Tedlősi Armin helyettese, Waldmann Lajos védte. A tábla Stimer Zsigmondot fölmentette, Hercog Simon büntetését pedig hat hónappal mérsékelte,

magáévá tevén Waldmann Lajos védőbeszédének érvelését.

§§ A bíró tiltakozása. Párisból jelentik: A saibles de boulognei törvényszék több embert elítélt, akik a kongregációs iskolák bezárásakor ellene szegűtek a hatóságoknak. Az illetőket legtöbnyire csekély büntetéssel sújtották s a föltételes elítélés kedvezményében részesítettek. Abban a pillanatban, amikor az elnök kibírdette az ítéletet, föllélt Foudere bíró s azt mondta az elnöknek, hogy a büntetések nem elegendők, miért is ilyen körülmények között nem hajlandó tovább a tanácsban máködni. Foudere megbízta a jegyzőt, hogy ezt vegye jegyzőkönyvbe s elhagyta a törvényszék tárgyaló termét. Ez esetre vonatkozólág, amely nagy föltűnést keltett, az igazságügyminisztert rojalista részről meginterpellálják.

§§ Tízzerkoronás osalás. Egész sereg ember szövetkezett a mult év októberében, hogy tízzer korona erejű megkötösítsék a szentendrei takarékpénztárt. A család szövetkezet feje Stefkovics Józsefné, született Horánszki Paula, egy vasuti tisztviselő elvált felesége volt, aki Korács Ignác ügynökkel együtt megjelent a takarékpénztárban s tízzer korona kööcsönt kért az Ákácfa-utca 28. számú házra. Hogy a kööcsönt megkaphassák, egy csomó hamis kööcsökírtára vlt szükségük, amelyeknek elkészítésében Keményk Erzsébet rovvottmultu asszony, Tóth Gyula ügynök, Takács Zsigmond zugró, Horánszki Sámuelné, Köny István elcsapott telekönvi tisztviselő és Greiserovszky Illésné házmasteron segítettek neki. Stefkovicsné azon föltől három szegény embernek kanciót is elcsikkasztotta, akiket házmasternek szerződött nem létező házába. A büntető törvényszék három napig tárgyalta a családbanda pörét s tegnap késő éjjel hírdette ki az ítéletet. A törvényszék Stefkovics Józsefné, született Horánszki Paulát másfél évi, Keményk Erzsébetet nyolc hónapi, Kovács Ignác ügynököt egy évi börtönrre, Greiserovszky Illésné pedig három hónapi joghárra ítélte. A többi vádlottat a törvényszék fölmentette a vád alól. Dr. Keserű Lajos királyi ügyész a büntetés súlyosbításáért és a fölmentések miatt fölebbezett.

TÁVIRATOK

Az osztrák szociáldemokraták.

Bécs, november 12. Az osztrák szociáldemokraták mai gyűlésén a szociáldemokratának a dualizmushoz való viszonyáról volt szó. Resel (Grác) azt lejtgette, hogy a parlamentben képviselt elemek mindig abból indulnak ki, hogy mit kíván a korona és mit nyervehetnek, ha a koronának szolgálatot tesznek. A Magyarországgal való közönség mind kevesebb elönyt, de annál több terhet jelent Ausztriára nézve; a nagyszási hóbert, a nagybatalni állás az ország gazdasági érdekeit felemészti. A gazdasági különválás véget vetne a bizonytalanságnak.

Austerlitz előadó záróbeszédében azt hangsúlyozta, hogy a gazdasági különválás lendítene az osztrák iparon és korlátokat szabna az agrarizmus tultengésének, amely a magyar agrarizmus részéről támogatást kap. A polgárok is csak nyernének a különválással, mert a dualizmus által fenntartott ügynevetett nagyhatalmi állás megszűnése következtében olcsóbb lenne a megéíhetés. A gyűlés egyhangulag elfogadta a dualizmus megszüntetését sürgető határozati javaslatot s nagy többséggel elhatározta azt is, hogy üdvözli a magyar proletariátust az általános és titkos, egyenlő szavazati jogért folytatott küzdelmében.

Nyilvános konzisztórium.

Róma, november 12. A pápa ma a királyi-teremben nyilvános konzisztóriumot tartott, hogy átadja Ainti, Talliani, Katschaler, Merry del Val és Callegari bíborosoknak a bíborosi févegvet. A konzisztóriumon jelen voltak az összes Rómában időző bíborosok, számos püspök és főpap, a római nemesség és számos meghívott személyiség, kik közül pár százan a fejedelmi teremben néztek végig az ünnepi felvonuláson. A szent atyát, kit egész udvartartása követett, a sedia gestatoria n vitték egész a trónusáig, a jelenlévők zajos ováció között. Ö szentsége azután a szertartást végezte, mely igen impozáns volt. A közönség Elyen a demokrata pápa! kiáltásokat is hallott. A nyilvános konzisztórium után ö szentsége titkos konzisztóriumot is tartott, amelyen Mirandát astogari püspökké nevezte ki. Az ünnepségnak negyed 1 órakor volt vége.

A porosz választások.

Berlin, november 12. Éjjel 12 óráig 102 országgyűlési kerületben ért véget a közzvetett választás 173 mandátummal. 37 konzervatív, 19 szabad konzervatív, 40 centrupárti, 43 nemzeti liberális, 20 szabadviló néppárti, 4 egyesült szabadvilódpárti, és 4 páronkülvli megválasztása biztosítva van, 4 választókerületben a közzvetett választások nem végződtek pozitív eredménnyel. Ezekben a kerületekben a végleges eredmény csak a fölválasztásoknál lesz.

Combes egyházpolitikája.

Páris, november 12. (Szenátus.) A mai ülés a tagok élénk részvétele mellett folyt le. A lex-Falloux eltörlésére és a középiskolák ujjaalakítására vonatkozó vita folytatásában Combes miniszterelnök kijelenté, hogy a kormány elvben el fogja adni Girardnak azt a módosítványt, hogy olyan emberek eltiltassanak a tanítástól, akik papi fogadalmat tettek, de ezt a módosítványt törvényjavaslattal fogja a kormány pótolni, amelyet még ebben az ülészekabban fog a szenátus elé terjeszteni és amely a kongregációk tagjait el fogja tiltani a nép-, közép- és felsőiskolákban való tanítástól. A papság tagjaira vonatkozólag fenntartják a végleges határozatot, amíg a kormány az egyháznak az ország nyugalmát és erkölcsét, mielőbb véget vessen. Ami a jelenlegi tárgyalások alatt álló tanítási törvényjavaslatot illeti, a kormány a szabadság élvének épségben tartásával javaslatában jogot fog kérni arra, hogy dekretumokkal bezárhasson olyan intézeteket, amelyekben a törvény és az erkölcsbe ütköző tanítást folytatnak. A miniszterelnök beszédét a szenátus republikánus többségének egységéhez appellálva fejezte be. (Tetszés.) Ezután az ülést berekesztették.

Az ülés újból való megnyitása után elfogadják Chaumié javaslatának első cikkelyét 225 szavazattal 81 ellenében; amelylyel a Falloux-törvényt eltörlötték. Ezzel az ülés véget ért.

A francia hadügyi költségek.

Páris, november 12. A hadügyminiszter költségjavaslatának több szakaszát elfogadták. A kamara 290 szavazattal 235 ellenében elveté azt a módosítványt, amely szerint a 18 és 23 napos fegyvergyakorlatok eltörlésének, éppúgy elvetette 325 szavazattal 247 ellenében azt a módosítványt, amely bekezdésben a hadbíróóságok megszüntetését kívánja. A vita folyamán szóváltás támadt Berthoulat mérésélt republikánus és Berteaux radikális képviselő között. Az utóbbi gyávanak és renegátának nevezte Berthoulatot. Erre nagy zavar támadt. Az elnök kénytelen volt az ülést felüldözteszteni. Az ülés azután csendben folyt tovább. Berthoulat elküldte segédeit Berteaux képviselőhöz.

Páris, november 12. A Berteaux és Berthoulat közötti lovasügyben a segédek elhatározták, hogy a párbaj elkerülhetetlen. A segédek pisztolypárbajban állapodtak meg kétszeri golyóváltással. A párbaj holnap lesz.

Spanyol miniszterválság.

Madrid, november 12. A lapok az jelentik, hogy miniszterválság várható. Az Imparcial, a földművelésügyi miniszter organuma, kijelenti, hogy a tegnapi kamarai ülés bebizonyította, hogy a Villaverde-kabinetnek meg kell győződnie arról, hogy megvan-e a szükséges parlamenti ereje a kamarában. Nevezett lap azt hiszi Villaverde meg fogja ezt tenni.

A san-domingói lázadás.

New-York, november 12. A Reuter-ügynökségnek jelentik San-Domingóból: A felkelők táviratilag közölték Povel amerikai ügyvivővel, hogy nem ismerik el az Egyesült-Államok elnökével kötött szerződést és az Egyesült-Államoktól elismerésüket kérték. Povel a felkelőkkel való minden érintkezést visszautasított.

Nyugalom Marokkóban.

Tanger, november 12. A legújabb hírek szerint ott nyugalom van. A szultán elbocsátotta a csapatokat, ami által korlátozta az állami kiadásokat és javítja a pénzügyi helyzetet. A Fezbe és Tangerbe vezető utak biztosak. Az európaiak és a készpénzszállító karavánok ismét közlekednek Fez és Tanger között.

Közigazgatási táviratok.

Bécs, november 12. (A Budapesti Napló telefon jelentése.) Eladottok bécs: tiszavidéki 8,35-8,80 K., marosi 8,38-8,55 K., bányai 7,80-8,35 K., mosoni 7,90-8,15 K.; rozs: tót felvidéki 6,90-7,05 K., pestmegyei 6,80-7.- K., délvasuti 6,70-6,85 K.; magyar tengeri: régi 6,45-6,65 K., új 5,45-5,70 K.; magyar szőlő: 6,20 K., válogatott 6,65 K.

New-York, november 12. (Terménytörszede.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 11,20 (11,15). Nov-re 10,98 (10,77). Februárra 10,18 (10,95). New-Orleansban helyben 10,1^{1/2} (10,1^{1/2}). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 9,30 (9,30), Stand white Philadelphianban 9,25 (9,25). Refined in Cases 12.- (12.-). Credit Balances at Oil City 1,77 (1,77). — Zsír: Western steam 7,40 (7,45). Rohe és Brothers 7,60 (7,70). — Tengeri irányzata bányádt. — Decembeire 45,7^{1/2} (48,7^{1/2}). — Márcra —, — (—). — Májusra 47,7^{1/2} (47,7^{1/2}). — Buzs irányzata bányádt. — Piros őszi helyben 84.- (84,7^{1/2}). — Dec-re 83,7^{1/2} (83,7^{1/2}). — Márcra —, — (—). — Májusra 80,7^{1/2} (81.-). — Juliusra —, — (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,7^{1/2} (1,7^{1/2}). — Kéts: íair Rio T. sz. 6,1^{1/2} (6,1^{1/2}). — Nov-re 5,40 (5,45). Februárra 5,65 (5,70). — Last: Spring Wheat clears 3,50 (3,60). Cukor: (8,7^{1/2}—3,5^{1/2}). Ós: 25.-, — (25.-—25.-). — Zsés: —, ——13,05 (—, ——13,05). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 12. (Terménytörszede.) (Zárlat.) Buzs irányzata bányádt. Dec-re 76.- (76,7^{1/2}). Májóusra —, — (—). — Tengeri irányzata bányádt. Decembeire 41,7^{1/2} (42,7^{1/2}). — Zsír: Januárra 6,67 (6,67). Májusra 6,62 (6,65). — Szalonna short clear 7,81 (7,83). — Sertészsír: Januárra 10,55 (10,63). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

R. Varpoldt. A beváltás terminusát annak idején az Adóügyi Szaklap nyomán közöltük. Irjon az említett laphoz (Budapest, VI., Andrásy-ut 33. válaszos levelezőlapot, onnét megerősítik a közlést. — H. H. (A rend.) Közölhetem. — V. Szeged. 1. Az egyetemi tankönyvekre vonatkozó minden felvilágosítást megtalál a Polizer Zsigmond és fia cég (Kecskeméti-utca 4) kiadásában megjelent Egyetemi utmutatóban. Ezt a hasznos kis füzetet a kiadó, ahol a szakönyveket megrendelheti, ingyen küldik meg az érdeklődőknek. A beiratkozás, tandíj s egyéb ügyekre vonatkozó tudnivalókat is megtalálja ebben az utmutatóban. 2. Azok, akik még az egyetem kötelekbe tartoznak, vagy, akik még tanulmányait nem fejezték be, az ezredparancsnokságnál, kérhetik szolgálatuknak elhalasztását. A kérvényt legkésőbb azon év szeptember 1-ig kell benyújtani, amely esztendőben be kellene vonulni. Halasztásnak legfeljebb csak azon év október 1-ig van helye, melyben az illető 24-ik életévét betölti. Kérvényüköz mellékelni kell a katonakönyvecskét és ha még egyetemi halgatók, a látogatási bizonyítványt, melyet a dekanátusban 40 fillérrét állítanak ki, ha pedig már elvégezték a jogi tanfolyamot de még szigorlataikat mind le nem tették, akkor a dekanátus által 1 koronáért kiállított bizonyítványt, mely azt tanúsítja, hogy az illető tanulmányait még nem fejezte be. E bizonyítványt csak akkor adják ki, ha szigorlati határidőt kért az illető. Leghelyesebb valami távoli terminust (mindenesetre azonban még arra az esztendőre) kérni, mert az mindig előretelhető, halasztásnak azonban nincs helye.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

KÜLÖNFÉLÉK

Repedt harang.

— Charles Baudelaire. —

Édes és szomorú bus téli estelelen
Ülnék a tűz előtt, mely dudol s ropog,
S harangszót hallanunk a ködből hirtelen,
Melytől a messze múlt egyszerre fellobog.

Boldog az a harang, kinek még torka jó
S vigan zeng, noha vén, türelmet és vigaszt
Hűségesen kiált, mint égi híradó,
Mint egy öreg viasz, ki sátrában virraszt.

Az én lelkem hasadt s ha kész az unalom,
A hideg éjszakát hangossá dallanom:
Akkor látom, minő erőlen ez a dal.

Sebesült hörög így, ki bennét ott maradt
Nagy vért közepe, egy halom test alatt
S addig erőlködik, míg végre belehal.

Zemléni Árpád.

— A világ legnagyobb és legkisebb palackja. Az amerikai New-Jersey államban levő Trentonban két érdekes tárgyat szoktak most megveszteni a járókelők egy ottani üveggyár kirakata előtt: a világ legnagyobb és legkisebb palackját. Az óriási palacknál nagyobb még nem készítették sehol a világon. Űrtartalma 296 liternek felel meg, alakjára nézve pe-

dig hasonlít a szoptató üveghez, erősen kidomborodó roppant nagy hassal és vékony nyakkal. Magassága hat lábnyi és tágasságának átmérője négy láb hosszúságúnak felel meg. Az a munkás, aki ezt a palackot fújja éppen olyan nagy, mint az. Ha a palack nyakán keresztül bujhatna, egészen kényelmesen aludhatná a fenéken. Az óriás palack talpánál kartonra erősítve látni a világ legkisebb palackját, amely mindössze négy csöppet tartalmaz s éppen olyan hajszeál vékony fecskendővel töltik meg, mint amilyennel az orvos a bőr alá való fecskendőzést szokta végezni. A palack oly kicsiny, hogy feketé háttér kellett hozzá erősíteni, máskülönben a legélesebb szem se láthatná meg a kirakat üvegtábláján keresztül. A kis palacknak az elkészítése több időt vett igénybe, mint az óriás palacké.

— Királynék fűzője és cipője. Már említettük a napokban, hogy Londonban sok cég királynék és más hírneves nők ruhadarabjaival kereskedik. Természetesen ezeknek a kereskedőknek nagy a bevételük, mert az ilyen holmik nagyon kapások. Egyik cég ezek közül hírneves hölgyek viseit fűzővel kereskedik és mindig lehet nála vásárolni vagy rendelni, akármelyik most élő királynétól való fűzőt s a boltjában sok történelmi nevezetességű nőnek a fűzője is megfordul. Nemrég adta el a cég Corday Sarolta egy bőrfűzőjét s a szerencséslen Maria Antoinette francia királynénak egy ékköves fűzőjét, amelyről meg lehet állapítani, hogy a királyné dereka csak negyven centiméter volt. A híres Medici Katalin még karcsubb volt; vastűzőt viselt, amelynek kerülete mindössze csak harminckét és fél centiméter; abban a korban rettenetesen fűzték magukat a hölgyek. Egy híres francia ballerina fűzője, mely drágakövekkel volt kirakva, nemrégiben 6000 koronáért kelt el. Egy angol lordnak a felesége híres asszonyok cipőit gyűjti: már sok királynénak a cipőjét megszerezte, de gyűjteményében sok színésznőnek és télvilági hölgynek a cipőjét is lehet látni. E gyűjtemény meggyőzhet mindenkit arról, hogy a híres Racuelnek igen nagy lába volt és hogy Pompadour ludtalpu volt. Egy másik londoni cég híres asszonyok harisnyakötőit is árulja. Natalia szerez királyné mindig olyan harisnyakötőt visel, amelyre erkölcsös jelmondatok vannak méhvize. A cég birtokában van egy spanyol királynénak, II. Izabellának a harisnyakötője, melyet senki sem akar megvenni, mert nincs mindenkinek olyan lába, mint II. Izabellának volt a hatvanas években; a harisnyakötőt némelyik asszony derekővnek is használhatná, — negyvenegy centiméter a kerülete. A harisnyakötővel kereskedő cég néhai Erzsébet királyné egy béli ruháját tizenkétezer koronáért adta el egy amerikai hölgynek, aki óriási meglepetést keltett vele egy bálon, a washingtoni Fehér Házban. Ugyanennek a hölgynek a leánya tetőtől talpig királynői ruhákban jelent meg a bálon: a cipője 500, harisnyája 300, inge és nadrágja 840, fűzője 240, két alszoknyája 960, felsőruhája pedig 2400 korona volt.

— Az olasz adóprés. Olaszországban is éppen úgy nyögnek az emberek az adó alatt, amely ott is nagyon súlyos, mint nálunk. A milánói Corriere della Sera közli szokat a jövedelmeket, amelyeknek alapján Milanóban jövedelmi adót kell fizetni. Ugy látszik, hogy vagy nagyon gazdagok az emberek Milanóban, vagy a finanszminiszter nagyon szigorú. Az Adóügyi Szaklap közli ezt a listajomtot, amely szerint a Corriere della Sera 190.000 korona jövedelem után fizet adót, a Sonzogno könyv- és zeneműkiadó cég pedig 228.000 után, az utóbbinak külön színházvállalata" még 20.000 lírát hajt évenként. Az írók gyöngébben vannak taksálva, kevés ér el 10.000 lírát. Roberto Bracco csak 5000-ot. Jobb dolguk van a zeneszerzőknek: Boito például 48, Giordano Umberto 14, Franchetti 12 és Leoncavallo csak 10 ezer lira jövedelem után fizet adót. A színészek, illetőleg a színtársulatok gyöngébben vannak taksálva, mert Zacconi csak hat ezer s Tina di Lorenzo ötezer lira jövedelem után fizeti évi adóját. Milanóban egyébként legjobb dolguk van az ügyvédeknek, fogorvosoknak, balletmestereknek, szállásosoknak és kávéosoknak. Az utóbbiak közül a Milano-szálló 100, a Vigoniz-szálló 100, a Vigoni-kávéház 75, a Zerbini 35, a Cavour 40, a Metropole 25 s France és Gambinus egyenkint 30 ezer lira jövedelemmel szerepelnek; egy süteménygyár 100.000 lira után fizet adót. Bertajoli fogorvosnak évenként 14, Mazzuchettinek 25 ezer lírát ér a gyakorlata. Két kiérdemelt ballerina, ugymint Barbetta Luja és Caprotti Margit tánciskolát tartanak fenn s a jövedelmüket 30—30.000 lírára becsülik. Az ügyvédek közül Belotti 26, Abbone 16.000 lira után fizet adót. Ezek a jómódú adófizetők nyögnek ugyan, hogy tehetségük túl van taksálva, de azért fizetnek váru, hogy a jövő esztendőben a finanszminiszter újabb listát szőrolni a jövedelmüket.

† A pólyásbaba. A csempészek mindenféle családfinanszát megkísértenek, hogy értékes holmikát áthozhassanak a határon keresztül egy másik országba. A vámőrök azonban már nagyon gyakorlatlaktak ebben a tekintetben, ismerik a csempészek leg-több úriurlangját és ríkákn kerüli ki valami gyanus dolog a figyelmüket. Az orosz határon történt nemrég egy ilyen eset, amelyet nem is volt nehéz dolog felfedezni a vámőröknek. Egy erőstermetű, dajka kinézésű nő utazott a vonaton pólyásbabával a karjaiban. A baba erősen be volt takargatva, még az orrahegye sem látszott ki.

— Milyen jól viseli magát a kis baba — szölt egy másik utazó hölgy. — Talán nem is sir soha?

— Bizony az sohasem sir, — válaszolt a dajka — csak egy kis cukordarabkát kell a kezébe adni.

Mikor a vonat a határra érkezett és a vámőrök megvizsgálták az utasok holmiját, az egyik vámhivatalnok rákiáltott az asszonyra:

— Jó asszony jöjjön csak be egy pillantra a hivatalosbába!

A dajka krétafehéren követte a hivatalnokot. Alapos vizsgálat után küldt, hogy a pólya nem is babát rejtget, hanem két kilogramm kolbászt, amelynek a határon való átsempészése ilyen módon nem sikerült.

Járadékok révén 61.622.800 korona, összes tiszta nemzeti jövedelem 3.210.627.497 korona. Magyarország nemzeti jövedelmének legjelentékenyebb forrása tehát az őstermelés, amely a nemzeti jövedelemnek csaknem kétharmad részét (65-27%-át) szolgáltatja. Magyarország tehát első sorban mezőgazdasági állam. A nemzeti jövedelemnek második, de sokkal jelentéktelenebb forrása az ipar, amelyből a nemzeti jövedelemnek csak egy ötödésze (21-62%) fakad. Míg a kereskedelem és szállítás csak egy tizedrészzel (11-47%) járul a nemzeti jövedelemhez. Az államnak adók, illetékek, vámok és egyéb címen átlag évenként 1.083.106.000 korona az összes bevétele, a közlekedés, zárosok és törvényhatóságok évi bevétele adókból 65.571.686 korona. A nemzeti jövedelemből a nyilvánlajlegű szervekre eső jövedelem 1-151 milliárd koránára tehető. A 19.254.569 lélekszámból és 3.872.324 háztartásból álló lakosság fejére 185-16 korona, egy családra 920-07 korona tiszta jövedelem esik, még pedig a lakás mellett, mert a bérlásokok közadékat — mint amely nem tartozik az évenként újonnan előállított javakhoz, — nem számítottuk a nemzeti jövedelem alkotó elemei közé. A lakás nem jövedelemnek, hanem vagyónézetnek tekintendő, mert a laképületek a már meglévő vagyonállagnak, nem pedig az újonnan termelt javaknak fogyasztása gyanánt jelentkeznek. Magyarország tiszta nemzeti vagyonát 31-106 milliárd koronában állapítottuk meg; minthogy a tiszta nemzeti jövedelem 3-210 milliárd korona, a nemzeti vagyon a nép munkája által 10-32%-a járadékok ad.

A szesz technikai értékesítése. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályai ma délután lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos elnöklété alatt együttes ülést tartottak. Dr. báró Malcoms Béla előadást tartott a szesz technikai értékesítése, tekintettel iparunkra és kereskedelmünkre címen.

Előadást a szesz technikai értékesítésének általános közgazdasági jelentőségének fejtegetésével kezdte, hangsúlyozva, hogy a szesziparnak a törvényhozás által mesterségesen táplált, de a mezőgazdasági üzemek természetes fejlődése által is szükségképpen feltételezett növekvő termelése a bel- és külföldi pálinka fogyasztásban nem talal megfelelő feloldésképes piacot, tehát a szeszipar fejlődése a jövőben csak úgy biztosítható, ha a növekvő szeszpridukot nem mint pálinka, hanem a technikai célok szolgálatában kerül fogyasztásra hő, fény és eső alakjában. Felidézte azokat a nehézségeket, melyek szeszadótörvényünköl és Ausztriával fennálló kapcsolatunkból eredőleg a gyakorlati kesztővitel elő gördülnek és előadását azzal fejezte be, hogy a megoldást leginkább az veszélyeztetné, ha az ügy egyoldalulag, kizárólag mezőgazdasági, vagy kizárólag ipari és kereskedelmi érdekeltségünkre tüntetnének fel. Az előadást nagy érdeklődéssel és tetszélssel nézte a szépszámú halgatók.

Hollandi Élelbitozító Részvénvtársaság. Októberben a társaságnál 412 ajánlatot nyújtottak be 3.134.848-56 korona tőke és járadékról, ebből visszautasított 60 ajánlat 423.523-20 korona és járadékról. ennélfogva kiállított 352 új kötvény 2.711.323-36 korona tőke és járadékról. 1903. október hó végével a biztosítási állag volt: 82.856 kötvény 272.091.425-01 korona tőke és járadékról.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatóság) közvetítők üzleti jelentése.) Változatlanul jó vélekedés és kielégítő hozatalok mellett az élelmiszercac ma is

élenk forgalmu volt. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: **Huslelék:** Vidéki marhabús eleje 70-86 fillér, hátulja 66-100 korona métermászánként. Lebuzzott sertésbús104-112. sertésbús szalonával 108-116 fillér kilónként. Öblött borjúk bőrbén hosszan mérve, súlylevonás nélkül 95-110 fillérről voltak a forgalomban kilónként minőség szerint. Juhbús kilója, minőség szerint 60-80 fillér. **Tojásban** változatlanul szilárd az üzlet, I. r. triss tollt ára 86-90. grevengéb minőségű 82-84 apadt 63-74, meszes 70-76 koronát jegyzett eredeti ládánként. **Tejtermékek:** I. r. szűv. teavaj 2-20-2-40. jó friss főzövaj 1-60-1-70 teneturó 1-20-23 fillért jegyzett kilónként minőség szerint. **Vágott baromfi:** I. r. szépen tisztán kezelt hizott ludak kilója 108-116. II. r. 100-101 fillérről keit el jó vélekedv mellett minőség szerint. **Élelbaromfi:** Rántani való csirke 120-150, sütni való 150-200, tyúk 220-240, kaosa 180-260, lud 360-5. — korona páronként minőség szerint. **Vadfelek:** Száraz szőrű nagy nyulak darabja 240-250, südős 140-180, fogoly párja 160-220 fillér. Oz 1-0-110, szarvas 70-80 fillér kilónként. **Baryona:** Nagy gumcs változóat egészséges rózsá 3-400, sárga 3-0-4. —, fehér 3. — 3-20 korona mmként vagonstételeiben.

Szesszarak. A kontingens nyereszesz ára Budapestén 40-50 korona pénzben. 41-50 korona áruban — Bécsben a kontingentálit készúra 42-80 korona pénzben, 43. — korona áruban.

Szervasmahavásár. (A budapesti marhavásáré téri vásári pénzár-részvényláraszárú idősítésa.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökor 814 darab. magyar tehén 229 darab. szerbiai ökor 2050 darab. szerbiai tehén 165 darab, növedékmárka 29 drb, bivaly 189 drb, bika 150 darab, összesen 3626 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizalmivaló ökor 23 darab, fejőtehen 154 darab, igás bivaly — darab; tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen idősítés zártáig; vágómarhákért: Magyar hizott ökor, legjobb minőségű 68. — K-től 74. — K-ig, kivételesen —. — K-ig, 100 kilónként 60 sulyban, középminőség 60. — 66 K-től — K-ig, silányabb minőség 52. — K-től 58. — K-ig, Magyar legelőmarha jobb minőségű 54 K-től 61. — K-ig, kivételesen —. — K-ig, silányabb minőségű 46 K-től 52 K-ig, Tarka hizott ökor, legjobb minőségű 70. — K-től 76. — K-ig, kivételesen 80 K-ig, középminőség 64 K-től 68. — K-ig, silányabb minőség 50 K-től 62 K-ig, Szerb és boszniai ökor legjobb minőség 62 K-től 68. — K-ig, kivételesen 72 K-ig, silányabb minőség 44. — K-től 50. — K-ig, Bika jobb minőségű 60 K-től 74. — K-ig, kivételesen —. — K-ig, silányabb minőségű 46. — K-től 58. — K-ig, Bivaly 40 K-től 49 K-ig, kivételesen 51. — K-ig, Magyar tehén 40. — K-től 60. — K-ig, kivételesen —. — K-ig, Tarka tehén 44. — K-től 68. — K-ig, kivételesen —. — K-ig, Mind 100 kilónként 60 sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökor elsőrendű 62 K-től 66. — K-ig, kilogrammonként, kivételesen — koronától 720-788 K-ig páronként, középminőségű 58. — K-től 60. — K-ig 100 kilónként 620 K-t 660 K-ig páronként, silányabb minőség — K-től 52 K-ig 100 kilónként, 480 K-től 660 K-ig páronként. Hizalmi való ökor. fehér 100 kg-kint —. — K-től —. — K-ig, Fejőtehen, keresztvezett, szines 200 K-től 300 K-ig darabonként, bonyhádi faj 280 K-től 360 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig, Igás bivaly —. — K-től —. — K-ig páronként,

Vágómarháköl a felhajtás mintegy 400 darabbal kisebb volt a multhetiál idegen vevők azonban az előrehaladott idősak folytán kevesebbet vásároáltak,

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Magyarország nemzeti jövedelme. A Magyar Közgazdasági Társaságnak ma este dr. Kautz Gyula v. b. t. t. elnöklété alatt ülés volt, amelyen dr. Felner Frigyes egyetemi magántanár, a Magyar Agrár- és Járadékbank-részvénytársaság titkára előadást tartott Magyarország nemzeti jövedelméről. Az előadást nagyszámú közönség halgatta, melynek soráiban ott voltak: Schöber Albert államvasuti igazgató, Halász Sándor miniszteri tanácsos, Gesztí Andor kir. ügyész, dr. Kovács Gyula, a Kereskedelmi Múzeum igazgatója, Baross Géza, Hatvany-Deutsch József, madarasi Beck Gyula, Barta Arnold, dr. Schöber Béla, Fábri Samu, Enyedy Béni, Tolnay Arnold, dr. Horváth János és Koppely Géza bankigazgatók, Barta Ödö, Hegedüs Loránt és Horvánszky Lajos országgyűlési képviselők, dr. Schwearcz Gusztáv, dr. Dobránszky Péter, dr. Navrátil Ákos és dr. Reiner János egyetemi tanárok, Bogdy Samu és dr. Lévy Béla, keresk. akad. tanárok, stb.

Érdekes fejtegetései során kiterjeszkedett a felolvasó a tárgyalási összefüggő legfontosabb adatokra és miután meghatározta a magyar nemzeti jövedelem három tényezőjét, gazdag statisztikai adatokkal eljut következéskéire. Az őstermelés (mezőgazdaság és bányászati) jövedelme 4-327.000 korona, az iparé 767.423.000 korona, a kereskedelem és szállításé 409.014-000 korona, a külföldről befolyó kamatok és

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(20)

Még nem voltam huszesztendős, mégis már azon gondolkoztam, hogy férj és apa leszek. Az akadályok nem csüggesztettek el, régóta megszóktam a küzdést és egész komolyan gondoltam a házasságra. Erről az oldalról is nem úgy jelentkezett nálam az ösztön, a hajlam, mint másoknál; már rágondoltam a kedélyes, családias életre és még nem voltam szerelmes.

De nem voltam oly dőre, hogy vakon lángra gyuljak e chimára iránt. Megelégedett voltam, hogy olvashattam szivemben, hogy felismertem szükségletét és rávettem magamat az orvoszerre. Erőt vett rajtam a házasság gondolata és lelkemben magas oltárt állítottam neki azzal az elhatározással, hogy ezentul vídám kultuszú szentelek annak és áldozatul rakom ez ol-tárra összes küzdéleimemet, összes törekvéscimet. Ez lett tanulmányaim, szorgalmam célja, s hogy arra méltóan mutakozhassam, azt hittem, hogy mindenekelőtt erkölcsi tökéletesítem megkezdett művét kell befejeznem.

Igy szerzem meg azt a gazdag tapasztalatot, aminővel az én koromban levő férfiak nem dicsekedhetnek és így őriztem meg a naivitást és a gyermeki kor minden vele született hajlamait.

Újra fel akartam keresni a családi életet, amelyet édesanyám halála már korán legszebb drágakövével fosztott meg, a családi életet, amelyet sohasem tanultam megismerni olyannak, amilyennek kedélyem megrajzolta. Atyám, aki minden kívánságomat teljesítette, csudálkozva halgatta elhatározásomat, örömmel hozzájárult;

a boldogság már az első keresésre felém mosolygott és az új tanév kezdetén megtaláltam az anynyira óhajtott „családi penziót“.

A család, melyhez mostantól kezdve tartoznom kellett, négy személyből állott: Signor Pantoleon, egy öreg nyugalmazott kapitány, rendkívül szellemes ember, akit semmi sem tudott felizgatni és hatványes kora dicára becsületet vált az asztalnak; signora Ersilia, annak méltó hitvese, a jószág és jökevű igazléremelőt keveréke; ötvenéves volt, de tíz évvel fiatalabbnak látszott, amire büszke volt; e nő volt az, aki a gyepölt tartotta a házbán, mindenkinek parancsolt és mindenről gondoskodott, már este kifejtette a másnap ebéd tervét, Szerafinának, a szakácsnőnek beleegyezésével, aki sovány, magas, már meglehetősen életes nőszemély volt, de még gyors és rugalmas minden eszelekedetében, mindent megtett és sohasem beszélt. A negyedik személy egy fiatal leányka volt, akit az első pillanatra tizenkét évesnek sem becsültam volna, de már tizenöt éves volt. Tizia volt a neve; nem szép név, de ő maga bájos teremtés volt. Nagy fekete villogó szemei voltak, fürtös, hollófeke hajja, arca pedig ama szüzies rózsapír lehelletével, amely az ártatlanság színe. Nem volt éppen szépnék mondható, nem ama szoborszerű szépségek közül való, amelyeket sokan oly hamis lelkesedéssel magasztalnak, de volt benne valami meggyérő, valami báj, amely azonnal a szivhez szól és inkább a szivhez, mint a szemhez. Pizse orra, nyulánk, mindig élenk forgolódtó kis alakja, félig pajzán, félig naiv lénye buszán kárpótolták a szabályszerűbb arvonásokat, szépsége teljesen a tekintetében és mosolyában volt, édes, szeretetreméltó mosoly, amelyet a sziv ártatlan kaecerkódásának pajzansága érintett, mosoly, amelyből egy egész lélek beszélt. A természetében volt-e? Ösztönében-e? Jóindulatu volt-e? Tizia folyvást mosolygott, mindenütt, ahol megjelent, napsugaras vidámsága árasztotta melegét.

Ez a tizenötéssztendős apró teremtés volt a

ház lelke. Az anyja, aki csak házasságának későbbi éveiben hozta a világra, mintha az ég küldte volna le, hogy vigasztalója legyen öreg-ségére, szerelmes volt belé, az öreg kapitány ujra megtalálta katonás kifejezéseit, amelyeket balkezének hüvelykujjával együtt a novarai csata-téren hagyott, ha az ő „kreaturájáról“ beszélt és „ezek kartács!“ csak tudni kell, hogy szerezte meg ezt a rózsabimlót és mennyit küzködött, mennyit fáradozott, mielőtt apává lett, hány ellenséges golyó talált utat mellében, hány kard-csapás szabdalta össze bőrét, mielőtt az ég oly kegyes volt, hogy ezzel a fürtös fejecsével megajándékozta, amely behozgat minden sebet, foledtet minden gondját és mosolyával kiegyenlíti az egész multat! Ezt tudni kell! Tényleg azonban sohasem lehetett többet megtudni. Signor Pantoleon egy pillanattal lelkesült átengedte magát emlékeinek, e mellett összefüggőstelen szavak örvényében mozgott, de aztán mély hallgatásba merült. Lázasan belekezdett annak a fegyverténynek elbeszélésébe, amely az olasz ügyre és az ő talkezének hüvelykujjára nézve oly szerencsétlenül végződött, de a fele után, miután csonka kezével sok stratégiai görbületet rajzolt a levegőbe, megállt és nem lehetett többé elindítani. Az a kézműszulat rendes szokásai közé tartozott; ezek a sajtyszerű provokáló mozdulatok, a látható ellenség felé hajítja, még hosszabbak és beszédesebbek lettek a hüvelykujj hiánya folytán. Bizonyára nagy jelentősége volt a mozdulatok e beszédének és annak, aki meg tudta volna érteni, teljesült volna áltauk az az óhajása, hogy megismerje a novarai csata lefolyását; én, sajnos, nem értettem belőlük semmit.

Abban az egyszerű, szerény házbán mindenki meghajolt a kis Tizia zsarnoksága előtt; ártatlan kis zsarnoknő, aki alig volt tudatában hatalmának, annál *kevésbé éhethet tehát vele vissza, és valóban hogy kerülhetett volna erre a sor.

(Folytatása következik.)

Napirend.

Napló. Péntek, november 13. — Római katolikus: K. Szaniszló. — Protestáns: Arkád. — Görög-ország: (október 31.) Epimach. — Zsidó: Marcheschwan 23. — Nap két: 6 óra 47 percek. — Nyugszék: 4 óra 9 percek. — Hold két: 12 órakor félt. — Nyugszék: 1 óra 19 percek délután. A kereskedelmi miniszter fogad délután fél 5 órakor. A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. A Műcsarnok téli látlata egész nap nyitva a sajtó képviselői számára. Nemzeti Múzeum. Régiségtár. Nyitva van d. e. 9 óratól délután 1 óráig. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-11 óráig. Technológiai sparmúzeum nyitva délelőtt 9-11 óráig. Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig. Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12 óráig. Nemzeti Szalon ősi látlata nyitva délelőtt 9 óratól este 8-ig. Belépő-díj 1 korona. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-10 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) zárva.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3-7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig és délután 3-8-ig. A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig. Állathert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Az aquinumi dalások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Kulső-Szent-Endrei-ut. Helyierdekű vasút a Pálly-térről. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szakosztály, tudakos-osztály és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melvben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi iparkamaraokban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután fél 3 óratól fél 6 óráig. A külföld

kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, november 12. Hazánkban tegnap szeles és túlyomórészben csapadékos volt az idő. Északon sok helyütt havazott és általában legtöbb (5 mm. fölé) csapadék esett az északnyugati meg az északi keleti megyékben. A hőmérséklet lényegtelensé változott. A nyugati maximum: Kelet felé nyomult, az északi depresszió pedig Grossországra került és Anglia felől új depresszió mutatkozik. Európában az idő enyhe és esők is csak gyéren fordultak elő. Kihirdetés: Lényegtelensé hőváltozással túlyomóan száraz idő várható, legfeljebb a Keleti részekben némi csapadékkal.

Miután főurudánk nagyon szerencsés, az I. osztályú sorsjegyek nálunk igen nagy keresletnek örvendenek. Ennélfogva tisztelettel kérjük a nálunk játszani szándékozó n. é. közönséget, hogy a most kezdődő I. osztályú sorsjátékhoz sziveskedjék megrendelését azonnal beküldeni hozzánk és nem az utolsó pillanatig várni, miután I. osztályú készletünk könnyen elfogyhat.

Huzás már f. évi november hó 19-én és 20-án. Török A. és Társa bankháza Budapest. Legnagyobb és kiválóan szerencsés osztályosrajegy-üzlet. Füzlet: Teréz-körút 46. c. — Fiókok: Váci-körút 4. sz. — Múzeum-körút II. sz. — Erzsébet-körút 54. sz.

Csakis a legjobb felel meg a célnak! Amerikai gördülő redőnyös íróasztalok, Forgatható és hintázható írodaszékek, Irományszekrények, Forgatható könyvvállványok, Amerikai „Gloria“ könyvszekrények, Caw-féle amerikai töltőtollak könnyű és nehézkes kézíráshoz. Minden cikk csakis finom és elegáns kivitelben olcsó árak mellett. Állandó kellekvőim gépeinek jókarban tartását díjtalanul vállalom el. NEW-CENTURY-CALIGRAPH Glück M. Ödön, Budapest, V., Erzsébetter 16. szám. Telefon 31-36. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magy. kir. államasutak. Üzlet. Szegedon. 30273/903. sz. I. osztály. Pályázati hirdetés. A magy. kir. államasutak szegedi üzletvezetőségének 1904. év február hó végeig szállítandó 38400 dró 1.00 m. hosszú lehetőleg száraz III. rangú tölgytalpára és 12 m³ szintén száraz III-rangú tölgyváltó talpára van szükség, amelyekre szállításra nyilvános pályázatot hirdet. A részletes feltételeket tartalmazó ajánlati felhívás valamennyi államasutai üzletvezetőségnél megtekinthető s alulírott üzletvezetőségnél díjtalanul megszereshető. Ajánlattevők kötelesek az ajánlott talpa értékének 5 százalékát mint bánatpénzt készpénzben vagy állami letétkor alkalmas értékpapirokban 1903. év nov. hó 27-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni. Az ívenként egy koronás magy. okmánybéllyel ellátott ajánlati lepecsételve és ezen külccim-mel: „Ajánlat III-ad rangú talp és váltótalpfák szállítása iránt 30273/903. számhoz“ f. évi november hó 28-ik napjának déli 12 órájáig a szegedi üzletvezetőség I. általános osztályánál benyújtandó, illetve oda posta útján beküldendő. Szeged, 1903. okt. hó. Az üzletvezetőség. (Utánnyomat nem díjazt.)

Gaedicke szerencsése mesés! Ha az osztályosrajegyekben eddig még nem volt szerencse, kísértesse azt meg egyszer a „Gaedicke-nél“ mert eddigeli ő érte el a legnagyobb eredményt és bebizonyíthatóság a legtöbb nyereményt fűrtte ki. Az I. osztályú huzásukba mely már november 19. és 20-án tartott megajánl. Ez is fel nevesd nyilatkozat 12 6 3 1/2 kaméit Gaedicke A. bankháza Budapest, Kossuth-körút 11. fiókja: Erzsébet-körút 14.

Borotva fölőleges! RASOL a borotvát fölőlegesessé teszi. Rasol-lal bárki előzetes gyakorlat nélkül pár perc alatt bársónyosimára megbortváltozhatik kes nélkül. Rasol-t országos hírvorosok és vegyeszek vizsgálták meg és azt az arca teljesen ártalmatlannak találták. Rasol mérégmentes (nem árum). Rasol csakis a fenti védjeggyel ellátva valódi. Rasol-lal próbaborotváltkozás eszközöltetik Király-utca 34. szám alatt. Ára dobozonkénti (előlegző 15-ször borotváltkozára) borotváltó fűszákkal együtt K. 1.20, vidékre K. 1.50 előzetes bekioldás mellett bérmentve. kapható gyógytárakban, drozueriákban fodrászoknál, fűszerkereskedésekben és dohány-társaságokban. helyi piacokon ügynekök és a vidéken képviselőik és árúslók magas jutalék mellett keresetnek. Rasol vegyipari vállalat, VI., Király-utca 34

AZANKER élet- és járadékbiztosító-társaság. Magyarországi vezérképviseletőség: BUDAPEST, VI. ker. Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítottat 1858. Összes vagyon 153 millió korona Biztosítási állomány 516 millió korona Eddigi kifizetések 248 millió korona A nyereségnyereségüléssel biztosítottak 1902-ben a vegyes és halál-esei biztosításoknál A osztályként szerint, az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve. A vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztályként szerint (évenként emelkedő osztalék) az összes biztosítási tartamon keresztül biztosított — díjak 3%-a, illetőleg az évi díjak 3 év. 4 év. 5 év. 6 év. 7 év. 8 év után 9 év után 9%, 12%, 15%, 18%, 21%, 24%, 27% fizetetteti ki készpénzben. Előnyös kiházásítási és vegyes biztosítások. Jutányos díjak. — Kedves feltetelek. — A legbiztosabb legnagyobb biztonság. Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviseletőség, valamint a társaság ügynekök.

A 13620. számú „Aknaszivattyú“ című, 1898. augusztus 9-ről kelt magy. szabadalomra és a 13993. számú „Hydraulikus vezénymű szivattyúszelvények számára“ című, 1898. július 26-ról kelt magy. szabadalomra vevők vagy engedélyesek kerestetnek. Szives ajánlatok „W. Z. 7437“ alatt Messe Rudolffhoz, Bécs, I., Seilerstättle 2. kértnek. 958. sorozat. 0028. szám. BONDOR POLGÁR SÁNDOR m. kir. szab. nyert orvosi mű-és kőszerezés Budapest, VII. Erzsébet-körút 50. Kételek ezen utalvány bekioldás mellett, minden megrendelőnek 1904. évi tizenöt szaradalmi árbeszámolóval, az eredeti és 2. sorozatú ill. 2. sorozatú párfai különlegességek (gyűszerek) gyűjteményéből. Kimerülő képes árjegyzék díjmentesen 287 terjedőben küldetnek. Kivágatott: a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

Színházak, szórakozó helyek.

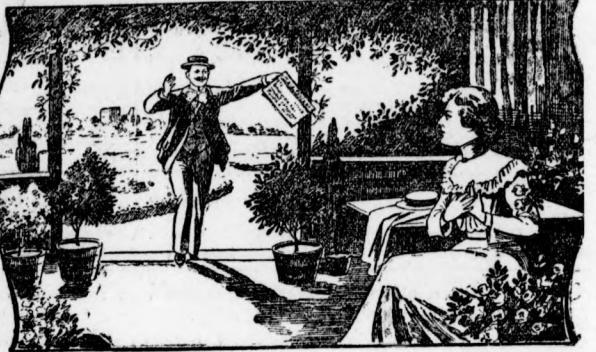
M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
Uj betanulással:

Macbeth.
Tragédia 5 felvonásban. Irtá Shakespeare. Fordította Szász Károly.
Személyek:
Duncan Molnár Meuthet Mészáros
Malcom Beregi Catnesa Pálffy
Donelbain Náday B. Lady Macbeth Jászai
Macbeth Szacsay Lady Macduff Alsöghy
Banquo Gál Hecate Paulayné
Macduff Bakó Boszorkány Delli
Lenox Pethes Fái Sz.
Rosse Mihályfi Lenkei

Kezdeté 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM
VI. Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap
Angelo
élő porcellán-képei.
Flem és Brook Brothers Damm
Prof. Thereses
stb. stb.
**A két igazgató.
Pajkos diákok.**
A télikeriben reggeli 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangteremnyez.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
A csodagyermek.
Bohózat 3 felvonásban. Irták Gavault és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:
Elise Varsányi Paradeux Fenyvesi
Georges Góth Irén Tanay
Croche Hegedüs Lansquenet Vendrei
Berthe Haraszthy Hernani Tapolezai
Langrune-né Gazi M. Marguerite Kész
Lescaplier Szerény Suzanne Varga

Kezdeté 7 1/2 óraker.

BUDAPEST KÁVÉHÁZ
ESTENKINT 24
SIMPLICIUS
világhírű kaposvári zenekara hangteremnyez.
Andrássy-ut 27.
Szolid mulatóhely családok számára.
SPIEGEL IGNÁC,
kávész.

Szerencsehir Töröktől!

Tisztelettel kérjük az osztálysorsjegyek szives azonnali megrendelését, miután a m. kir. szabad. osztálysorsjáték I. osztályának húzása már legközelebbi csütörtökön és pénteken f. é. november hó 19-én és 20-án lesz.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/1 eredeti sorsjegy korona	12.—	bankháza, Budapest
1/2 " " "	6.—	legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet.
1/4 " " "	3.—	KÖZPONT TERÉZ-KÖRÜT 46/c.
1/8 " " "	1.50	Fiókok: Váci-körút 4. sz., Múzeum-körút II. sz. Erzébet-körút 54. sz.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
A vándorlegény.
Nagy operett 3 felvonásban. Irták West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerző Eysler Ödön.
Személyek:
Füliöp herceg Rusznák Csepü Kiss M.
Lola hercegnő T. Harmat Lúbuska Krecsányi
Nikel Delli Apró Ujvári
Oleander Láng Reszkető Nagy
Straubinger Kovács Kancsos Irsai
Oculi Komlósi Bonifác Pázmán

Kezdeté 7 óraker.

Próbáljon egyszer szerencsét osztálysorsjegyeinkkel!
Nálunk nyertek az utolsó sorsjáték legnagyobb nyereseményét:
602.000 koronát.
Sorsjegyek a november 19-iki húzashoz:
1/8 1.50 K., 1/4 3 K., 1/2 6 K., 1/1 12 K.-ért kaphatók:
Beifeld József Bankházában
Budapesti, Károly-körút 1.

Sürgönycim: **Törökbank, Budapest.**

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Bétek, 1903. november hó 13-án.
Tavas.
Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után irta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérci Adolf. Zenéjét szerző Strauss József.
Személyek:
Bsapó Gusztáv Szabó Szalóki báró Gömöri
Margit Keleti A báróné Kornai
Hollós Tollagi Gál Feri Ráthonyi
Cecília Fenyvessi Anna Szentgyörgyi
Ernő Farkas Mayer Gíréth
Berta Szabó E. Náci, pincér Sziklai

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOGAK
egyesek ugyszintén teljes fogsorok szájpadiás nélkül, rágáshoz használható 10 évi jótállás mellett. Tanított, hivatások és hadseregnek 40% olcsóbban.
Fogműtétek, gyökérhúzás fájdalom nélkül.
KOOS M.
cs. és kir. szab. műfogterem
Budapest, Kerepesi-ut 34. sz.,
a Rékus-kórházzal szemben.

A LEGJOBB ÉS LEGELTERJEDTEBB NAPTÁR
AZ
Most jelent meg! • **ATHENAEUM** • Most jelent meg!
Nagy Képes Naptára
Ára 2 kor. !! az 1904-ik évre. !! Ára 2 kor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
Aranyvirág.
Operett 3 felvonásban. Irtá Martos Ferenc. Zenéjét szerző Huzsika Jónó.
Személyek:
Potyoviev Gyöngyi Carina Hídvégi
Bepo Véssei Stone Ellen Szamosi
Silvio Csizsér Gaudl Harry Fereney
Carlo Torma Egy ifju Gabányi
Aranyvirág Fedák Merdon Lisa Baracsi
Tina Csatai J. Diaz Diana Szentgyörgyi
Lola Sátori Fogadósi Körmendi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Nevelőnőket német, francia nyelv és zongora ismeretű, német és francia beszéket, gyermeknevelőket, konyhatisztozókat legelőkeltebben és legelőkeltebben ismertető és helyez **Lapidesz József** elhelyez **Iródi J. V. Károly-körút 17. II. em. 23. Orszy-féle ház.**

Húzás már november 16-án.
Jósziv-sorsjegy
Főnyeremény 30.000 korona Évenként 2 húzás.
KAPHATÓ
36 havi részletfizetésre HAVIFIZETÉS
5 darabra 2 kor. 20 fill.
10 darabra 4 kor. 40 fill.
Már az első részlet behúldése (a 35 fill. pótdíjjal ellátott) megküldés a sorsjegyek sorozat és számát tartalmazó részletet 2 órával egyezőre való behúldásnál 3 részlet nyugtázzák, tehát egy részlet ingyen nyugtáztatik.
BANKHÁZ
FLEISSIG SÁNDOR
Budapest, Erzsébet-körút 2.
AZONNALI JÁTEKJOG.

Negyvenötödik évfolyamát járja ez a bőséges tartalmu, mindeneket érdeklő, kitünően szerkesztett Nagy Képes Naptár, amelynek minden sora érdekes és szükséges tudnivaló mond.

A pontos, hivatalos adatok nyomán szerkesztett részletes Tiszti Cimtár-on kívül tartalmául a következőket emeljük ki: *Bélyegilleték. Csillagászati naptár, jegyzéklapokkal. Nevezetes korszakok és korszámítások. Törvénykezési szünnapok. Országos színek. Az utalkodóház. Az elmúlt év összes eseményei. A közélet halottai. A külföld eseményei. Gazdag tartalmu ismeretterjesztő rész. Szépirodalmi részét a legjobb írók szolgáltatták. A legtöbb közlemény mellé gyönyörű képek illeszkednek.*

Közhasználati részében a kitünően tájékozott *Bpesti Kalauz.* Sorsolási értesítő. Posta- és távirda árszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsi szabályrendelet. Külföldi utalkodók jegyzéke. Betűrendes névnapjegyzék. Kivonat a törvénykezési bélyeg-és illeték-szabályokból. Érepenz-, utmérték- és időösszehasonlító táblázat.

A „Nagy Képes Naptár“ tartós kemény kötésben 2 koronáért megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó

„ATHENAEUM“ IRODALMI ÉS NYOMDAI R-T.
könyvkiadóhivatalában. (Budapest, VII., Kerepesi-út 54. sz.)

URANIA SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
Az éjféli nap országa.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. november hó 13-án.
A jezsuita.
Dráma 4 felvonásban. Irtá Poy Ordeix Segis mundo
Kezdeté 7 1/2 óraker.

TELJES NAPI ÁRAT
Kapja meg nálam sorsjegyelést és UGYANAZON SORSJEGYEKET visszavehetlő kényosim havi törlesztés ellenében.
ELZÁLOGOSITOTT
sorsjegyeket kiváltók és a fenti mód szerint előadó felosztást készpénzben kifizetve.
Kérem a sorsjegyek vagy a zálogjegy behúldását bankház Budapest, Erzsébet-körút 2.
FLEISSIG SÁNDOR

Málnási Mária-forrás
Természetes alkálius és savanyúvíz.
A lélegzőszervek és bélhuzam hurutos bántalmáinak, ugymint: gyomorerégésnél
páratlan hatása.
Budapesti értékpapírosok: **Károly Márton, Dossány-utca 41. Telefon 338. Kapható Lux Mihálynál, Múzeum-körút 7. Telefon 672. és minden gyógyszertárban, drogeriában és fűszerkereskedésben. — Külközeltség Brassó.**

A 21226. számú „Vízcsöves gózkazán“ című, 1900. november 13-ról, a 21051. számú „Vízcsöves gózkazán“ című, 1900. november 13-ról, a 21052. számú „Bevezetés a kazán tápvízének előmelegítésére és a kazánban a vízkeringésnek előmozdítására“ című, 1900. nov. 13-ról és a „Tápvíz tisztító és előmelegítő“ című, 1900. november 13-ról kelt magyar szabadalomra **vevők vagy engedményesek kerestétnék.**
Szives ajánlatokat „W. E. 7310.“ jel alatt továbbít **Mosse Rudolf** Bécs, I., Seilerstrásse 2.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
Szombat	Nürnbergi mesterdalnokok	Macbeth	A csodagyermek	Senki	A drótostót	Aranyvirág	Az éjféli nap országa
d. u. Vasárnap este	Windsori vig nök	Aranyember	Dr. Nébántsvirág	Falu rossza	Tavas	Aranyvirág	Berlin élet
		Ujabb veszedelem	A csodagyermek	Senki	A drótostót	Aranyvirág	Az éjféli nap országa

EGYESÜLETEKNEK!

A sorsjegytársulatokat és klubokat tisztelettel kérjük, hogy rendeléseiket, — tekintettel arra, hogy a m. kir. szab. osztály-sorsjegyek nálunk igen nagy keresletnek örvendenek, — sziveskedjenek minél előbb hozzánk juttatni.

Huzás már f. évi november hó 19-én és 20-án.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

1/2	eredeti sorsjegy korona	12.—
1/4	"	6.—
1/8	"	3.—
1/16	"	1.50

Török A. és Társa

bankháza Budapest.
Legnagyobb és kiválóan szerencsés osztály-sorsjegy-tízet.
Főüzlet: Teréz-körút 46 c. — Fiókok: Váci-körút 4. sz. — Múzeum-körút II. sz. — Erzsébet-körút 54. sz.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Szeged. 31721/903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Beeskerek állomáson megüresedő p.-u. vendéglő bérletére ezenen nyilvános pályázat hirdettetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1904. évi január hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi december 31-ig. Bérletnek a következő helyiségek bocsátatának rendelkezésére:

Az emeleten: 3 vendégszoba, 1 előszoba, lakásul: 3 szoba. A földszinten: 1 cseledszoba, 1 pincérszoba, 1 élekkamra, 1 konyha, 1 sőtés, továbbá 2 pincze, 3 padlás 150 m² területű gazdasági udvar és használatra átengedett két I.—II. (99 m²) és III. (41 m²) osztályú étermek.

Az I. korona bélyegzővel ellátott és Ajánlat a m. kir. államvasutak font kiirt Nagy-Beeskerek állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre felirattal ellátott, lepecsével, borítékba zárt, nemkülönbön kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi november hó 26-án déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános főnöknél (Üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy királyi posta útján bejuttatandó.

Bérlétség fejében a bérletre 200. azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi november hó 27-én déli 12 óráig vagy személyesen vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapirok a bpesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számíthatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik.

Az ajánlatban a letételt megtörténés megemlítés nélkül nygán, de a letételt nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekintethetők, mért is az ajánlattevők-ről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételek elérésé, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek fátíratilag tételnek a végül olyanok, melyekre nézve az előírt bérlétség le nem tételét, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszege való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1903. november hóban.

(Utánnyomás nem díjazatik). Az üzletvezetőség.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az e gyengült erőt vissza nyerhetik. Mindenki, aki eziránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyv, vel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg: a fiatalok kihágások miatt nemi betegségeikben, sphyilis és eügyengült férfierőben szenvedők. E célből elhatározta az intézet, mindenkinék egy csomag gyógyszer felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerrrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki halálkörü kihágások miatt nemi betegségeikben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melylyel erőt szűz legelnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. (Ország és határok irhatnak a „State Medical Institute”-nak alulírt címen, honnét nekik a csomag hazaáértalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuk nem hagyhatják el. A próbaküldemény bizonyítja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul. Mindenki írhat a diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldeték felvilágosító könyvvel együtt. Írjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanítja. A levelek következőkégy címzendők: State Medical Institute, 9, Electrom Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden levél bérmentesítendő.

Tud Ön Franciául?

A francia nyelv kedvelőinek szives ügyelmébe ajánljuk a

Francia Könyvtár

című vállalatot, szerkesztik: dr. THEISZ GYULA és MATSKÁSSY JÓZSEF.

Egy-egy szám ára 70 fill. Kettős szám ára 1 kor.

1. Racine: Britannica. Hofor Károly.
2. Voltaire: Siécle de Louis XIV.: I. Dr. Chovancsák F.
3. Me. de Sévigné: Lettres choisies. Dr. Kemény Ferenc.
4. Töpffer: Nouvelles nouvelles. Balleneger H.
5. Augier et Sandeau: Le Gerdre de Monsieur Poirier. Otok Mihály.
6. Sandeau: Madeleine. Mateskássy József.
7. Barante: Jeanne D'Arc. Dr. Theisz Gyula.
8. Coppée: Le Peasant. — Le Luthier de Cremona. Dr. Szombathy István.
9. Chateaubriand: Atala. Dr. Huszár Vilmos.
10. Corneille: Le Cid. Dr. Pokár Károly.
11. Racine: Athalie. Teri József.
12. Fenitiet: Le village. Balleneger Henrik.
13. Voltaire: Zairo. Dr. Gombocz Zoltán.
14. Le Sciret: Les Doigts deée. Palóczy Lipót.
15. Corneille: Horace. Dr. Pokár Ferenc.
16. Souvestre: Contes. Dr. Oláh Béla.
17. Daudet: Contes. Balleneger Henrik.
18. Contes populaires de France. Kisdia Klímó Mihály.
19. Lafontaine: Fables. Gross Leopoldina.
20. Analyses des chefs d'oeuvre dramatiques. Dr. Kemény Ferenc.
21. Victor Hugo: Poesies. Dr. Heller Bernáth.
22. Molière: L'Avare. Bartos F.
23. Voltaire: Siécle de Louis XIV.: II. Dr. Chovancsák J.
24. Theuriot: Contes. Dr. Horváy Róbert.

Minden kötet elterajzi bevezetéssel, magyarázatokkal és jegyzetekkel ellátva.

THEISZ-MATSKÁSSY-réle

Francia-magyar és Magyar-francia szótár

I. rész Francia-magyar szótár. Ára 5 korona.

II. rész Magyar-francia szótár. Sajtó alatt van:

KEMÉNY FERENC. KÁLMÁN MIKSA. A francia helyesírás és az — Francia ábrák. — taxia reformja. Ára 60 fill. Ára 5 korona.

Kaphatók minden könyvkereskedésben vagy a kiadói házában.

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI)

es. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Europa legnagyobb főnyereményét Hecht Bankháznál nyerték. Vevőinknek szerencsés kerék áll rendelkezésükre. A nyereményeket azonnal kifizetjük.

HECHT BANKHÁZ BUDAPEST
Ferencziek tere 6. és Erzsébetkörút 32.

Meglátja,

hogy igazunk van. Good arany és ezüstteladás: egyetlen forras, ahol intányosan lehet vásárolni. Mi akármely vételek után szeressük be árakat és ezért abban helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladjuk a 1. vevőinknek és pedig: 12 szemelyre való komplett evőeszközt 13 latos ezüsthöz 150 fill. 4 szemelyre való 120 fill. és feljebb, 12 drb 13 latos ezüst evőeszköz 6 fill. 25 fill. Továbbá din vállalkásban arany fűrés és nőtörök, kancok, gyémánt, brilliánt ékszerok és minden a szakmába vagy cikkek. Köpes áruvárákos ingyen és bérmentve küldünk. Ékszerok: osting rásszittótere is, de csak helyben adunk el.

A divatos műhímzéshez

néklözhetetlen a legújabb szerkesztés körhásza eredeti WHEELER és WILSON 9-os varrógép, melyen a tű- és góbelin hímzésekön kívül a legszébb áttört és azsornumukát végzhető. Varcára a legszébb a legjobb, járása a legkényesebb és leggyorsabb. Képviselet minden nagyobb vidéki városban. Ahol nincsen, kérem hozzáim fordulni.

HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker., a Wheeler és Wilson Mfg. & Co. New-York es. és kir. udvari szállított magyarországi vezéképviseletje. Nagy árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Grünberger Armin Béla örökösöl.

IV., Váci-utca 30. I. em. 23. (Hárin-bazár). Vevőink és hancórlóink arany és ezüstteladás.

Penzió a zöld Tengerparton.

Téli és nyári üdülőhely Zele-nikában, Cattaro mellett Dél-Dalmáciában. Vasuton Sarajevón, hajón Fiumén át érhető el.

Az éghajlat télen enyhébb mint Nizzában és Cannes ban. Januárban virárganak a rózsák. Februárban érnek a narancsok és citromok. A fürdés októberben még javában folyik s igen kellemes, mert a víz sekély s a part homokos. Miután a telepet óriási erdőség veszi körül a levegő nyáron is üde és kellemes.

Teljes ellátás (penzió) egy napra 5 korona. Fürdő ingyen. Szabad vadászat és halászat. Kifogástalan konyha és kiszolgálás. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál a tulajdonos Magyar Antal.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily nemi betegségben szenvednek

mint hngyes és hólyagbajok, hngyesesültek, vizeles zavaro, ajelli magöndések, sebek és buakörös bántalmak (gornilis) az önterés udobájukból feladó dögnyók, korai fertőző elgyengülés, bármily bőrküületek stb. nőknél fehérfofolyás, mely bajok alapos, gyors es gyökörös gyógyítására, szigoruan tudományos es lelkiismeretes gyógyománál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírv és leg-régibb 30 éves fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 24. sz.,

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hngyes és hólyagbajok vizsgálata Villamos hngyesgötlő-berendezéssel. Védőkék levelekre kimerült választ és szakorvosi tanácsot nyerne, gyógyszerrekről ponsokodva lesz. Titok tartás biztos.

Nőknek külön váróterem.

CAPILLATOR

„Magyar Király” gyógyszerár Budapest, V., Marokkói-utca 2/A., ugyiszintén minden nagyobb gy. gyászterében és drogeriában.

legújabb, biztos és azonnal ható hajpóvosztó és hajápoló szer.

hosszu orvosi tanulmányozás és tökéletes stés után Dr. Knjacy általánosn is mert budapesti bőrgyógyász által feltalált szer.

nemcsak szépsítő, hanem egyúttal a beteg bőrfelületet gyógyító, a hajhagymák élet-erős tálaját előidéző egyzelen szer.

A kopaszság és kopaszság, valamint minden hajbetegség egyzelen és csodás gyógyító hatású szer.

használatá folytán a haj bántalmak minden gondosodik, gyarapodik és a hajhagymák teljesen megerősök.

már az első használat után megakadályozza a haj kihullását, a kopra képződését, a megcsúszást és visszaadja a hajnak az eredeti színt.

eredeti töltésben, törvényesen bejegyzett védjeggyel palackokban fitegenként 5 kor-ért a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett kapható a foraktárban

